PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY

W OLSZTYNIE

RAPORT

O STANIE SANITARNYM

ROK 2025

MIASTO OLSZTYN

POWIAT OLSZTYŃSKI

Opracowali: Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Olsztynie

Pod kierunkiem: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie

Olsztyn, marzec 2026 r.

Spis treści

I. Wstęp 3

II. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2025 r. 4

III. Ocena Stanu Sanitarno-Higienicznego 6

1. Epidemiologia 6

2. Higiena Komunalna 20

3. Bezpieczeństwo Żywności i Żywienia 26

4. Higiena Pracy i Nadzór Nad Chemikaliami 36

5. Higiena Dzieci i Młodzieży 53

IV. Działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego 58

V. Ocena funkcjonowania Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej 63

VI. Ocena przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych 70

VII. Podsumowanie i zadania dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2026 r. 70

I. Wstęp

Szanowni Państwo,

Realizując ustawowy obowiązek, wynikający z dyspozycji art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, z przyjemnością przedstawiam opracowywany raport o stanie sanitarno-higienicznym miasta Olsztyn i powiatu olsztyńskiego.
Podobnie jak w latach ubiegłych, nieprzerwanie przy pomocy pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie, realizowano szerokie spektrum zadań z zakresu zdrowia publicznego, obejmując swym zasięgiem wszelkie aspekty życia, pracy, nauki i wypoczynku człowieka.

Wszystkie podejmowane działana miały na celu zapewnienie możliwie najwyższego poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia Aktualnie należy odchodzić od stosowania standardowych mechanizmów prewencyjnych, na rzecz działań celowanych i priorytetowych. Decyzje dotyczące priorytetowych działań są podejmowane w oparciu o analizę występujących czynników ryzyka oraz ich wpływ na różne strefy życia.
Informacje jakie zostały zawarte w niniejszym raporcie wskazują, że stan sanitarno-epidemiologiczny w naszym regionie ulega systematycznej poprawie. W dalszym ciągu na bieżąco monitorujemy i egzekwujemy od osób odpowiedzialnych przestrzeganie przepisów prawa i norm z zakresu szeroko rozumianego zdrowia publicznego.
Wyrażam przekonanie, że niniejsza publikacja będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę stanu zdrowia publicznego w naszym regionie.

Dodatkowo zachęcam do odwiedzania naszej strony internetowej i śledzenia naszych mediów społecznościowych, gdzie publikowane są informacje w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

Z wyrazami szacunku
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Olsztynie
Teresa Parys

II. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2025 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna działa na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i została powołana w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.
Realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

1. higieny środowiska,
2. higieny pracy,
3. higieny procesów nauczania i wychowania,
4. higieny wypoczynku i rekreacji,
5. zdrowotnymi żywności, żywienia, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
6. higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W tym miejscu podkreślić należy, że działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie oparta jest na wdrożonym i ciągle doskonalonym Systemie Zarządzania, zgodnym z normą PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcje".
Cele systemu zarządzania osiągane są poprzez:

- prowadzenie i dokumentowanie kontroli w sposób rzetelny, kompetentny i obiektywny, z należytą starannością, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami oraz dokonywanie profesjonalnego osądu;
- zapewnienie rzetelności, niezależności i bezstronności, co oznacza niezależność od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych mogących mieć wpływ na wyniki prowadzonych prac oraz nieangażowanie się w jakąkolwiek działalność, która mogłaby zmniejszyć zaufanie do tych wyników;
- zachowanie poufności wyników badań i kontroli oraz ochronę danych dotyczących klientów i kontrolowanych;
- analizowanie skarg oraz informacji zwrotnych od klientów i podejmowanie odpowiednich działań;
- dbałość o współpracę i komunikację z inspekcjami i służbami w celu minimalizacji zagrożeń dla zdrowia publicznego;
- zarządzanie ryzykiem zgodnie z ustaleniami systemu zarządzania;
- identyfikowanie potrzeb szkoleniowych i ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez dokształcanie i system szkoleń;
- budowanie wizerunku nowoczesnej i przyjaznej instytucji publicznej uwzględniającej otoczenie prawne przedsiębiorców;
- celową i oszczędną gospodarkę środkami finansowymi;
- zaangażowanie w procesy ciągłego doskonalenia wdrożonych systemów zarządzania i ciągłego doskonalenia ich skuteczności.

W nadzorze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie znajdują się 7934 obiekty.

W 2025 roku przeprowadzono 9837 wywiadów epidemiologicznych (w 2024 r. - 6436) i wykonano 3325 kontroli (w 2024 r. – 3401). Ogółem podjęto 13162 działania, czyli o 3325 działań więcej niż w 2024 r.
Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2025 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **1344** decyzje merytoryczne,

- wystawiono **787** decyzji o opłacie za czynności kontrolne, podczas których stwierdzano naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- wydano **233** postanowienia,
- wystawiono **2** tytuły wykonawcze,
- skierowano **4** wnioski o ukaranie do sądu,
- nałożono **145** mandatów na kwotę **41 650 zł**,
- nałożono **4** kary pieniężne na kwotę **7 600** zł.

Do tutejszej Stacji wpłynęło 51 wniosków o udzielenie informacji publicznej (49 wniosków zakwalifikowano jako informację prostą, 2 – przetworzoną).

Najwięcej wniosków dotyczyło informacji w zakresie szczepień ochronnych (30). Niepokojącym zjawiskiem jest kilkukrotne składanie wniosków o informację publiczną przez te same osoby (w 2025 r. 8 osób złożyło wniosek 2 razy i więcej).

Wyartykułować należy, że wnioski obywateli o przeprowadzenie interwencji w nadzorowanych przez PPIS w Olsztynie obiektach, są ważnym sygnałem o ewentualnych nieprawidłowościach, mogących mieć negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców.

W 2025 r. uruchomiono Platformę e-Sanepid umożliwiającą obywatelom szybkie i proste informowanie o nieprawidłowościach mogących wpływać na zdrowie społeczeństwa.

Dodatkowo w celu zapewnienia sprawnego, spójnego oraz proporcjonalnego do poziomu zagrożenia sposobu przyjmowania i załatwiania interwencji zgłaszanych przez osoby fizyczne lub instytucje, w 2025 r. przyjęto zasady klasyfikacji interwencji według poziomu ryzyka dla zdrowia publicznego.

Do tutejszego Organu wpłynęło 329 wniosków obywateli o interwencję:

- 68 wniosków odesłano do innych organów i podmiotów, ze względu na brak kompetencji w zakresie zgłaszanych problemów,
- 43 to anonimowe wnioski, które z uwagi na niskie ryzyko dla zdrowia publicznego pozostawiono bez rozpatrzenia.

Spośród pozostałych 218 rozpatrywanych interwencji, 120 uznano za zasadne, w 98 przypadkach podjęte czynności nie potwierdziły naruszenia przepisów.

W podziale na sekcje liczba zgłoszonych interwencji przedstawia się następująco:

BŻŻ – 158 (67 zasadnych, 58 niezasadnych, 17 przekazano do innych organów, 16 nie rozpatrywano),

E – 17 (10 zasadnych, 5 niezasadne, 1 przekazano do innych organów, 1 nie rozpatrywano),

HK – 114 (30 zasadnych, 25 niezasadnych, 46 przekazano do innych organów, 13 nie rozpatrywano),

HDiM – 14 (6 zasadnych, 5 niezasadnych, 3 nie rozpatrywano),

HP – 26 (7 zasadnych, 5 niezasadnych, 4 przekazano do innych organów, 10 nie rozpatrywano).

Najczęściej zgłaszane sprawy dotyczyły m. in.:

- zakupu środków spożywczych: o nietypowych cechach organoleptycznych m.in. o wyglądzie, zapachu, smaku, konsystencji wskazujących na nieświeżość, zafałszowanie, zanieczyszczenie lub zepsucie,
- obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych, na posesjach otaczających, w lokalach gastronomicznych, w budynkach mieszkalnych;
- niezachowania higieny podczas sprzedaży środków spożywczych na stoiskach tradycyjnych, głównie mięsno-wędliniarskich,
- niewłaściwych warunków przechowywania środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie,
- środków spożywczych wprowadzanych do obrotu po terminie przydatności do spożycia;
- wystąpienia dolegliwości żołądkowo – jelitowych po spożyciu potraw serwowanych w lokalach gastronomicznych, przedszkolach,
- zanieczyszczeń (ciała obce/szkodniki) w żywności,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych bez uprzedniego powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego, wprowadzanie niebezpiecznych dla zdrowia produktów tj. suplementów diety,
- niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia wykorzystywanego w zakładach gastronomicznych,
- niewłaściwej jakości wody do spożycia,

- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej,
- nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami,
- niewłaściwych warunków zdrowotnych w środowisku pracy,
- uciążliwości zapachowych.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego została przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie w kolejnych rozdziałach raportu. Prezentowane dane pochodzą ze sprawozdań statystycznych z 2025 roku i lat wcześniejszych, sporządzanych przez PSSE w Olsztynie i stanowią analizę porównawczą występowania chorób zakaźnych i zakażeń, chorób zawodowych, wyników badań i kontroli nadzorowanych obiektów wraz z ich oceną.

III. Ocena Stanu Sanitarno-Higienicznego

1. Epidemiologia

1.1. Zadania

Działania Sekcji Epidemiologii ukierunkowane są na zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - skupione są w trzech głównych obszarach tematycznych obejmujących bezpieczeństwo świadczeń zdrowotnych, zakażenia i choroby zakaźne u ludzi oraz profilaktykę tych chorób tj.:

- nadzór sanitarno–epidemiologiczny nad obiektami, w których udzielane są świadczenia zdrowotne;
- nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami;
- nadzór nad szczepieniami ochronnymi.

Realizuje swoje zadania w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

1.2. Nadzór sanitarno-epidemiologiczny nad obiektami, w których udzielane są świadczenia zdrowotne

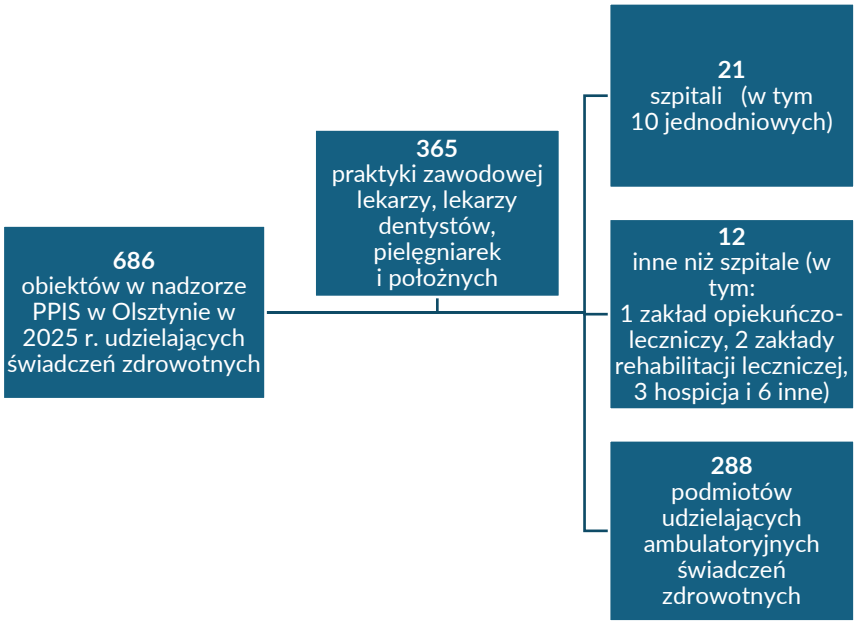

W nadzorze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie znajduje się 686 obiektów, w tym: 529 na terenie Olsztyna i 157 w powiecie olsztyńskim tj.:

- 321 obiektów, w których działalność lecznicza prowadzona jest przez podmioty lecznicze (w tym: 11 szpitali całodobowych i 10 szpitali jednodniowych, 214 przychodni i ośrodków zdrowia, 2

zakłady rehabilitacji leczniczej świadczące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz 37 zakładów rehabilitacji leczniczej świadczących inne niż szpitalne świadczenia zdrowotne i 47 inne),
- 365 obiektów, w których działalność lecznicza prowadzona jest przez praktykę zawodową.

W roku 2025 bieżące kontrole sanitarne w placówkach służby zdrowia prowadzone były w oparciu o roczne Plany Zasadniczych Zadań oraz dodatkowo w zależności od aktualnych problemów i potrzeb. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 266 kontroli sanitarnych w nadzorowanych obiektach (OI-194; P-72), w tym 90 kontroli nieplanowanych, (w związku ze zgłaszanymi interwencjami, kontrolą kart uodpornienia, zgłoszonymi ogniskami epidemicznymi w szpitalach).
Zakres kontroli obejmował przestrzeganie przepisów w zakresie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, warunków jakie powinien spełniać personel medyczny w celu zapobiegania powstawaniu zakażeń i chorób zakaźnych, ocenę szpitala w zakresie systemu kontroli zakażeń szpitalnych, analizę kart uodpornienia oraz wykonawstwo szczepień ochronnych dzieci zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.
Dodatkowo w toku kontroli sprawdzano stan techniczny i higieniczno-sanitarny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu oraz sposób postępowania z narzędziami wielokrotnego użytku, postępowania z odpadami - w tym niebezpiecznymi w miejscu ich wytwarzania i magazynowania, postępowania z brudną i czystą bielizną, zaopatrzenie w środki ochrony osobistej oraz w preparaty do dezynfekcji: rąk, skóry, powierzchni i narzędzi oraz opracowanie i wdrożenie procedur związanych z zapobieganiem chorobom zakaźnym i zakażeniom.
W 2025 r. kontynuowano założenia z roku poprzedniego dotyczące oceny realizacji zadań prowadzonych przez zespoły kontroli zakażeń szpitalnych oraz przestrzegania procedur medycznych i higienicznych z uwzględnieniem specyfiki zakładu oraz monitorowania środowiska szpitalnego.
W 10 podmiotach leczniczych podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości o charakterze higieniczno-sanitarnym, technicznym, które dotyczyły uszkodzeń i niewłaściwego stanu wyposażenia w gabinetach zabiegowych, salach chorych, nieprawidłowości podczas dekontaminacji narzędzi i sprzętu medycznego, przeterminowanych środków do dezynfekcji narzędzi, niewłaściwego postępowania z odpadami medycznymi.
W 2 przypadkach nałożono na kontrolowanych karę grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 700 zł.
W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego nad obiektami wydano 32 decyzje merytoryczne (OI-29; P-3) dotyczące sprawowanego nadzoru oraz 18 decyzji płatniczych (OI-17; P-1).
W toku kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-techniczny w skontrolowanych podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ulega stopniowej poprawie. W placówkach przeprowadzono wiele prac remontowo-budowlanych. Niemniej w części placówek stan sanitarno-techniczny nadal wymaga poprawy.

W minionym roku przeprowadzono modernizację i/lub rozbudowę nw. obiektów, m. in.:
a) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie, 10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 18 - wykonano prace malarskie w części oddziałów szpitalnych,
b) Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Olsztynie, 10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 18 A - przeprowadzono remont i przebudowę Oddziału Klinicznego Chirurgii i Urologii Dziecięcej z Ośrodkiem Leczenia Zmian Naczyniowych, Oddziału Pediatrycznego VI Endokrynologiczno-Diabetologicznego oraz innych pomieszczeń szpitalnych,
c) Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie, 10-023 Olsztyn, ul. Wojska Polskiego 35 - przeprowadzono prace remontowe pomieszczeń w Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych z Pododdziałem Leczenia Zespołów Abstynencyjnych po Substancjach Psychoaktywnych oraz w Oddziale Psychiatrycznym dla Dzieci i Młodzieży; wymieniono okna w części budynków szpitala,

d) Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Olsztynie, 10-082 Olsztyn, ul. Warszawska 30 - wyremontowano pomieszczenia POZ, poradni specjalistycznych oraz wyremontowano pomieszczenia w Klinice Neurochirurgii,
e) Szpital Kliniczny MSWiA z Warmińsko - Mazurskim Centrum Onkologii w Olsztynie, 10-228 Olsztyn, Aleja Wojska Polskiego 37 - przebudowano i zmodernizowano pomieszczenia Klinicznego Szpitalnego Oddziału Ratunkowego; wykonano prace adaptacyjne pomieszczeń bunkra pod instalację i montaż akceleratora liniowego wysokoenergetycznego TrueBeam,
f) Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Jerzego Pióro w Dobrym Mieście, 11-040 Dobre Miasto, ul. Grunwaldzka 10 B - przeprowadzono modernizację pomieszczeń Ośrodka Rehabilitacji Leczniczej Dziennej oraz Działu fizjoterapii ambulatoryjnej w Centrum Świadczeń Zdrowotnych w Barczewie; przeprowadzano modernizację podjazdu dla osób niepełnosprawnych przy budynku szpitala w Dobrym Mieście,
j) Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce, 11-015 Olsztynek, Ameryka 21 - rozbudowano i oddano do użytku Oddział Opieki Całodobowej dla dzieci wraz z opiekunem.

1.3. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami

1.3.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Przepisy rozdziału 6 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi regulują sposób postępowania w przypadku podejrzenia lub rozpoznania zakażenia/choroby zakaźnej u ludzi lub zgonu z ich powodu. Ustawa ta jednocześnie wskazuje, jakie choroby zakaźne i zakażenia podlegają zgłoszeniu do Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami w Polsce oparty jest na:
- systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o zachorowaniach;
- bieżącym monitorowaniu sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i pasożytniczych;
- realizowaniu zadań wynikających z udziału Polski w programach eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych;
- dokonywaniu ocen i analiz sytuacji epidemiologicznej;
- opracowywaniu ognisk chorób zakaźnych;
- przeprowadzaniu dochodzeń epidemiologicznych mających na celu ustalenie źródła i dróg szerzenia się zakażenia oraz ich likwidację;
- współpracy z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w zakresie zwalczania i zapobiegania wściekliźnie oraz innych chorób odzwierzęcych.

Powyższe działania podejmowane są w celu zapewnienia stabilnej sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych a jednocześnie monitorowania zagrożeń epidemicznych mogących mieć wpływ na zdrowie publiczne w skali krajowej oraz międzynarodowej.
Dane z dochodzeń i wywiadów epidemiologicznych wprowadzane i opracowywane są w systemie elektronicznym EpiBaza, który skoordynowano z systemem Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). W 2025 r. w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego nad zachorowaniami przeprowadzono 9837 dochodzeń epidemiologicznych przy opracowywaniu jednostek chorobowych podlegających zgłoszeniom, co stanowi 35 % wzrost względem roku ubiegłego.
Dane dotyczące zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu do państwowej inspekcji sanitarnej zbierane są w sprawozdaniach statystycznych w okresach dwutygodniowych, kwartalnych oraz rocznych.

1.3.2. Nadzór nad ogniskami epidemicznymi i zakażeniami szpitalnymi

Skuteczny nadzór i prowadzenie działań przeciwepidemicznych należy do kluczowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Na bieżąco monitoruje się na terenie działania sytuację sanitarno-epidemiologiczną w oparciu o analizę chorób zakaźnych oraz prowadzi weryfikację zgłoszonych podejrzeń/zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia.
W roku sprawozdawczym trend ww. zgłoszeń na choroby zakaźne przybrał wartości wzrostowe w stosunku do jednostek chorobowych: borelioza, WZW A oraz zapalenia opon mózgowych i mózgu.

W 2025 r. znacznie wzrosła, w porównaniu do lat poprzednich zgłaszalność zachorowań na grypę oraz RSV.

Rejestracja zgłoszonych przypadków zachorowań/podejrzeń odbywała się wzorem lat ubiegłych w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych i zakażeń, opracowane przez NIZP PZH-PIB na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Tabela nr 2. Porównanie wielkości zachorowań na choroby zakaźne oraz zapadalność na 100 000 mieszkańców (10 000 dzieci w wieku do lat 2) w latach 2023-2025

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r.		2024 r.		2025 r.	
		l. zachorowań	Wsp. zapadalności	l. zachorowań	Wsp. zapadalności	l. zachorowań	Wsp. Zapadalności
1	Salmonellozy – w tym zatrucia pokarmowe	63	21,17	73	24,57	48	16,18
2	Biegunki u dzieci do lat 2	22	7,39	56	18,85	52	17,52
3	Nieżyty wywołane przez rotawirusy	6	2,01	73	24,57	36	12,13
4	Krztusiec	1	0,33	194	65,32	85	28,65
5	Płonica	116	38,98	146	49,15	57	19,21
6	Zapalenie opon mózgowych i mózgu – ogółem	54	18,14	75	25,25	86	28,99
7	w tym zapalenie mózgu wirusowe przenoszone przez kleszcze	25	8,40	22	7,40	30	10,11
8	Zakażenie wywołane przez Escherichia coli biegunkotwórczą	0	0	0	0	2	0,67
9	Borelioza	188	63,18	232	78,11	482	162,48
10	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	21	7,05	28	9,42	28	9,43
11	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	1	0,33	3	1,01	20	6,74
12	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	40	13,44	46	15,48	47	15,84
13	Nowo wykryte zakażenia HIV	12	4,03	8	2,69	14	4,71
14	AIDS – zespół nabytego upośledzenia odporności	0	0	2	0,67	0	0
15	Ospa wietrzna	823	276,59	573	192,93	654	220,46
16	Nagminne zapalenie przyusznic	6	2,01	4	1,34	2	0,67
17	Grypa	285	95,78	776	261,18	3333	1123,57
18	Zakażenia jelitowe - Campylobacter	31	10,41	35	11,78	43	14,49
19	Nieżyty wywołane przez norowirusy	15	5,04	23	7,74	32	10,78
20	Posocznice	16	5,37	21	7,07	19	6,40
21	Kiła	10	3,36	16	5,38	14	4,71
22	Bąblowica	1	0,33	1	0,33	0	0

23	**Pogryzienia - ogółem**	373	125,36	374	125,92	376	126,75
24	**w tym osoby szczepione p/wściekliźnie**	233	78,30	236	79,46	235	79,22
25	**Gruźlica**	15	5,04	20	6,73	20	6,74
26	**Odra**	0	0	1	0,33	0	0
27	**Legionelloza choroba legionistów**	1	0,33	7	2,35	10	3,37
28	**RSV**	15	5,04	117	39,39	404	136,191

W okresie sprawozdawczym do PSSE w Olsztynie zgłoszono 7392 (3315 w 2024 r.) przypadki chorób zakaźnych i zakażeń innych niż COVID-19. Spośród zgłoszonych przypadków hospitalizowano 862 osoby (761 w 2024 r.). Odnotowano 27 (33 w 2024 r.) zgonów z powodu chorób zakaźnych, min. z powodu zapalenia jelita cienkiego i grubego wywołanego przez Clostridioides difficile, posocznicy, grypy oraz z powodu gruźlicy płuc.
Od wielu lat nie rejestrowano zachorowań na: błonicę, poliomyelitis, brucellozę, natomiast w 2025 r. zarejestrowano pojedyncze przypadki kryptosporydiozy, legionellozy oraz listeriozy.
Należy podkreślić, że wypracowany jest od lat schemat nadzoru przy zgłoszeniach inwazyjnej choroby meningokokowej. W roku 2025 zgłoszono 2 przypadki (4 w 2024 r.)

Wirusowe zapalenia wątroby

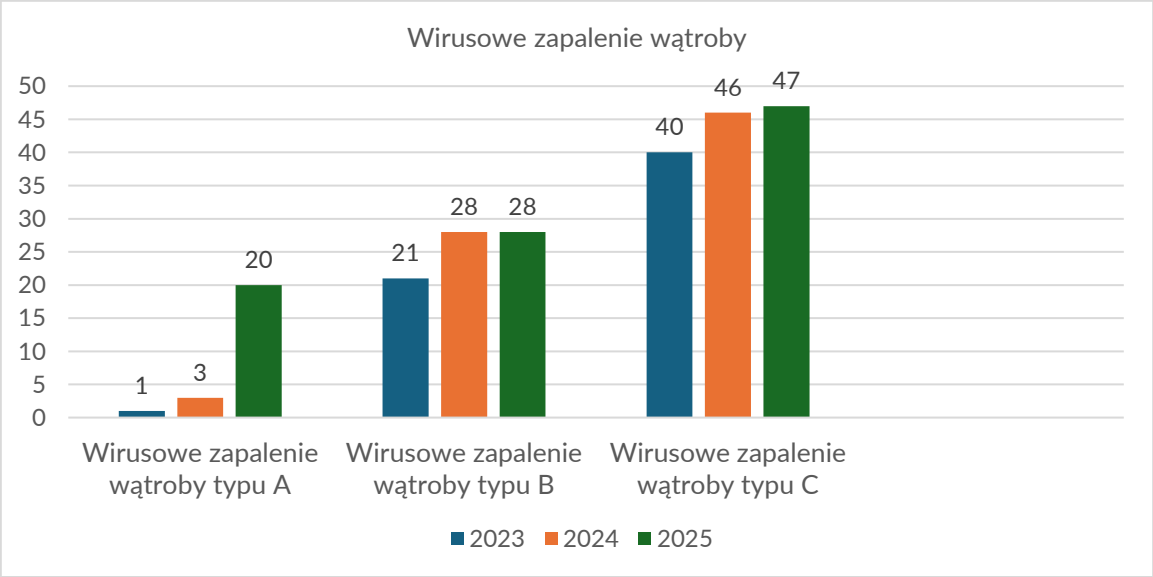

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A) to choroba zakaźna wywołana przez wirusa HAV (Hepatitis A Virus), który jest odporny na działanie czynników zewnętrznych, tj. temperaturę, substancje chemiczne. Człowiek jest rezerwuarem wirusa, a zakażenie szerzy się głównie drogą pokarmową, drogą zakażeń typu kałowo-doustnych, przez zakażone produkty żywnościowe, wodę zakażoną, drogą kontaktów seksualnych. Wzrost liczby zakażeń i ognisk epidemicznych wywołanych przez WZWA wynika z kilku czynników zarówno społecznych jak i związanych z zachowaniami zdrowotnymi, zwiększoną aktywnością wśród określonych grup ryzyka (np. MSM), stanu sanitarno-higienicznego, stopniem uodpornienia populacji.
Zakażenia wywołane wirusem zapalenia wątroby typu A wymagają ścisłego monitorowania i podejmowania intensywnych działań zapobiegawczych.
W roku 2025 zarejestrowano 20 przypadków zachorowań, co stanowi zapadalność na poziomie 6,74/100 tyś. mieszkańców. Przebieg zachorowań był lekki, wszystkie osoby były leczone w warunkach szpitalnych. W każdym przypadku przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Szczepieniami poekspozycyjnymi objęto 39 osób.

Wirus zapalenia wątroby typu B/C stanowi istotny problem epidemiologiczny. Dochodzi do uszkodzenia czynności wątroby, może doprowadzić do marskości czy raka wątroby. Do zakażenia wirusem HCV i HBV dochodzi najczęściej w wyniku naruszenia ciągłości tkanek, zarówno podczas procedur medycznych (zabiegi operacyjne, stomatologiczne, endoskopowe, itd.) jak również procedur niemedycznych (wykonywanie piercingu, tatuaży czy zabiegami kosmetyczne).
Przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A i B istnieje skuteczna profilaktyka – szczepienia ochronne.

Zakażenia jelitowe i ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

Zakażenia jelitowe oraz zatrucia pokarmowe stanowią istotny problem zdrowia publicznego. Manifestują się najczęściej objawami ze strony przewodu pokarmowego, takimi jak biegunka, wymioty, bóle brzucha czy gorączka. Nasilenie i charakter objawów zależą od rodzaju czynnika etiologicznego, mogą być o podłożu bakteryjnym, wirusowym lub pasożytniczym, a także toksyny roślinne, substancje chemiczne. Głównym źródłem zakażenia jest zazwyczaj spożycie skażonej żywności/ wody. Stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia dzieci i osób starszych. Do czynników sprzyjających szerzeniu się zakażeń należy nieprzestrzeganie zasad higieny osobistej, niewłaściwe warunki sanitarne podczas przechowywania lub przyrządzania żywności, przerwanie łańcucha chłodniczego lub brak odpowiedniej obróbki termicznej produktów spożywczych.
Po otrzymaniu zgłoszenia o zachorowaniu organ wszczyna dochodzenie epidemiologiczne w celu szybkiego wykrycia źródła zakażenia, ograniczenia transmisji patogenu oraz wdrożenie odpowiednich działań przeciwepidemicznych.
W zakresie bakteryjnych zakażeń żołądkowo-jelitowych w 2025 r. nadal częstym czynnikiem zakażeń jelitowych pozostawały salmonellozy (63 przypadki, zapadalność 16,18/100 tys.) oraz Campylobacter jejuni (43 przypadki, zapadalność 14,49/100 tys.).

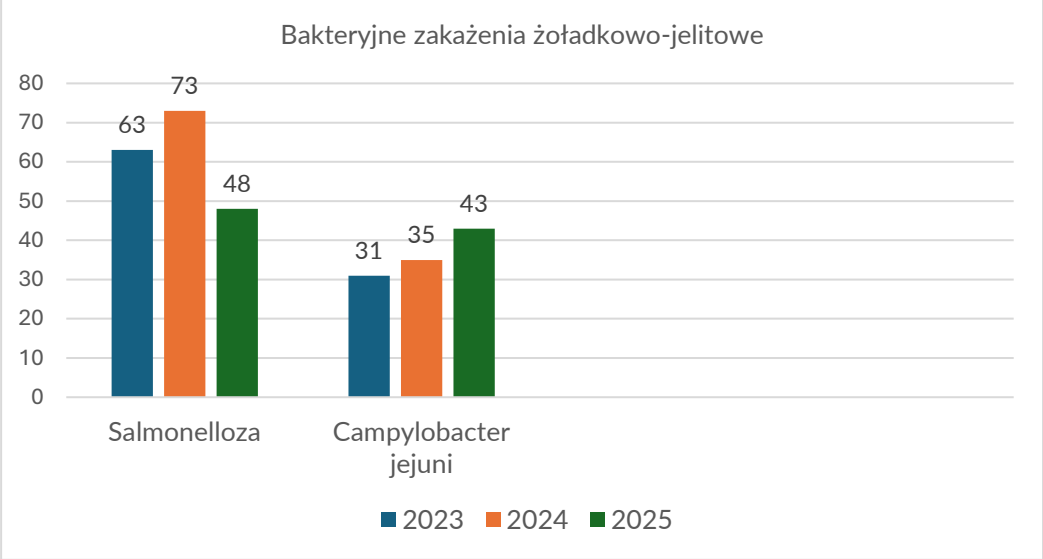

W roku 2025, podobnie jak w latach ubiegłych, utrzymywał się natomiast trend wzrostowy w zakresie wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez norowirusy (32 przypadki). Natomiast zauważalny jest spadek wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy. W 2025 r. zarejestrowanych przypadków było 36, a w roku 2024 zarejestrowano 73 przypadki.

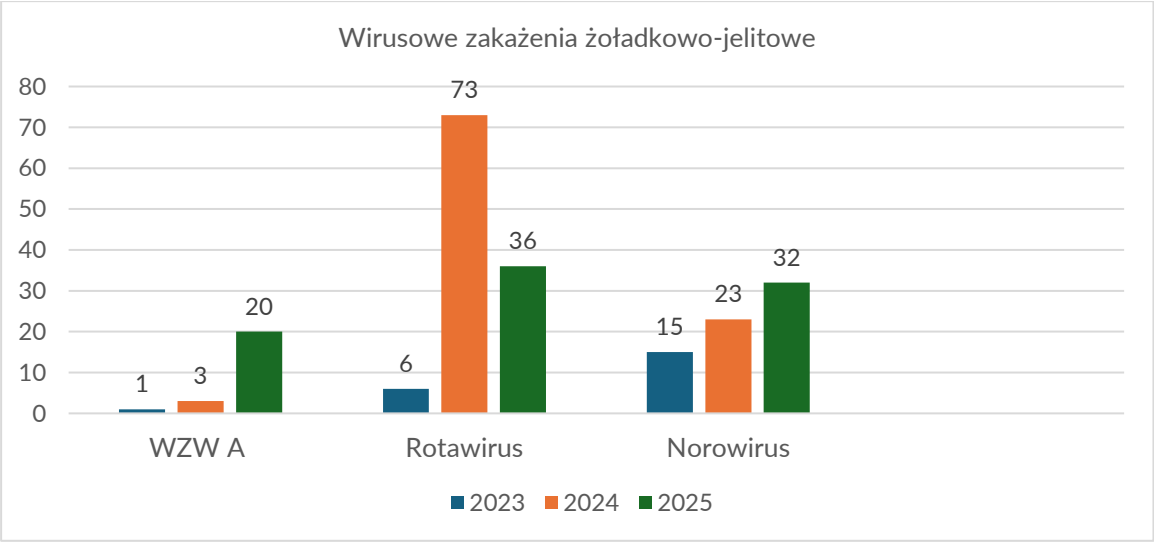

W 2025 r. na terenie powiatu olsztyńskiego zarejestrowano 8 ognisk:

- **3 ogniska wywołane czynnikiem biologicznym Norowirus.** 1 ognisko dotyczyło zachorowań w środowisku domowym i związane było z zorganizowanym przyjęciem urodzinowym przygotowanym przez gospodarzy. Zachorowało 7 osób z 12 narażonych (4 osoby dorosłe i 3 dzieci w wieku 3 i 7 lat). Dwa ogniska dotyczyły zachorowań w obiektach hotelowych. Objawy chorobowe wystąpiły u 24 osób z 277 osób narażonych uczestników/gości hotelowych. W każdym przypadku przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne, skontrolowano obiekt, wydano stosowne zalecenia.
- **2 ogniska wirusowego zapalenia wątroby typu A.** W pierwszym przypadku zachorowały 2 osoby z 29 narażonych w kręgu rodzinnym. W drugim przypadku zachorowało 9 osób z 11 narażonych. Zachorowania również dotyczyły transmisji wirusa w kręgu rodzinnym. W dochodzeniu epidemiologicznym ustalono, że czynnikiem sprzyjającym powstaniu obu ognisk było najprawdopodobniej brak zachowania należytej higieny osobistej. W każdym z przypadków osoby narażone poddane były szczepieniu poekspozycyjnemu przeciw WZW typu A.
- **2 ogniska wywołane czynnikiem biologicznym Salmonella spp.** W pierwszym przypadku zachorowania dotyczyły 2 osób ze 150 narażonych konsumentów korzystających z usług jadłodajni. W ramach przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego dokonano kontroli sanitarnej obiektu, pobrano wymazy środowiskowe w pomieszczeniach kuchni oraz zlecono badania kału pracownikom oraz osobom z objawami chorobowymi. Zachorowania w drugim ognisku miały charakter domowy i były związane ze spożyciem posiłku przygotowanego samodzielnie w gospodarstwie domowym. Zachorowały 3 osoby z 3 narażonych.
- **1 ognisko wywołane czynnikiem biologicznym Campylobacter jejunii** - dotyczyło zachorowania u 3 hospitalizowanych dzieci z 9 narażonych pacjentów oddziału szpitalnego. W toku dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że objawy nieżytu żołądkowo-jelitowego u dzieci wystąpiły po spożyciu posiłku przyniesionego do szpitala przez opiekuna.

Choroby wirusowe

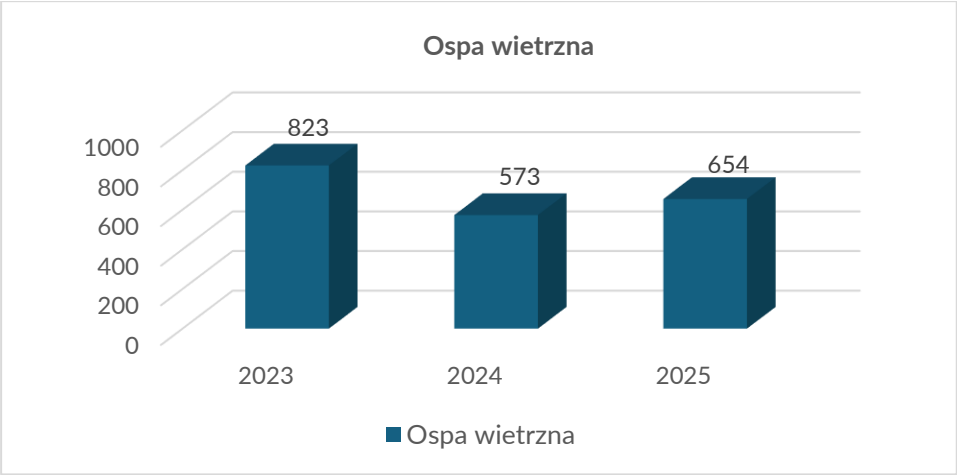

Ospa wietrzna należy do ostrych chorób zakaźnych przebiegających z charakterystyczną polimorficzną wysypką grudkowo-pęcherzykową. Ospa wietrzna występuje przeważnie u dzieci. U osób chorych na ospę wietrzną wirus obecny jest w wydzielinie nosa i gardła oraz w zawartości wykwitów pęcherzykowych. Wirus rozprzestrzenia się drogą powietrzną, kropelkową, poprzez kontakt bezpośredni oraz pośredni przez materiał świeżo zanieczyszczony zawartością pęcherzyków chorej osoby.
Po przechorowaniu w dzieciństwie organizm uzyskuje trwałą odporność. Powtórne zachorowania należą do rzadkości.

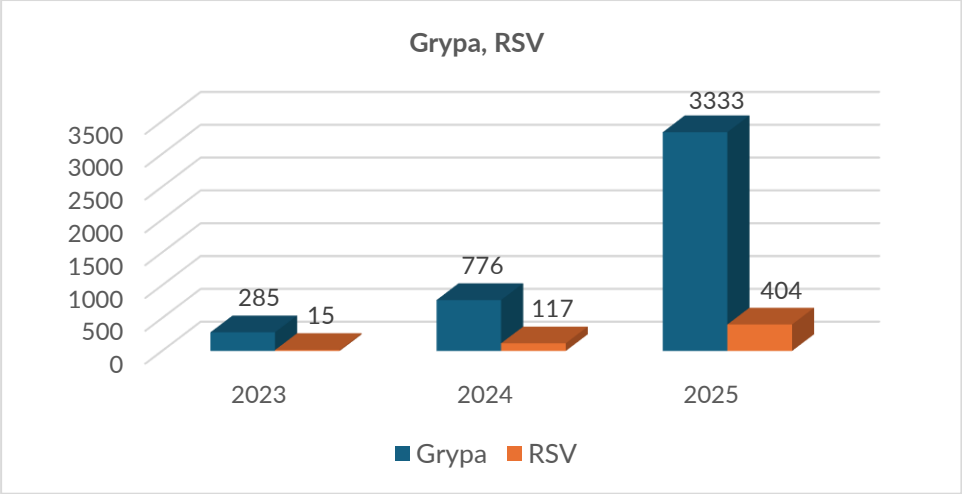

W roku 2025 odnotowano znaczny wzrost zachorowań na grypę. Do PPIS w Olsztynie zgłoszono 3333 zachorowania na grypę, a w roku poprzednim 776 przypadków zachorowań. Łącznie zanotowano 216 przypadków hospitalizacji z powodu grypy.
Grypa sezonowa, bardzo zaraźliwa choroba zakaźna, występująca corocznie. Grypa przebiega pod postacią ostrej infekcji układu oddechowego. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową poprzez kontakt bezpośredni, a także poprzez skażone przedmioty. Najskuteczniejszą metodą zwalczania zachorowania na grypę jest szczepienie. Należy podkreślić, że szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji oraz wystąpienia powikłań, w tym zgonu. Ponadto zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji. PPIS w Olsztynie sprawuje całoroczny nadzór epidemiologiczny nad grypą, z szczególnym wzmożeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia następnego roku.

W Polsce prowadzony jest zintegrowany system nadzoru wirusologiczno-epidemiologiczny nad grypą SENTINEL. W roku 2025 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie zarejestrował 24 przypadki osób, u których wykonano badanie w ramach programu SENTINEL.
Wirus RSV wywołuje schorzenia układu oddechowego, przenosi się drogą kropelkową oraz przez ręce i przedmioty zanieczyszczone wydzieliną z dróg oddechowych chorego.
Choroba jest szczególnie niebezpieczna dla niemowląt oraz osób starszych, zwłaszcza obciążonych chorobami przewlekłymi układu oddechowego.
W 2025 roku odnotowano zarejestrowano 27 hospitalizacji z powodu zakażenia RSV.

Wirus HIV to ludzki wirus upośledzenia odporności, przenoszony jest drogą naruszenia ciągłości tkanek, poprzez kontakty seksualne oraz z matki na dziecko w czasie ciąży, porodu i karmienia piersią. Do chwili obecnej pomimo znacznych postępów w leczeniu choroby nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie wirusa z organizmu. Ze względu na swoje następstwa kliniczne oraz brak szczepień zwalczanie epidemii HIV i jej skutków stanowi jedno z największych wyzwań dla zdrowia publicznego na świecie. Standardowo wykonywana w Polsce diagnostyka opiera się na badaniach wykonywanych w próbie krwi żylnej w warunkach laboratoryjnych. Źródłem zakażenia jest człowiek.

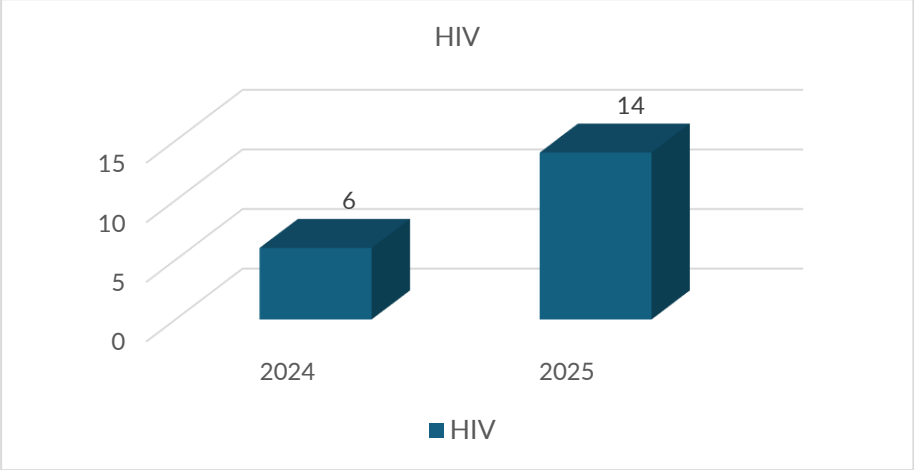

Krztusiec

Krztusiec jest ostrą zakaźną chorobą układu oddechowego wywoływaną przez bakterie Bordetella pertussis. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową, a źródłem zakażenia jest chory człowiek. Charakterystycznym objawem choroby u dzieci jest długotrwały, napadowy kaszel, kończący się wymiotami lub bezdechem. U osób dorosłych zwykle dominuje przewlekły, niecharakterystyczny kaszel, który może utrzymywać się przez wiele tygodni.

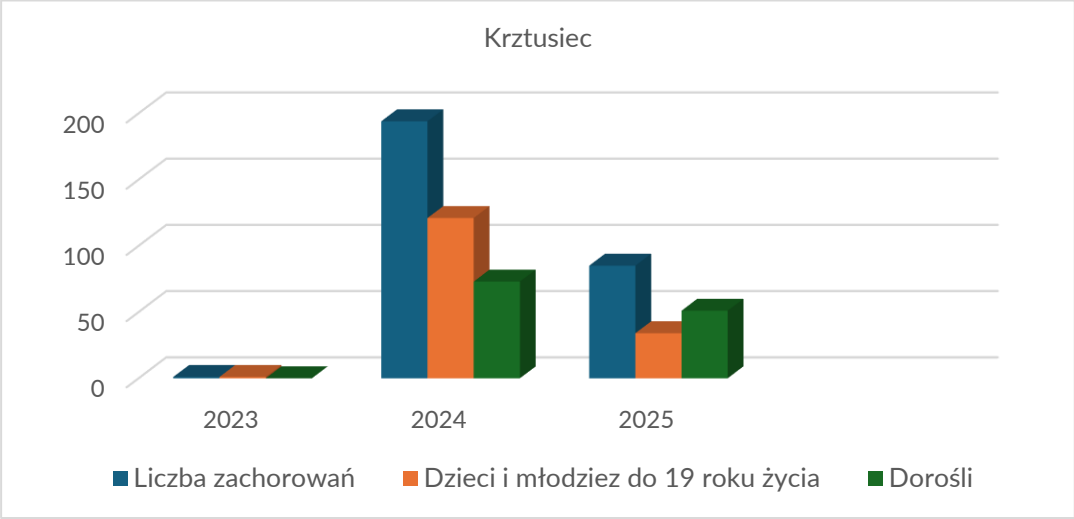

Zarejestrowano 6 hospitalizacji z powodu krztuśca.
Przechorowanie krztuśca ani szczepienia wykonane w dzieciństwie i wieku nastoletnim nie uodparniają na całe życie. Trzeba powtarzać dawki przypominające dla osób dorosłych co 10 lat. Od 15 października 2024 r. wprowadzono bezpłatne szczepienia przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży, między 27 a 36 tygodniem. Szczepienie odbywa się w schemacie jednodawkowym, a kwalifikację przeprowadza lekarz podstawowej opieki zdrowotnej.

Choroby odzwierzęce

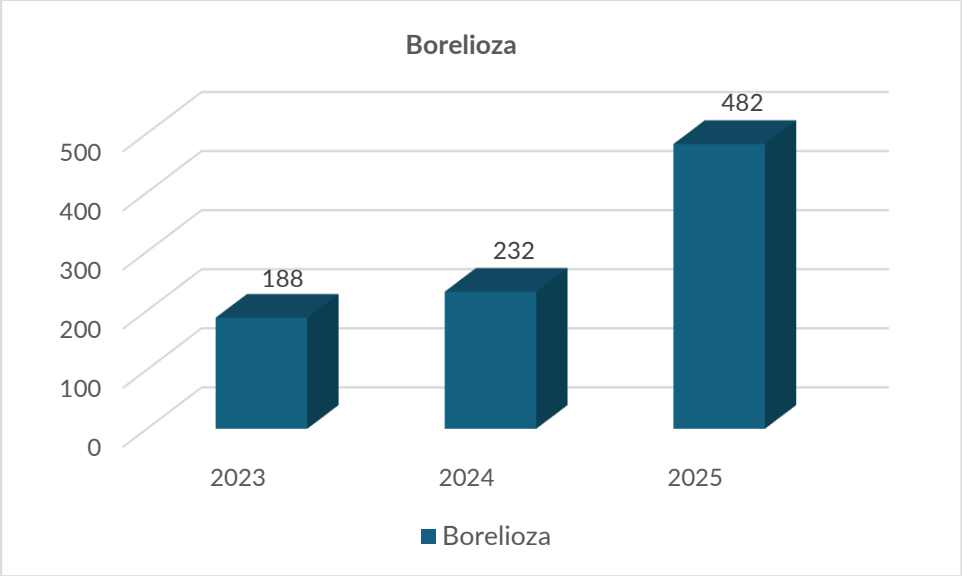

Borelioza z Lyme jest wieloukładową chorobą zakaźną, wywołaną przez krętki Borrelia burgdorferi sensu lato. Jest to przenoszone przez kleszcze zakażenie odzwierzęce. W przebiegu zakażenia wyróżnia się dwa stadia. Pierwszym charakterystycznym objawem jest rumień wędrujący, który powstaje w miejscu wkłucia przez kleszcza. Po kilku tygodniach rumień wędrujący może ustąpić samoistnie, ale zakażenie rozprzestrzenia się na wiele układów i narządów. W drugim stadium boreliozy mogą występować objawy ze strony ośrodkowego układu nerwowego (neuroborelioza), ze strony narządu ruchu jako zapalenie stawów oraz ze strony układu krążenia. Podstawą rozpoznania laboratoryjnego boreliozy jest dwuetapowa diagnostyka serologiczna. W pierwszym etapie oznaczane są miana przeciwciał metodą immunoenzymatyczną (testy ELISA) w surowicy krwi oraz w płynie mózgowo-rdzeniowym. Swoistość wyników dodatnich lub wątpliwie dodatnich potwierdza się w drugim etapie badaniem metodą Western-blot.
Od 2022 r. odnotowuje się coroczny wzrost liczby osób chorujących na boreliozę (współczynnik zapadalności: w 2025 r. – 162,48, w 2024 r. - 78,11; 2023 r. - 63,18).
Spośród zgłoszonych przypadków dominowały wczesne stadia boreliozy, których objawem był rumień wędrujący.
Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie, podstawą jej profilaktyki jest unikanie kontaktu z kleszczami poprzez stosowanie odpowiedniej odzieży, repelentów a także jak najszybsze usuwanie kleszczy ze skóry.

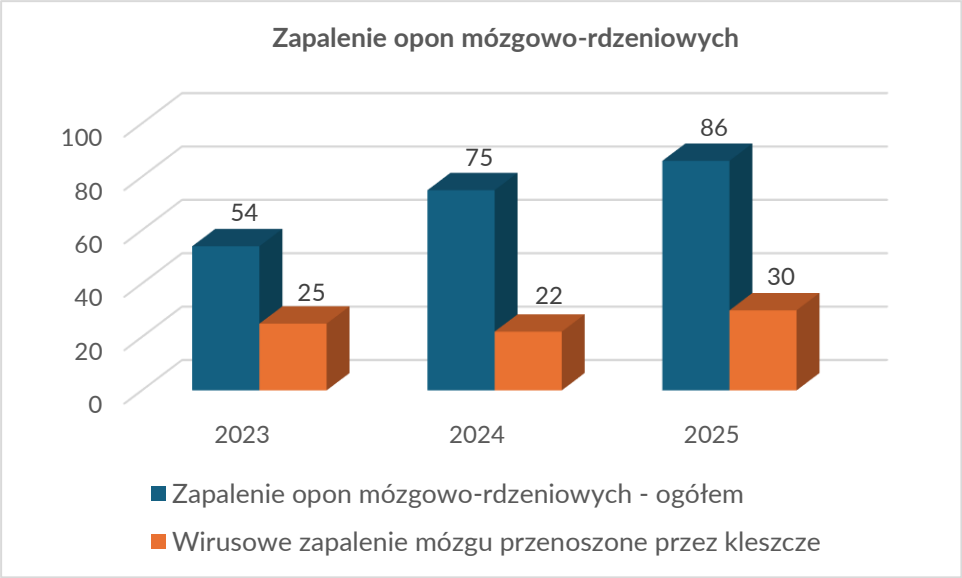

Kleszczowe zapalenie mózgu jest ostrą chorobą wirusową przenoszoną przez kleszcze, mogącą prowadzić do groźnych powikłań neurologicznych.
Głównym rezerwuarem wirusa KZM są drobne gryzonie i kleszcze. Wirus KZM nie przenosi się z człowieka na człowieka. Atakuje komórki nerwowe w mózgu oraz otaczające go struktury. Do zakażenia dochodzi najczęściej poprzez ukąszenie przez zakażonego kleszcza. Wirus KZM przenosi się również drogą pokarmową wskutek spożycia surowego (niepasteryzowanego) mleka lub jego przetworów, pochodzących od zwierząt zainfekowanych wirusem KZM. Podstawą potwierdzenia laboratoryjnego zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu jest wykrycie swoistych przeciwciał w surowicy i/lub w płynie mózgowo-rdzeniowym.
Podkreślić należy, że najskuteczniejszą metodą zapobiegania kleszczowemu zapaleniu mózgu są szczepienia ochronne.

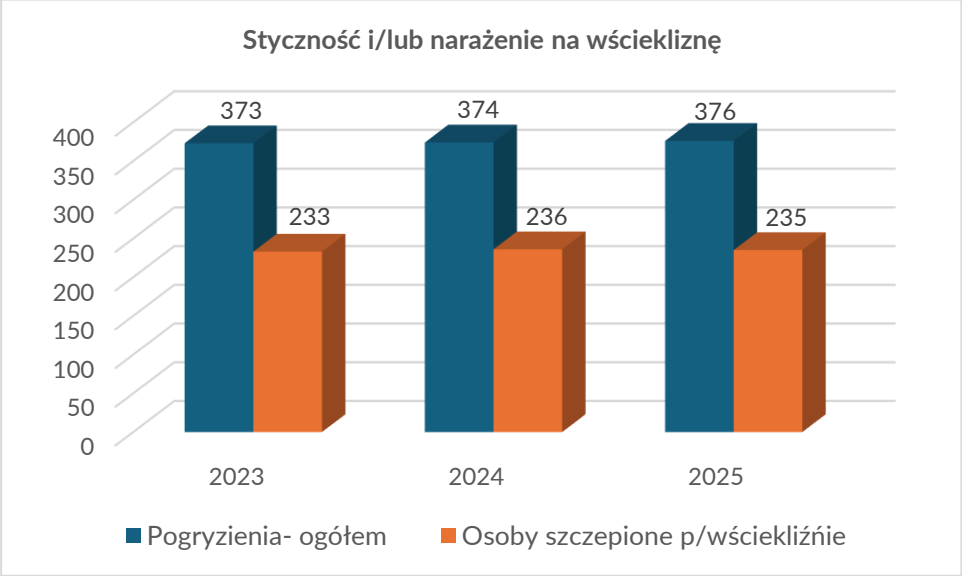

Wścieklizna objawia się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia, które niemal zawsze prowadzi do śpiączki i śmierci w ciągu 10 dni od wystąpienia pierwszych objawów. Wirus wścieklizny jest wirusem neurotropowym, szerzącym się i namnażającym w układzie nerwowym. Źródłem zakażenia są psy, koty, dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, czasami inne zwierzęta – sarny, wiewiórki. Wirus przenoszony jest ze śliną chorego zwierzęcia przez ugryzienie albo oślinienie uszkodzonej skóry lub błon śluzowych. Głównym elementem w zapobieganiu epizoocji wścieklizny i ochronie człowieka przed zakażeniem są

masowe szczepienia psów, kotów i dzikich zwierząt. Podkreślić należy, że liczba osób narażonych na kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o zakażenie wirusem wścieklizny utrzymuje się na stałym poziomie od kilku lat.
Odsetek osób, u których podjęto decyzję o wdrożeniu szczepienia przeciw wściekliźnie wynosi 79,22 w 2025 r. (w 2024- 79,46, w 2023- 78,30). Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorze nad stycznością/narażeniem ludzi na wirusa wścieklizny jest współpraca z organami Inspekcji Weterynaryjnej i objęcie nadzorem epidemiologicznym osób ze styczności ze zwierzęciem.
Zapobieganie zachorowaniom na wściekliznę u ludzi w Polsce oparte jest również na:

- szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzane o wściekliznę, a także w sytuacjach, gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miały kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie,
- szczepieniach profilaktycznych osób, zawodowo narażonych na zetknięcie się z wścieklizną (np. lekarze weterynarii, leśnicy) oraz osób wyjeżdżających w regiony, gdzie wścieklizna jest chorobą endemiczną.

Gruźlica

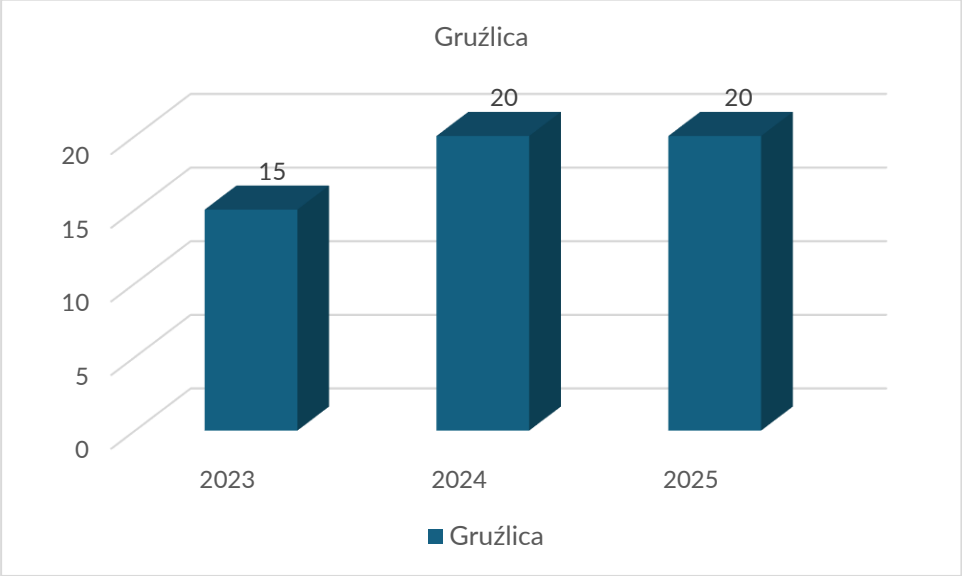

Gruźlica jest jedną z najstarszych chorób zakaźnych, która towarzyszyła ludzkości od zarania dziejów. To choroba zakaźna, wywołana przez prątki należące do Mycobacterium tuberculosis complex. Najczęstszą postacią gruźlicy jest gruźlica płuc. Głównym źródłem zakażenia jest człowiek chory na gruźlicę, obficie prątkujący i nieleczony. Dominującą drogą szerzenia się jest droga powietrzna. Początek choroby jest zazwyczaj skryty, podstępny, a jej naturalny (bez leczenia) przebieg jest przewlekły z okresami remisji i zaostrzeń. Cechą charakterystyczną gruźlicy jest brak typowych objawów klinicznych. Obecnie najpowszechniej stosowaną metodą zwiększania odporności u ludzi są szczepienia BCG. Przepisy ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz przewidują obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę w okresie prątkowania lub z podejrzeniem prątkowania. Leczenie osób chorych na gruźlicę jest bezpłatne dla wszystkich osób przebywających w Polsce (w tym cudzoziemców).
Spośród 20 zgłoszonych przypadków 8 dotyczyło Miasta Olsztyna, pozostałe 12 powiatu olsztyńskiego, 70 % przypadków odnosiło się do mężczyzn. Osoby zakażone należały do różnych środowisk oraz miały różny status społeczny. Wśród osób zakażonych znalazły się osoby aktywne zawodowo, osoby bezrobotne, osoby w kryzysie bezdomności oraz osoby przebywające w zakładzie karnym. Chorzy na gruźlicę poddawani byli leczeniu w specjalistycznych ośrodkach. Osoby pozostające w styczności z chorymi na gruźlicę objęto nadzorem epidemiologicznym i opieką lekarską. Nie odnotowano zachorowań w ogniskach.

1.3.2. Nadzór nad ogniskami epidemicznymi i zakażeniami szpitalnymi

Pomimo rozwoju medycyny, zakażenia szpitalne pozostają problemem wszystkich placówek lecznictwa zamkniętego. Sytuację komplikuje narastające zjawisko lekooporności drobnoustrojów na dostępne antybiotyki i wzrost liczby pacjentów zakażonych patogenami wielolekoopornymi, trudnymi do wyeliminowania ze środowiska szpitalnego. Zakażenia szpitalne mogą występować jako pojedyncze przypadki infekcji lub w postaci tzw. ognisk epidemicznych.

Obowiązek zgłaszania do państwowej inspekcji sanitarnej wystąpienia ogniska epidemicznego w jednostce organizacyjnej szpitala został określony w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23.12.2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala.

W roku 2025 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie wpłynęło 26 zgłoszeń z dziewięciu szpitali o wystąpieniu ogniska epidemicznego spowodowanego przez następujące biologiczne czynniki chorobotwórcze:

- wirus SARS-CoV-2 – 12 ognisk,
- Clostridioides difficile – 2 ogniska,
- Klebsiella pneumoniae MBL (+)/NDM – 3 ogniska,
- wirus Grypy A – 8 ognisk,
- Acinetobacter baumannii wielooporny – 1 ognisko,
- Campylobacter jejuni – 1 ognisko.

W szpitalnych ogniskach epidemicznych potwierdzono zakażenia wśród 130 pacjentów oddziałów szpitalnych oraz 7 osób z personelu podmiotów leczniczych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie współpracował z Zespołami Kontroli Zakażeń Szpitalnych w zakresie podejmowanych działań zapobiegających szerzeniu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych podczas udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym również przy wygaszaniu ognisk epidemicznych w klinikach/ oddziałach. Prowadzone są kontrole sanitarne w jednostkach i wydawane zalecenia.

1.4. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

1.4.1. Szczepienia ochronne

Celem szczepień jest m.in. utrzymanie wysokiego poziomu odporności zbiorowej oraz zmniejszenie ryzyka zachorowania osób uodpornionych. PIS uczestniczy w realizacji programu szczepień ochronnych (PSO) poprzez dystrybucję preparatów szczepionkowych, nadzór nad wykonawstwem szczepień a także prowadzi działania edukacyjne, szkoleniowe personelu medycznego. Wykonanie szczepień obowiązkowych zgodnych z Programem Szczepień Ochronnych na terenie miasta Olsztyna i powiatu olsztyńskiego oceniono w oparciu o analizę danych ze sprawozdań statystycznych MZ-54. Obowiązkiem szczepień objęta była populacja 56787 dzieci i młodzieży od 1 do 19 roku życia oraz inne osoby narażone w sposób szczególny na zakażenie.

Wykonawstwo szczepień w na terenie działalności PSSE w Olsztynie w wybranych grupach wiekowych w latach 2024-2025.

Rodzaj szczepionki	Średni odsetek zaszczepionych w województwie w 2024 roku (%)	Średni odsetek zaszczepionych w województwie w 2025 roku (%)	Wiek dzieci, w którym oceniono stan zaszczepienia
gruźlica	97,1	96,6	2 rok życia
wirusowe zapalenie wątroby typu B	86,5	87,9	2 rok życia
błonica/ tężec/ krztusiec	92,6	94,1	2 rok życia
zakażenia powodowane przez rotawirusy	88,5	88,7	2 rok życia
poliomyelitis	92,6	94,1	2 rok życia
Inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae*	92,6	94,1	2 rok życia

typu b			
Inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*	93,8	94,0	2 rok życia
odra/ świnka/ różyczka	95,1	93,6	2 rok życia
błonica/ tężec/krztusiec/ *poliomyelitis*	72,5	71,2	6 rok życia
odra/ świnka/ różyczka	71,6	71,9	6 rok życia
błonica/ tężec/ krztusiec	76,9	77,4	14 rok życia
błonica/ tężec	78,3	72,7	19 rok życia

Od 1 września 2024 roku weszły w życie zmiany w realizacji powszechnego i bezpłatnego programu szczepień przeciw HPV m.in. obniżono wiek osób uprawnionych tj. od ukończeniu 9 r.ż. i do ukończenia 14 r.ż. Umożliwiono realizację szczepień w szkołach podstawowych, we wszystkich POZ. W ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV w 2025 r. wydano do punktów szczepień 4900 dawek szczepionki przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego. We współpracy z Samorządem Miasta Olsztyna i Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalem Dziecięcym w Olsztynie w licznych olsztyńskich szkołach podstawowych i kilku na terenie powiatu zostały zorganizowane punkty szczepień. Zgłosiło się 35 placówek edukacyjnych. W wyniku działań promujących powszechny program szczepień przeciw HPV w szkołach zaszczepiono ok. 1000 dzieci.

W 2025 r. wprowadzono również dodatkowo dystrybucję szczepionki p/COVID do aptek i punktów szczepień. Od września wydano 6490 dawek tej szczepionki dla dorosłych i 60 dawek szczepionki dla dzieci.

Liczba wykonanych szczepień poekspozycyjnych (tężec, wścieklizna) utrzymuje się na podobnym poziomie. Szczepienie przeciwko tężcowi stosowane jest w celu indywidualnej ochrony przed zachorowaniem. Stałe podnoszenie poziomu uodpornienia populacji pozostaje jedynym skutecznym sposobem zapobiegania chorobie. W 2025 roku u 996 osób zastosowano swoiste zapobieganie tężcowi po narażeniu (172 osób więcej niż w roku 2024).

W roku 2025 kontynuowano realizację obowiązkowych oraz zalecanych szczepień przeciwko ospie wietrznej w wybranych grupach dzieci, narażonych w sposób szczególny na zakażenie. Szczepieniami objęto łącznie 558 osób.

W 2025 r. w ramach ogólnokrajowego spisu kart uodpornienia, przeprowadzono analizę kart znajdujących się w podmiotach leczniczych na terenie działalności PSSE w Olsztynie. W toku prowadzonych kontroli zweryfikowano ponad 55600 kart uodpornienia.

W Polsce od ponad 25 lat funkcjonuje uregulowany prawnie obowiązek zgłaszania i rejestracji niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), które są kluczowym narzędziem służącym do oceny bezpieczeństwa szczepień. Znaczenie monitorowania przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych ma na celu ustalenie m.in. czynników ryzyka wystąpienia NOP czy kontrolę nowo wprowadzonych szczepionek.

Niepożądane odczyny poszczepienne w latach 2023 – 2025 na terenie działalności PSSE w Olsztynie.

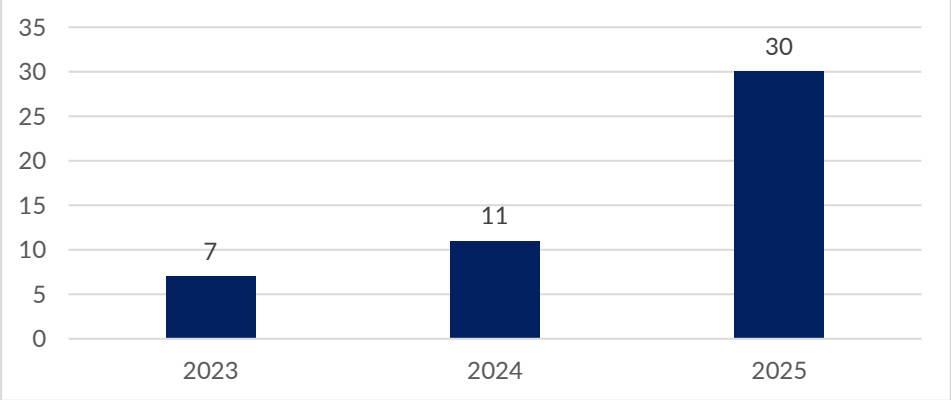

Spośród zgłoszonych w analizowanym okresie przypadków NOP, 22 stanowiły odczyny łagodne, 7 - odczyny poważne, a 1 odczyn został zakwalifikowany jako ciężki. Wszystkie osoby, u których wystąpił NOP otrzymały stosowne do występujących objawów leczenie oraz zostały objęte indywidualnym nadzorem epidemiologicznym. Zwiększona liczba zgłoszonych NOP w roku 2025 może się wiązać ze zwiększeniem świadomości społecznej oraz wzmożeniem nadzoru ze strony lekarzy, w tym zakresie.

1.5. Wnioski

- Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą należy ocenić pozytywnie.
- Należy dążyć do poprawy skuteczności szczepień ochronnych w celu uodpornienia całej populacji zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych. W roku 2025 dla większości szczepień nie udało się osiągnąć **wymaganego 95% poziomu zaszczepienia** w szczególności dla szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce u dzieci w szóstym roku życia.
- Osiągnięta odporność populacyjna na choroby objęte szczepieniami, pozwoliła na utrzymanie liczby zachorowań na poziomie minimalnym z punktu widzenia zagrożeń dla zdrowia publicznego.

2. Higiena Komunalna

2.1. Zadania

- sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej oraz środkami transportu osobowego,
- sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad urządzeniami do zaopatrywania ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
- sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad kąpieliskami, miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli i basenami kąpielowymi,
- sprawowanie nadzoru nad jakością zdrowotną: wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wodociągach i urządzeniach zbiorowego zaopatrzenia oraz w zakładach produkujących żywność, wody w kąpieliskach i basenach, ciepłej wody w budynkach zamieszkania zbiorowego i podmiotach leczniczych zamkniętych pod kątem obecności bakterii Legionella,
- sprawowanie nadzoru sanitarnego w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego, wydawanie zezwoleń na przewóz i ekshumacją zwłok,
- udzielanie odstępstw i prowadzenie rejestru derogacji dotyczących niezgodnej z wymogami sanitarnymi jakości wody,
- aktualizowanie wykazu urządzeń wodnych, przedsiębiorstw wodociągowych i zatwierdzonych laboratoriów badających wodę pitną dla potrzeb krajowej bazy danych Woda Excel,
- monitoring jakości wody pitnej powiatu olsztyńskiego oraz przekazywanie danych niezbędnych do opracowywania raportów do Komisji Europejskiej,
- dokonywanie ocen okresowych i obszarowych jakości wody oraz szacowanie ryzyka zdrowotnego konsumentów,
- wydawanie ocen higienicznych dla materiałów i wyrobów stosowanych w procesach uzdatniania wody oraz dokonywanie weryfikacji czy materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji,
- opiniowanie i zatwierdzanie ocen ryzyka w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów, przedkładanych przez podmioty realizujące zbiorowe zaopatrzenie w wodę do spożycia przez ludzi,
- przekazywanie danych o jakości wody w kąpieliskach do Systemu Monitorowania Jakości Wody w kąpieliskach,
- współpraca z urzędami gmin i miast w zakresie organizacji kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli,
- opiniowanie projektów regulaminów utrzymania czystości na terenie gmin;
- opiniowanie sposobu organizacji imprez masowych,

- dokonywanie oceny warunków letniego wypoczynku w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej,
- intensyfikacja działań edukacyjno-informacyjnych w ramach przeprowadzanych kontroli.

2.2. . Warunki zdrowotne środowiska

Ocena zaopatrzenia ludności w wodę

Na terenie powiatu olsztyńskiego woda wykorzystywana do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców pochodzi z ujęć podziemnych. Studnie głębinowe wiercone i kopane usytuowane są na terenach rolniczych, część na obszarach zamieszkałych wiejskich i miejskich. Z uwagi na pojawiające się zagrożenia w systemach zaopatrzenia w wodę, które mogą mieć wpływ na zdrowie odbiorców, bardzo ważnym aspektem jest zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody do spożycia. Sposób dystrybucji wody, stan techniczny sieci wodociągowych, okres ich eksploatacji i rodzaj materiałów, z jakich zostały wykonane oraz wewnętrzny system wodociągowy w obiektach mogą wpływać na jakość wody docierającej do konsumenta.
W 2025 roku nadzorem objęto 111 wodociągów dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia. W grupie tej znajdowały się 83 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 28 korzystających z wody z indywidualnych ujęć w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Podkreślić należy, że państwowa inspekcja sanitarna nie posiada kompetencji w zakresie kontroli jakości wody z indywidualnych studni przydomowych. Monitoring jakości wody w nadzorowanych wodociągach prowadzony był zgodnie z ustalonym harmonogramem. Próby wody pobierane są przez producentów w ramach kontroli wewnętrznej oraz przez pracowników inspekcji w ramach nadzoru. Każdorazowo wydawana była bieżąca ocena jakości wody. Na podstawie sprawozdań laboratoryjnych wydano 15 okresowych ocen jakości wody oraz 14 obszarowych obejmujących szacowanie ryzyka zdrowotnego związanego ze spożywaniem wody na terenie powiatu i miasta Olsztyna.

W analizowanym czasie stwierdzono:
- brak przydatności wody do spożycia w 9 wodociągach;
- warunkową przydatność wody do spożycia w 22 wodociągach ze względu na przekroczone parametry mikrobiologiczne;
- warunkową przydatność wody do spożycia w 5 wodociągach ze względu na przekroczone parametry fizykochemiczne.

Każdorazowo wydawano decyzje nakazujące doprowadzenie wody do obowiązujących norm, opracowywano komunikaty informujące mieszkańców o pogorszeniu jakości wody - zawierające zalecenia i ewentualne ograniczenia jej wykorzystywania, celem rozpowszechnienia przez właściwego wójta gminy lub burmistrza, w sposób umożliwiający bezzwłoczne zapoznanie z nim konsumentów z obszaru, dla którego wydano komunikat.
W 3 wodociągach publicznych w Praslitach, Łęgno i Marcinkowie uzyskano poprawę zakresie stanu technicznego ujęć wody tj. odnowiono ściany i posadzki w hydroforni, odnowiono zbiorniki i przewody wodne, wymieniono złoża, uzupełniono opaski wokół studni oraz ogrodzenia.

Wykaz wodociągów, w których wyegzekwowano poprawę jakości wody i stanu technicznego w 2025 r.:

Poprawa jakości wody pod względem parametrów fizyko-chemicznych:
Gmina Stawiguda: wod. publ. Stawiguda, wod. publ. Bartąg,
Gmina Jeziorany: wod. publ. Wójtówko,
Gmina Dywity: wod. lok. RSP Kieźliny,
Gmina Purda: wod. lok. ZHP Bałdy (podłączenie do wodociągu publ. Butryny).

Poprawa jakości wody pod względem parametrów mikrobiologicznych:
Gmina Barczewo: wod. lok. Zakładu Karnego,
Gmina Biskupiec: wod. publ. Droszewo I (3 decyzje), wod. publ. Droszewo II, wod. publ. Czerwonka, wod. publ. Nowe Marcinkowo,

Gmina Dobre Miasto: wod. lok. Suszarnia Warzyw Jaworski, Nowa Wieś Mała 46,
Gmina Gietrzwałd: wod. publ. Sząbruk, wod. lok. Guzowy Piec, wod. lok. DPS Grazymy,
Gmina Jeziorany: wod. publ. Krokowo, wod. publ. Wójtówko, wod. publ. Ramsowo, wod. lok. OSSW w Kikitach,
Gmina Kolno: wod. publ. Kolno, wod. publ. Tejstymy,
Gmina Olsztynek: wod. publ. Lipowo Kurkowskie, wod. publ. Pawłowo (2 decyzje), wod. publ. Waplewo (2 decyzje), wod. lok. Ośrodek Wypoczynkowy Perkoz w Waszecie, wod. lok. Zalando w Ameryce,
Gmina Purda: wod. publ. Marcinkowo (3 decyzje), wod. publ. Stary Olsztyn, wod. publ. Butryny,
Gmina Stawiguda: wod. publ. Gryźliny,
Gmina Świątki: wod. publ. Łumpia.
Miasto Olsztyn: wod. lok. Indykpol SA.

Na koniec 2025 r. nadal poprawy wymaga stan techniczny następujących wodociągów:
Gmina Olsztynek: wod. lok. Aries Lago Park Hotel & SPA Mazury w Kołatku 2,
Gmina Purda: wod. publ. Stary Olsztyn, wod. publ. Klewki.

Na terenie powiatu olsztyńskiego co roku maleje liczba miejscowości, które nie są zwodociągowane. Dodatkowo stwierdzono okresowe braki wody m. in. w gminach:
- Barczewo – Bark, Bogdany, Czerwony Bór, Dobrąg, Lamkówko, Sapunki, Sapuny Żarek,
- Biskupiec –Boreczek, Bukowa Góra, Wólka Wielka,
- Dobre Miasto – Swobodna; Smolajny oraz Knopin – utrata sprawności studni głębinowej, wodociąg publiczny Jesionowo – trudności w zaopatrywaniu w wodę mieszkańców w okresie letnim,
- Dywity – Plutki, Szypry,
- Gietrzwałd – Parwółki, Salminek, Nowy Młyn, Łęgucki Młyn, Dłużki,
- Jeziorany – Sołectwo Studzianka kolonie, Kolonie Olszewnik,
- Jonkowo – Kajny, Szelągowo,
- Olsztynek – Czarci Jar, Dąb, Gibała, Juńcza, Kurki, Lutek, Łęciny, Marązy, Marózek, Orzechowo, Selwa, Świętajny, Świętajńska Karczma, Tolejny, Tolkmity, Tomaszyn, Warglewo, Waszeta, Ząbie,
- Purda – Bruchwałd, Chaberkowo, Gąsiorowo, Groszkowo, Kaborno, Kołpaki, Kopanki, Linowo, Łajs, Pokrzywy, Purda Leśna, Rykowiec, Trękus, Wygoda, Zaborowo, Zgniłocha, Stara Kaletka,
- Stawiguda – Zezuj, Binduga; trudności w zaopatrywaniu w wodę w kolonii Wymój (okresowy brak wody u ok. 6 właścicieli nieruchomości – ujęcia własne),
- Świątki – Kolonie Worławki, Kolonie Klony, Kolonie Skolity i Kierwy.

Nie stwierdzono trudności w dostawie wody w gminie Kolno i Olsztynie.

Ponadto w ramach prowadzonego nadzoru nad materiałami i wyrobami stosowanymi w procesach uzdatniania i dystrybucji wody pitnej, na podstawie dokumentacji przedłożonej przez podmioty ubiegające się o zastosowanie takich materiałów, w związku z prowadzoną rozbudową wodociągów, wydano 32 oceny higieniczne (29 dotyczyło powiatu, 3 m. Olsztyna). Oceny te weryfikowały, czy materiał lub wyrób zastosowany do dystrybucji nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody.

2.3. Stan sanitarny kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

W sezonie letnim funkcjonowało 6 kąpielisk, w tym: 2 kąpieliska nad jeziorem Ukiel w Olsztynie, nad jeziorem Skanda - ul. Plażowa w Olsztynie, nad jeziorem Limajno w Swobodnej, nad jeziorem Dadaj w Rukławkach oraz przy Ośrodku Wypoczynkowym Camp Gryf w Nowej Kaletce.
Dodatkowo zorganizowano 8 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli tj.: 1 nad jeziorem Ukiel – Słoneczna Polana i 2 na terenie Kortowa nad jeziorem Kortowskim oraz 2 w Ząbiu nad jeziorem Łańskim, 1 w Kurkach nad jeziorem Kiernoz Wielki, 1 w Waszecie nad jeziorem Pluszne oraz 1 w Bałdach nad jeziorem Gim. Zarówno kąpieliska jak i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli zorganizowano w oparciu o uchwały Rady Gmin lub Rady Miasta, po zaopiniowaniu przez PPIS w Olsztynie. Wszystkie kąpieliska posiadały opracowane profile wody oraz ustalone wcześniej i zaakceptowane przez inspekcję sanitarną harmonogramy pobierania próbek wody na 2025 r.

Wszystkie kąpieliska posiadały wyznaczone i trwale oznakowane strefy do kąpieli, dostęp do wody przeznaczonej do spożycia, sanitariaty, kosze na odpady, pomosty, wyznaczoną strefę na plaży do rekreacji a także zapewnioną opiekę ratowników. Badania jakości wody w kąpieliskach, prowadzone były przez inspekcję sanitarną oraz w ramach wewnętrznej kontroli przez zarządców kąpielisk. Pracownicy PSSE w Olsztynie pobierali próbki wody z kąpielisk przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego oraz każdorazowo w przypadkach wykrycia nieprawidłowości. W okresie funkcjonowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli jakość wody odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli. Podkreślić należy, że na terenie powiatu olsztyńskiego liczba miejsc, w których można bezpiecznie się kąpać nie jest wystarczająca. Wielu użytkowników korzysta na własną odpowiedzialność z miejsc pozostających bez jakiegokolwiek nadzoru.

2.4. Pływalnie, baseny

Nadzorem objęto 14 pływalni. Kontrole przeprowadzone w ramach bieżącego nadzoru wykazały krótkotrwałe skażenie mikrobiologiczne wody basenowej w 2 obiektach. Skutkowało to wydaniem decyzji o wyłączeniu z eksploatacji niecek ze skażoną wodą do czasu uzyskania właściwych parametrów. Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać woda na pływalniach, wydano zbiorcze oceny jakości wody za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. Ocen dokonano na podstawie parametrów jakości wody, wyników badań wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią, zakresu i częstotliwości wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych, wyników badań wody na pływalni wykonywanych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

2.5. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W hotelach i pensjonatach świadczących usługi turystyczne systematycznie przeprowadzane są prace podwyższające ich standard i poprawiające komfort pobytu turystów. W 20 skontrolowanych obiektach zarówno stan sanitarny jak i techniczny był zachowany.
W innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, takich jak: hostele, ośrodki wypoczynkowe i pokoje gościnne stan higieniczny i sanitarny był zadawalający. Nieprawidłowości stwierdzono w jednym obiekcie.

Zestawienie skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej w 2025 r.

Wyszczególnienie		Liczba urządzeń i obiektów				
		według ewidencji	Skontrolowanych			
			ogółem	ze stwierdzonym złym stanem		
				higieniczno-sanitarnym, w tym porządkowym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym, w tym porządkowym	tylko technicznym
Obiekty hotelarskie	Hotele	22	16	0	0	1
	Pensjonaty	18	5	0	0	0
	Kempingi i pola biwakowe	10	2	0	0	0
	Agroturystyka	129	2	0	0	0
	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	73	31	0	1	0
Zakłady/salony świadczące usługi w branży beauty	fryzjerskie oraz fryzjersko-barberskie	334	68	2	0	0
	kosmetyczne bez przerywania ciągłości tkanek	30	6	0	0	0

	solaria	7	7	0	0	0
	odnowy biologicznej bez przerywania ciągłości tkanek	50	13	0	0	0
	kosmetyczne	268	66	0	0	0
	tatuażu	14	9	0	0	0
	tatuażu i piercingu	2	2	0	0	0
Tereny rekreacyjne (kąpieliska, miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, obiekty sportowe, place zabaw)		411	55	0	0	0
Cmentarze	**komunalne**	18	3	0	0	0
	wyznaniowe	46	3	0	0	0
Samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich		-	13	0	0	0

2.6. Nadzór nad wodą ciepłą użytkową

Bakterie z rodzaju Legionella powszechnie występują w środowisku naturalnym człowieka, w wodzie i wilgotnej glebie. Warunki sprzyjające namnażaniu bakterii to np. zastoiny wodne w sieci wodociągowej, miejsca, gdzie tworzą się osady i biofilm, a temperatura oscyluje między 20°C a 50°C. Zakażenie bakteriami Legionella następuje w wyniku wdychania aerozolu wodno-powietrznego zawierającego te drobnoustroje. Aby zmniejszyć ryzyko rozwoju bakterii Legionella w instalacjach i urządzeniach wodnych należy przede wszystkim dbać o zachowanie przepływu w każdym punkcie instalacji, aby zapobiec powstawaniu zastoisk, gdzie tworzą się idealne warunki do rozwoju mikroorganizmów. Ważne jest, aby utrzymywać wysoką temperaturę wody gorącej (50°C – 60°C) oraz nieprzerwaną cyrkulację w całym systemie. W przypadku wystąpienia zanieczyszczenia mikrobiologicznego konieczne jest niezwłoczne przeprowadzenie dezynfekcji termicznej lub chemicznej. Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad jakością wody ciepłej użytkowej w obiektach służby zdrowia oraz obiektach zapewniających całodobową opiekę, a także w basenach. Badania na obecność pałeczek Legionella sp. w większości placówek zostały przeprowadzone w ramach kontroli wewnętrznej przez właścicieli lub zarządzających tymi obiektami oraz w ramach bieżącego nadzoru inspekcji sanitarnej zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Liczba pobranych próbek ciepłej wody użytkowej w kierunku Legionella sp.

Obiekt	Liczba pobranych próbek	Liczba obiektów, na które wydano decyzje
Szpitale	25	4
Domy Pomocy Społecznej i Domy Opieki, Zakłady leczniczo-opiekuńcze	24	5
Hotele	1	0
Niecki basenowe i natryski pływalni	115	5
Mieszkania prywatne	10	0
Suma	175	14

2.7. Nadzór nad imprezami masowymi

Wydano 53 postanowienia pozytywnie opiniujące sposób organizacji imprez masowych (46 dotyczyło imprez organizowanych na terenie miasta Olsztyna, 7 na terenie powiatu).
Przeprowadzono kontrole 3 imprez masowych: Festiwal Studencki „Kortowiada 2025" na terenie miasteczka studenckiego, Olsztyn Green Festiwal 2025 - na plaży miejskiej nad jeziorem

Ukiel w Olsztynie, XIX Rotariańska Majówka Lotnicza na terenie lotniska aeroklubu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.8. Współpraca z innymi urzędami i instytucjami

- Uczestniczono w spotkaniach Zespołu ds. Koordynacji Bezpieczeństwa Imprez Masowych i Zgromadzeń przy Regionalnym Centrum Bezpieczeństwa w Olsztynie.
- Uczestniczono w kontrolach i wizjach lokalnych na terenie Olsztyna i gmin powiatu ze Strażą Miejską, Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i administratorami budynków mieszkalnych. Wspólne kontrole prowadzone były w przypadku osób gromadzących zbędne przedmioty, odpady w mieszkaniach lub na terenach prywatnych posesji.
- W ramach porozumienia o współdziałaniu i współpracy zawartego pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Olsztynie wydano 8 ocen jakości wody w zakładach produkujących i przetwarzających żywność pochodzenia zwierzęcego.

2.9. Działalność kontrolno-represyjna w 2025 r.

W ewidencji sekcji jest 1914 obiektów (1078 w Olsztynie, 836 w powiecie olsztyńskim). Nadzorem w 2025 r. objęto:

- obiekty użyteczności publicznej – 339 (213 w Olsztynie, 126 w powiecie olsztyńskim),

wodociągi – 111 (4 w Olsztynie, 107 w powiecie),

- kąpieliska – 6 (3 w Olsztynie, 3 w powiecie).

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń /obiektów skontrolowanych
Obiekty użyteczności publicznej	342
Urządzenia wodne	118
Jakość wody do spożycia	286
Jakość wody do w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli	5
Baseny i jakość wody basenowej	56
Ekshumacje	5
Woda ciepła użytkowa w szpitalach, DPS i innych obiektach	42
Wnioski o interwencje	27
Odbiory obiektów	12
Imprezy masowe	3
Razem	896

Wyszczególnienie	Liczba pobranych próbek	Kontrole	Decyzje		Postanowienia	Tytuły wykonawcze	Ilość nałożonych mandatów	Kwota nałożonych mandatów w złotych
			merytoryczne	płatnicze				
Woda do picia	624	286	36	26	0	0	0	0
Urządzenia wodne		118	6	8	0	0	0	0
Woda powierzchniowa	6	16	0	0	0	0	0	0
Obiekty użyteczności publicznej	0	342	4	11	2	0	3	700
Baseny	110	15	1	3	0	2	1	200

Inne	175	119	393	28	110	0	0	0
Razem	**915**	**896**	**440**	**76**	**112**	**2**	**4**	**900**

2.10. Wnioski

W roku 2025 r., podobnie jak w latach poprzednich, priorytetowym zadaniem był nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Przedsiębiorstwa wodociągowe, jak też inni producenci wody systematycznie dostarczali wyniki badań, wykazywali chęć współpracy, stosowali się do wydawanych zaleceń i decyzji oraz wykonywali je w ustalonych terminach. W kilku przypadkach wystąpiły problemy w zapewnieniu właściwej jakości wody przez producentów, co skutkowało okresowym pogorszeniem jakości i wydaniem przez organ decyzji o nieprzydatności/warunkowej przydatności wody do spożycia.

W przeprowadzonych kontrolach obiektów użyteczności publicznej skupiono uwagę na podmiotach, w których podczas świadczenia usług istnieje możliwość przeniesienia zakażeń lub chorób zakaźnych na inne osoby takich jak: zakłady kosmetyczne, tatuażu, fryzjerskie. Zadanie to będzie systematycznie kontynuowane ze względu na pojawiające się zagrożenia przy wykonywaniu tego typu usług.

Nadzór nad jakością wody ciepłej użytkowej ma na celu eliminowanie zagrożeń zdrowotnych związanych z obecnością bakterii Legionella sp. w systemach instalacji wewnętrznych wody ciepłej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą (szpital, ZOZ) i w całodobowych domach opieki.

Planowane jest poszerzenie działań edukacyjnych w obiektach użyteczności publicznej, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny, a także wśród zarządców budynków zamieszkania zbiorowego.

W ramach zwiększenia poziomu bezpieczeństwa i zapewnienia właściwych warunków sanitarnych dla osób korzystających z wypoczynku nad wodą, należy promować na terenie gmin organizację kąpielisk.

Brak odpowiednich regulacji prawnych stwarza trudności w przypadku interwencji dotyczących gromadzenia zbędnych przedmiotów, odpadów w mieszkaniach lub na terenach prywatnych posesji.

3. Bezpieczeństwo Żywności i Żywienia

3.1. Zadania

- sprawdzanie zgodności funkcjonowania przedsiębiorstw z zasadami obowiązującego prawa w zakresie nadzoru nad żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
- podejmowanie skutecznych i spójnych działań interwencyjnych w przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu dla zdrowia/życia konsumenta np. zgłoszenie zatrucia pokarmowego,
- natychmiastowe podejmowanie działań w ramach systemów wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych: RASFF,
- ocena bezpieczeństwa środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- ocena bezpieczeństwa żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym suplementów diety,
- graniczne kontrole sanitarne żywności pochodzenia niezwierzęcego, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przywożonych z państw trzecich i wywożonych z terytorium Unii Europejskiej,
- ocena realizacji wdrożonych przez przedsiębiorców systemów kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w działalności,
- szkolenia i upowszechnianie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny żywności w świetle zmieniającego się prawa żywnościowego,
- współpraca z inspekcją weterynaryjną oraz z innymi organami na mocy porozumień,
- informowanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych w przypadku pojawienia się nowych zagrożeń.

3.2. Liczba obiektów nadzorowanych

Nadzorem objęto 3275 obiektów (w tym 1915 obiektów w mieście Olsztyn oraz 1360 obiektów w powiecie olsztyńskim).

3.3. Działalność kontrolno-represyjna:

W nadzorowanych obiektach kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności podczas produkcji, magazynowania, transportu i obrotu. Należy dodać, iż produkcję i obrót w określonym zakresie żywności pochodzenia zwierzęcego nadzoruje inspekcja weterynaryjna. Ponadto przedmiotem kontroli były warunki żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz inne czynniki mogące mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, kontrole urzędowe w zakresie nadzoru nad żywnością przeprowadza się bez wcześniejszego uprzedzenia podmiotów. W przeciwieństwie do innych komórek organizacyjnych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie, nie przesyła się do przedsiębiorstw zawiadomienia o zamiarze przeprowadzenia kontroli.

Podczas kontroli sporządzane są protokoły kontroli sanitarnych. W przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań higieniczno-sanitarnych zagrażających zdrowiu lub życiu konsumentów, wydawane są decyzje o unieruchomieniu/przerwaniu działalności całego lub części zakładu. W roku 2025 nie wydano decyzji o unieruchomieniu zakładu. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości technicznych w zakładach produkcji i obrotu, wydawano decyzje administracyjne zobowiązujące strony do poprawy warunków w określonych terminach.

Podczas kontroli zakładów produkcyjnych m.in. oceniano znakowanie środków spożywczych w zakresie zgodności informacji na etykietach z obowiązkami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...). W większości zakładów przedsiębiorcy dostosowali się do obowiązujących przepisów.

Istotnym tematem rozpatrywanym w 2025 r. była realizacja zasady tzw. traceability, czyli systemu pozwalającego na identyfikację dostawców i odbiorców żywności. Podczas kontroli zakładów szczegółowo analizowano dokumentację towarzyszącą dostawom np. faktury VAT, handlowe dokumenty identyfikacyjne, dokumenty WZ.

Podsumowując można stwierdzić, że zakłady obrotu, produkcji i inne posiadają systemy umożliwiające zidentyfikować żywność. Systemy te jednak wymagają dopracowania głównie w zakresie określenia konkretnej partii danego produktu. Jest to istotne przy podejmowaniu sprawnych i skutecznych działań dotyczących, m.in. zawiadomień RASFF.

Dodatkowym obszarem działań objęto kuchnie niemowlęce w placówkach szpitalnych. Personelowi placówek udzielano szczegółowych instruktaży dotyczących zakazu reklamy preparatów do początkowego żywienia niemowląt. W rozmowach z osobami odpowiedzialnymi za żywienie noworodków i niemowląt podkreślano, iż stosowanie do żywienia powyższych preparatów może wynikać wyłącznie z zaleceń lekarskich.

Objęto nadzorem obiektów	**2024 r.**	**2025 r.**
	3224 (1934 - M. Olsztyn 1290 – powiat olsztyński)	**3275** (1915 - M. Olsztyn 1360 - powiat olsztyński)
1. Suma kontroli ogółem	**1368** (819 - M. Olsztyn 549 - powiat olsztyński)	**1430** (799 - M. Olsztyn 631 - powiat olsztyński)
- w tym liczba kontroli kompleksowych i rekontroli	596	581
- w tym liczba kontroli tematycznych	579	682
- w tym liczba kontroli interwencyjnych	193	167
2. Suma decyzji ogółem	**769** (496 - M. Olsztyn 273 - powiat olsztyński)	**656** (442 - M. Olsztyn 214 - powiat olsztyński)
- w tym decyzji administracyjnych	100	112
- w tym decyzji umarzających	161	142
- w tym decyzji zmieniających	68	51
- w tym decyzji o zatwierdzeniu zakładu	205	229
- w tym decyzji o unieruchomieniu zakładu	3	0
- w tym decyzje o wykreśleniu z rejestru zakładów	232	122
3. Liczba obiektów skontrolowanych	**754** (472 - M. Olsztyn 282 - powiat olsztyński)	**784** (477 - M. Olsztyn 307 - powiat olsztyński)
4. Liczba wydanych decyzji płatniczych	**447** (222 - M. Olsztyn 225 - powiat olsztyński)	**467** (204 - M. Olsztyn 263 - powiat olsztyński)
5. Liczba nałożonych mandatów karnych	**125** (75 - M. Olsztyn 50 - powiat olsztyński) **na kwotę 40850 zł**	**118** (82 - M. Olsztyn 36 - powiat olsztyński) **na kwotę 36200 zł**
6. Liczba wydanych tytułów wykonawczych	**4** (1 - M. Olsztyn 3 - powiat olsztyński)	**0**
7. Suma wystawionych postanowień	**18** (10 - M. Olsztyn 8 - powiat olsztyński)	**7** (4 - M. Olsztyn 3 - powiat olsztyński)
- w tym postanowień o nałożeniu grzywny	**2** (0 - M. Olsztyn 2 - powiat olsztyński)	**0**

3.4. Stan sanitarny obiektów produkcji i obrotu żywnością

Podczas kontroli kompleksowych ocenę stanu sanitarno-higienicznego zakładów produkcji i obrotu żywnością przeprowadzano na podstawie tzw. „arkuszy oceny stanu sanitarnego". Analiza pytań zawartych w arkuszu, pozwala na kategoryzację obiektów według stopnia zagrożenia przyznając im niskie, średnie bądź wysokie ryzyko. W oparciu o te kryteria, wysokie ryzyko zagrożenia, a więc ocenę negatywną, otrzymały tylko te zakłady, w których stwierdzono duże odstępstwa od stanu akceptowalnego.

Najczęściej występujące nieprawidłowości odnotowywane w skontrolowanych zakładach to:
- niezachowanie należytego stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego w zakresie bieżącej czystości sprzętu, urządzeń, pomieszczeń,
- stosowanie do produkcji oraz wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- przechowywanie środków spożywczych w warunkach narażających je na zepsucie (temperatura niezgodna z deklaracjami producentów) lub w warunkach narażających na ich zanieczyszczenie (np. brak segregacji podczas przechowywania),
- brak identyfikowalności środków spożywczych/składników/półproduktów/potraw własnych m.in. brak etykiet, brak informacji o dacie sporządzenia danej potrawy,
- nieprzestrzeganie rozdziału prac na stanowiskach roboczych w zakładach żywieniowych oraz produkcyjnych,
- nieprzestrzeganie zasad higieny przy sporządzaniu potraw/posiłków,
- brak podstawowych środków do utrzymania higieny personelu (mydło w płynie, ręczniki jednorazowego użytku),
- brak realizacji opracowanych procedur GHP/GMP/HACCP.

Wyartykułowania wymaga, iż w części zakładów właściciele przeprowadzają prace modernizacyjne systematycznie, dzięki czemu poprawiają warunki higieniczne i zdrowotne w obszarze magazynowania żywności, obróbki wstępnej, stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, funkcjonalności pomieszczeń, itp.

3.5. Obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej w przedsiębiorstwach sektora spożywczego

Ważnym narzędziem w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności jest realizacja w sposób elastyczny procedur opartych na zasadach systemu HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej - GHP, dobrej praktyki produkcyjnej - GMP.
W dużych zakładach produkcyjnych, żywienia zbiorowego oraz obrotu, dobre praktyki higieniczne i produkcyjne oraz zasady systemu HACCP zostały wdrożone i funkcjonują. Ich realizacją i weryfikacją zajmują się w większości osoby do tych zadań zatrudnione tj. specjaliści do spraw zapewnienia jakości. Kontrola wewnętrzna w ww. obiektach z reguły funkcjonuje poprawnie, a dokumentacja prowadzona jest na bieżąco, w sposób prawidłowy.
W małych i średnich przedsiębiorstwach, głównie zakładach obrotu żywnością, małej gastronomii, obowiązek wdrożenia systemów jakości realizowany jest w oparciu o ocenę ryzyka oraz zasadę elastyczności. Zdarza się jednak, że dokumentacja z zakresu GHP/GMP np. rejestry kontroli temperatur są wypełniane niezgodnie z faktycznym stanem lub niesystematycznie.

3.6. Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz przyczyny ich kwestionowania

Ocenę jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzano w ramach: urzędowej kontroli żywności, monitoringu, granicznej kontroli importowanych, eksportowanych towarów.
Próbki pobierano zgodnie z „Planem pobierania próbek do badań żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS". Wykonano badania środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością producentów krajowych, pochodzących z krajów UE oraz z importu. Ponadto w przypadku działań interwencyjnych pobierano próbki środków spożywczych, próbki kontrolne posiłków oraz wymazy sanitarne.
W 2025 r. w ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano do badań 408 próbek. Wyniki i kierunki badań przedstawiono w poniższej tabeli:

Kierunek badań	Liczba próbek zbadanych [1]
Mikrobiologiczne	243
Fizyko-chemiczne	101
Organoleptyczne	280
Znakowanie	315
Zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne	55
Badanie materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w kierunku migracji globalnej	0

[1] Liczby nie sumują się

W 2025 r. zakwestionowano 38 próbek tj.:

- 15 próbek (krajowych) ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne - przekroczenie liczby *Enterobacteriaceae*;
- 3 próbki (1 próbka krajowa, 1 próbka z UE, 1 próbka z importu) ze względu na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu NDP pozostałości pestycydów;
- 10 próbek (z importu) w związku ze stwierdzeniem licznych skupisk pleśni oraz niewłaściwym znakowaniem;
- 10 próbek (5 próbek krajowych, 5 próbek z importu) ze względu na niewłaściwe znakowanie.

Spośród pobranych próbek, aż 173 próbki pochodziły z 30 lokalnych zakładów produkcyjnych.

Lp.	Rodzaj zakładu	Grupa produktu	Liczba próbek	Kierunek badań	Miejsce poboru miasto Olsztyn (M)/powiat olsztyński (G)
1.	**Automaty do lodów**	Desery i lody do jedzenia łyżeczką	25	Mikrobiologia, organoleptyka	G - 10 M - 15
2.	**Automaty do lodów**	Desery i lody do jedzenia łyżeczką	10	Mikrobiologia,	M - 10
3.	**Ciastkarnie**	Desery i lody do jedzenia łyżeczką	10	Mikrobiologia, organoleptyka	M - 10
4.	**Ciastkarnie**	Wyroby piekarnicze	5	Mikrobiologia, organoleptyka	M - 5
5.	**Piekarnie**	Wyroby piekarnicze	5	Mikrobiologia, organoleptyka	M - 5
6.	**Przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe**	Żywność dla niemowląt i małych dzieci	10	Mikrobiologia, organoleptyka	G - 10
7.	**Przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe**	Żywność dla niemowląt i małych dzieci	10	Organoleptyka, zapleśnienie	G - 10
8.	**Przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe**	Żywność dla niemowląt i małych dzieci	1	Furan i jego pochodne	G - 1

9.	**Przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe**	Żywność dla niemowląt i małych dzieci	1	Azotany	G - 1
10.	**Przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe**	Owoce i ich podstawowe produkty pochodne	5	Organoleptyka, zapleśnienie	G - 5
11.	**Wytwórnie wyrobów cukierniczych**	Słodycze łącznie z czekoladą	5	Mikrobiologia	G - 5
12.	**Wytwórnie wyrobów cukierniczych**	Słodycze łącznie z czekoladą	1	Substancje dodatkowe, organoleptyka	G - 1
13.	**Wytwórnie octu, majonezu i musztardy**	Przyprawy (w tym formy stołowe)/ sosy niesłodkie (ketchup)	1	Substancje dodatkowe, organoleptyka	G - 1
14.	**Wytwórnie octu, majonezu i musztardy**	Przyprawy (w tym formy stołowe)/ ocet	1	Substancje dodatkowe, organoleptyka	G - 1
15.	**Wytwórnie octu, majonezu i musztardy**	Przyprawy (w tym formy stołowe)/ sosy niesłodkie (ketchup)	1	Furan i jego pochodne	G - 1
16.	**Wytwórnie octu, majonezu i musztardy**	Przyprawy (w tym formy stołowe)/ sosy niesłodkie (musztarda)	1	Kwas erukowy	G - 1
17.	**Wytwórnie chrupek, chipsów i prażynek**	Ziarna i produkty na bazie ziaren	1	Alkaloidy tropanowe	M - 1
18.	**Wytwórnie suplementów diety**	Suplementy diety	15	Mikrobiologia, organoleptyka	G - 10 M - 5
19.	**Wytwórnie suplementów diety**	Suplementy diety	2	Witaminy, składniki mineralne	G - 2
20.	**Producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni**	Warzywa ogrodowe i ich podstawowe produkty pochodne z wyłączeniem grzybów	1	Pestycydy	G - 1
21.	**Inne wytwórnie żywności**	Słodycze łącznie z czekoladą	1	Alergeny – orzeszki ziemne	M - 1
22.	**Inne wytwórnie żywności**	Składniki gorących napojów i naparów/ Nasiona (herbata)	1	Alkaloidy tropanowe	G - 1
23.	**Inne wytwórnie żywności**	Składniki gorących napojów i naparów/ Nasiona (kawa)	1	Mikotoksyny, organoleptyka, zanieczyszczenia	M - 1
24.	**Inne wytwórnie żywności**	Desery i lody do jedzenia łyżeczką	20	Mikrobiologia, organoleptyka	M - 15 G - 5
25.	**Inne wytwórnie żywności**	Dania złożone	10	Mikrobiologia, organoleptyka	G - 10
26.	**Zakłady usług cateringowych**	Dania złożone	1	Obecność glutenu	G - 1

27.	**Zakłady usług cateringowych**	Dania złożone	15	Mikrobiologia, organoleptyka	M - 15
28.	**Wytwórnie substancji dodatkowych i rozpuszczalników ekstrakcyjnych**	Suplementy diety	10	Mikrobiologia, organoleptyka	G - 10
29.	**Zakłady małej gastronomii**	Ziarna i produkty na bazie ziaren	3	Organoleptyka	G - 3

3.7. Działania w ramach systemu RASFF

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie, będącymi członkami tego systemu.
Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.
System ustanowiono przez prawodawstwo wspólnotowe w celu szybkiej wymiany informacji między państwami członkowskimi a Komisją na temat środków i działań dotyczących produktów stanowiących poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów. W 2025 r. w ramach systemu RASFF podjęto działania na podstawie 107 powiadomień z czego 98 dotyczyło żywności.

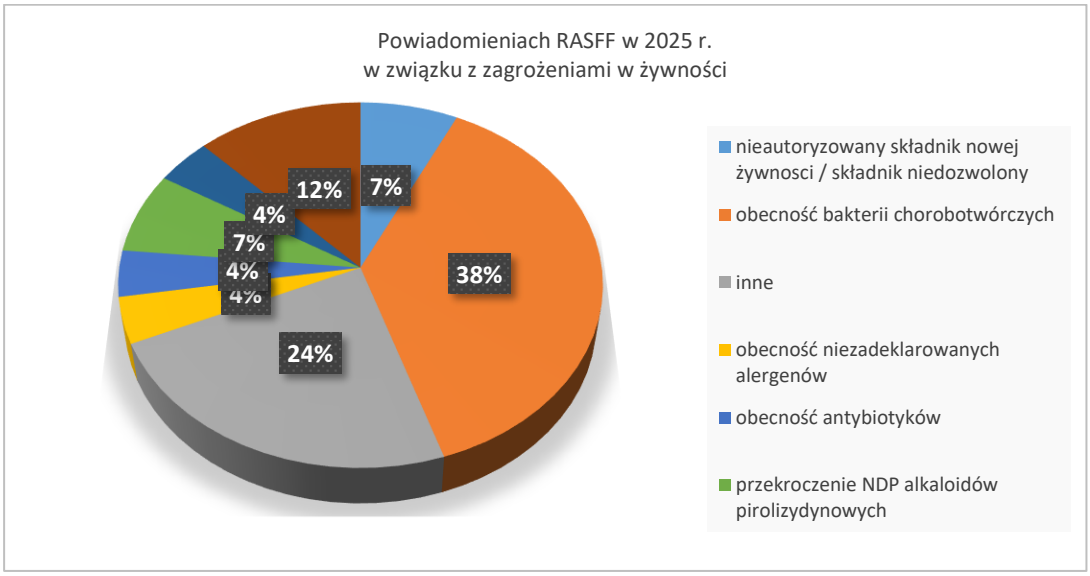

Pozostałe 9 powiadomień dotyczyło materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Przyczyną powiadomień były przekroczenia NDP migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych z łyżki do spaghetti, łyżki do nakładania dań, wysokiej migracji ołowiu i kadmu z obszaru obrzeża szklanki ze wzorem kwiatowym oraz kubków szklanych, przekroczenia migracji ołowiu z wyrobów do kontaktu z żywności (miska, talerz), migracji specyficznej w pojemniku do przechowywania żywności oraz przekroczenia migracji formaldehydu w wyrobach z melaminy.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie, w związku z poborem prób żywności, w ramach urzędowej kontroli żywności oraz otrzymaniem niewłaściwych wyników badań, zgłosił do systemu RASFF 9 produktów:

- kawa zbożowa mielona w kapsułkach - stwierdzenie wysokiej zawartości 2-metylofuranu,
- pasta słonecznikowa z papryką – obecność szkła w produkcie,
- rukola świeża - przekroczenie NDP pestycydu: ditiokarbaminiany,

- czekolada Alpen Gold Dark – zmiana organoleptyki oraz brak oznakowania w języku polskim,
- koncentrat z omułka zielonowargowego (suplement diety) - wysoka zawartość arsenu,
- twaróg na sernik – zanieczyszczenie ciałem obcym,
- winogrona jasne świeże - przekroczenie NDP pestycydu: acetamipryd,
- czereśnie świeże - przekroczenie NDP pestycydu: chloranu,
- deser mleczny z czekoladą i orzechami - wysoki poziom teobrominy.

Dane zawarte w poniższej tabeli przedstawiają porównanie ilości podejmowanych działań w ramach systemu RASFF w latach 2024/2025.

Podejmowane działania	2024	2025
Ilość informacji uzyskanych telefonicznie / elektronicznie	541	382
Ilość przeprowadzonych kontroli w obiektach	71	65

3.8. Ocena jakości żywienia

Pod pojęciem żywienia zbiorowego należy rozumieć organizację żywienia pozadomowego większych grup ludności. Głównym celem żywienia zbiorowego jest zaspokajanie potrzeb na energię i składniki odżywcze zawarte w pożywieniu, dla poszczególnych grup żywionych osób np. w placówkach służby zdrowia, placówkach oświatowych, domach opieki społecznej, zakładach karnych itp. Prawidłowe odżywianie jest jednym z najistotniejszych czynników środowiskowych, mających bezpośredni wpływ na funkcjonowanie i kondycję organizmu. Szacuje się, że istnieje ponad 80 jednostek chorobowych wynikających z nieprzestrzegania prawidłowej diety lub spożywania żywności o niewłaściwych parametrach zdrowotnych. Choroby te określa się jako zaburzenia zdrowia na tle wadliwego żywienia lub choroby dietozależne.

	Liczba obiektów, w których przeprowadzono ocenę jadłospisów	**Liczba jadłospisów, w których stwierdzono nieprawidłowości**
Bloki żywienia w szpitalach	2 (w tym 1 z terenu powiatu)	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	2 (w tym 1 z terenu powiatu)	0
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	3 (w tym 1 z terenu powiatu)	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	1 z terenu powiatu	0
Stołówki szkolne	13 (w tym 7 z terenu powiatu)	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	1 z terenu powiatu	0
Stołówki na koloniach, półkoloniach, obozach i zimowiskach	11 z terenu powiatu	0
Stołówki w przedszkolach	13 (w tym 5 z terenu powiatu)	0
w tym: żywienie w systemie cateringowym	6 (w tym 3 z terenu powiatu)	0
Stołówki w bursach/internatach	4	0
Stołówki w domach opieki społecznej	5 (w tym 2 z terenu powiatu)	0
Ogółem	**51**	**0**

W trakcie kontroli sanitarnych zakładów żywienia zamkniętego przeprowadzono 51 ocen jadłospisów. Szczególną uwagę zwrócono na żywienie w placówkach szkolnych i przedszkolnych (26 jadłospisów). Analizowano takie aspekty jak częstotliwość posiłków zawierających pełnowartościowe białko, owoce i warzywa, przetwory zbożowe także ograniczanie potraw smażonych oraz wysokosłodzonych . Oceny jadłospisów nie wykazały większych niezgodności. Uwagi dotyczące komponowania posiłków, wykorzystania odpowiedniej jakości surowców, komplementarności produktów z różnych grup środków spożywczych były na bieżąco omawiane z osobami odpowiedzialnymi za planowanie żywienia w kontrolowanych obiektach.

3.9. Zatrucia pokarmowe

W 2025 roku podejmowano działania w 3 ogniskach zatruć pokarmowych.

Lp.	Ognisko chorób przenoszoną drogą pokarmowa	Producent posiłków	Ilość pobranych próbek					
			Wymazy		**Próbki kontrolne posiłków**		**Próbki żywności**	
			w sumie	**zakwestionowane**	**w sumie**	**zakwestionowane**	**w sumie**	**zakwestionowane**
1	Ognisko zatrucia pokarmowego u osób po spożyciu posiłków w lokalu gastronomicznym	restauracja w gminie Barczewo	12	8	5	0	0	0
2.	Ognisko zatrucia pokarmowego u osób po spożyciu posiłków w lokalu gastronomicznym	restauracja w Olsztynie	7	1	1	0	0	0
3.	Ognisko zatrucia pokarmowego u osób w restauracji hotelowej w obiekcie wypoczynkowym	restauracja w ośrodku wypoczynkowym w gminie Barczewo	11	5	6	0	0	0
SUMA			**30**	**14**	**12**	**0**	**0**	**0**

W związku ze zgłoszeniem wystąpienia dolegliwości żołądkowo-jelitowych wśród konsumentów ww. zakładów żywienia, pobrano do badań laboratoryjnych wymazy sanitarne ze sprzętu, urządzeń oraz rąk personelu, a także próbki kontrolne posiłków. W wyniku przeprowadzonych badań mikrobiologicznych stwierdzono niezgodności w 47% pobranych wymazach sanitarnych. Próbki kontrolne posiłków nie wykazały nieprawidłowości. Uzyskane wyniki świadczą o niewystarczającym nadzorze kierownictwa zakładu nad przestrzeganiem przez personel obowiązujących procedur.

3.10. Kontrola graniczna jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Import

	2024		**2025**	
	Ilość wystawionych świadectw	**Ilość pobranych prób**	**Ilość wystawionych świadectw**	**Ilość pobranych prób**
Środki spożywcze	17	0	14	10

Asortyment żywności importowanej w 2025 r. przez operatorów żywności to wina gronowe, wyroby cukiernicze, rafinowany olej palmowy, rodzynki.

Export

	2024		2025	
	Ilość wystawionych świadectw	**Ilość pobranych prób**	**Ilość wystawionych świadectw**	**Ilość pobranych prób**
Środki spożywcze	147	0	236	0

W 2025 r. żywność wysyłana była na eksport głównie przez dużych producentów z terenu działania PPIS w Olsztynie. Eksportowane produkty spożywcze to w większości wyroby cukiernicze takie jak krówki mleczne i smakowe, wyroby czekoladowe, napoje, płatki, zabielacze do kawy.
Podkreślenia wymaga fakt, iż w ramach kontroli granicznej przeprowadzono aż 172 kontrole w związku z eksportem realizowanym głównie przez dwa podmioty z terenu powiatu olsztyńskiego.

3.11. Nadzór nad żywnością prozdrowotną, w tym suplementami diety

W 2025 roku nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, żywności dla określonych grup sprawowany był m.in. poprzez kontrole planowane i interwencyjne, realizację planu pobierania próbek, współpracę z innymi powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi w kraju. Na terenie działalności PSSE w Olsztynie funkcjonują 4 wytwórnie suplementów diety, 5 hurtowni, 111 aptek wprowadzających do obrotu suplementy diety. Zasady dobrej praktyki higienicznej (GHP) i/lub dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) wdrożono we wszystkich tych obiektach. Dodatkowo w zakładach produkcyjnych wdrożono HACCP.
Największy problem w nadzorze nad żywnością prozdrowotną dotyczy przedsiębiorców prowadzących sprzedaż za pomocą środków porozumiewania „na odległość". Podmioty te niejednokrotnie prowadziły działalność bez dopełnienia stosownych formalności tj. bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności. Zdarzało się, że deklarowały, iż udostępniają jedynie infrastrukturę sprzedażową jako agenci sprzedaży tj. pośrednicy działający w imieniu podmiotu trzeciego, a w rzeczywistości widnieli na fakturach jako sprzedawcy. Nie wszyscy również dopełniali obowiązku złożenia powiadomienia w rejestrze GIS o pierwszym wprowadzeniu do obrotu na terytorium RP.
W 2025 roku, w związku z powiadomieniami przekazanymi w ramach systemu RASFF, przeprowadzano kontrole interwencyjne w zakładach z nadzorowanego terenu wskazanych w załączonych listach dystrybucyjnych. Zgłoszenia dotyczyły m.in. sprzedaży suplementów diety zawierających substancje niedozwolone i/lub w których składzie zadeklarowano obecność składników nieautoryzowanych lub zbyt wysoką zawartość witamin czy składników mineralnych. W niektórych przypadkach realizacja kontroli była utrudniana przez przedsiębiorców, gdyż nie stawiali się na wezwanie lub udzielali niepełnych wyjaśnień np. w zakresie list dystrybucyjnych.
Istotnym obszarem nadzoru nad suplementami diety było egzekwowanie właściwego oznakowania produktów. Prezentacja i reklama tych produktów nie może wprowadzać konsumenta w błąd poprzez podawanie nierzetelnych informacji, w tym przypisywanie środkom spożywczym właściwości leczniczych, uzdrawiających i zapobiegawczych.

3.12. Współpraca z innymi organami

Wspólne działania w zakresie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi działalność w obszarze produkcji pierwotnej podejmowano z Wojewódzką Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Olsztynie Oddział w Biskupcu. Prowadzono wspólne kontrole gospodarstw rolnych, w których uprawiane są owoce, warzywa, zboża i ziemniaki. W ramach współpracy z Wojskową Inspekcją Weterynaryjną przeprowadzono 6 wspólnych kontroli w hurtowniach spożywczych zaopatrujących w żywność m.in. jednostki wojskowe. Współpracowano również z Wojewódzkim Inspektoratem Jakości Handlowej

Artykułów Rolno-Spożywczych w zakresie wymiany informacji o nieprawidłowościach stwierdzanych w bieżącym nadzorze nad zakładami.

3.13. Wnioski

- Na podstawie analizy procentowego udziału kontroli kwestionowanych, które przeprowadzono w ostatnich dwóch latach można uznać, iż stan sanitarny nadzorowanych obiektów uległ poprawie. W 2024 roku, nieprawidłowości stwierdzono podczas 27% kontroli, natomiast w roku 2025 było to 22%. Zbliżona była ilość nałożonych mandatów karnych (2024 r. – 125 mandatów karnych, 2025 r. 118 mandatów karnych).
- Niezmienne stwierdza się nieprawidłowości jak: niezachowanie należytego stanu sanitarno-higienicznego w zakresie bieżącej czystości sprzętu, urządzeń, pomieszczeń; wprowadzanie do obrotu i produkcji środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia bądź daty minimalnej trwałości, a także brak identyfikowalności składników/półproduktów/potraw własnych (m.in. brak etykiet, brak informacji o dacie sporządzenia danej potrawy w zakładach żywienia zbiorowego).
- Istotnym narzędziem ograniczającym papierowy obieg dokumentacji oraz spójność i ujednolicenie działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej m.in. w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia jest system SEPIS. Jest to rozwiązanie cyfrowe, które jest stopniowo wdrażane i podlega systematycznej rozbudowie, wymaga jednak rzetelnego doszkalania i uzupełniania na bieżąco bazy danych. Pracownicy Sekcji brali również czynny udział w kreowaniu nowych rozwiązań systemu poprzez m.in. zgłaszanie spostrzeżeń i wątpliwości.

4. Higiena Pracy i Nadzór Nad Chemikaliami

4.1. Zadania

Do zakresu działania Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru Nad Chemikaliami należy w szczególności:

a) kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące:

- utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy;
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy;
- obowiązku prawidłowego oznakowania, o którym mowa w art. 19 rozporządzenia, Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych oraz w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych;
- producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych;
- wprowadzania do obrotu prekursorów kategorii 2 i 3 zgodnie z obowiązkami wynikającymi z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi;
- zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej;
- prowadzenia przez przedsiębiorców działalności w myśl ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, w tym w postaci mieszaniny lub w wyrobie;

- warunków pracy osób zajmujących się usuwaniem azbestu zgodnie z zapisami ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz aktów wykonawczych do ustawy;

b) ocena działań profilaktycznych zapobiegających wystąpieniu schorzeń o podłożu zawodowym w nadzorowanych zakładach;
c) prowadzenie całokształtu zagadnień związanych z postępowaniem w sprawach chorób zawodowych zgodnie z przepisami prawnymi obowiązującymi w tym zakresie;
d) prowadzenie ewidencji podmiotów wprowadzających do obrotu i stosujących prekursory kategorii 2 i kategorii 3;
e) podejmowanie działań w ramach Safety Gate (dawniej RAPEX);
f) kontrola przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy.

4.2. Warunki zdrowotne środowiska pracy

Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

W zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy w 2025 r. przeprowadzono 178 kontroli (OI-105 P-73), w 159 zakładach pracy (OI-88, P-71). Są to przedsiębiorstwa prowadzące różnorodną działalność: zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów, produkcja mebli, produkcja wyrobów metalowych, zakłady opieki zdrowotnej, edukacja oraz zakłady prowadzące różnorodne usługi, w tym serwis i naprawę samochodów, usługi stolarskie i ślusarskie, zakłady spożywcze.
Zakres kontroli obejmował m. in.:

- ocenę i weryfikację narażenia pracowników na szkodliwe czynniki w środowisku pracy (czynniki chemiczne, zapylenie, czynniki fizyczne);
- ocenę warunków pracy, w tym właściwe zorganizowanie stanowisk pracy i zaplecza higienicznosanitarnego;
- ocenę bieżącego stanu higienicznego;
- ocenę nadzoru nad stosowaniem w działalności zawodowej substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych;
- ocenę i weryfikację narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy oraz stopień ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki;
- ocenę realizacji wymogów sanitarnych określonych w przepisach prawnych dotyczących zatrudnienia pracowników w zakładach, w których występują substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.

Podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny w pomieszczeniach pracy i pomieszczeniach higienicznosanitarnych - w 50 obiektach (tj. brak wentylacji w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny ścian, sufitów, posadzek w pomieszczeniach higienicznosanitarnych, brak właściwych pomieszczeń higieniczno - sanitarnych tj. szatni, pryszniców, ustępów, umywalni, jadalni; brak szatni przepustowej dla pracowników stosujących substancje toksyczne, drażniące oraz narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakaźne, brak oddzielnych szatni dla kobiet i mężczyzn przy zatrudnieniu powyżej 10 osób na jednej zmianie, w pomieszczeniu szatni brak możliwości rozdziału odzieży roboczej od odzieży własnej pracowników np. brak odpowiednich szafek, brak wydzielenia właściwych pomieszczeń szatni z węzłem sanitarnym, pomieszczenia pełnią jednocześnie funkcje jadalni, brak dwukomorowych zlewozmywaków / brak umywalek w pomieszczeniach jadalni, brak oddzielnych natrysków i toalet dla kobiet i mężczyzn przy zatrudnieniu powyżej 10 osób na jednej zmianie, niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny ścian, sufitów i posadzek w pomieszczeniach pracy, brak właściwej wentylacji, w tym odciągów miejscowych w pomieszczeniach pracy, brak oświetlenia dziennego w pomieszczeniach stałej pracy);
- nieprzestrzeganie przepisów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin - w 30 obiektach (tj. nieaktualny lub brak spisu substancji i mieszanin niebezpiecznych stosowanych

w działalności zawodowej; brak kart charakterystyki dla wszystkich stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych; brak instrukcji bhp dotyczącej postępowania oraz składowania substancji i mieszanin stanowiących zagrożenie; pomieszczenia i urządzenia, w których przechowuje się substancje i mieszaniny stwarzające zagrożenia nie są odpowiednie do ich właściwości np. brak właściwej wentylacji; magazyny, w których składowane są substancje i mieszany stwarzające zagrożenie nie są oznakowane znakami ostrzegawczymi lub piktogramami; brak natrysków do przemywania oczu oraz natrysków ratunkowych do obmycia całego ciała w przypadku występowania niebezpieczeństwa oblania pracowników środkami żrącymi; brak właściwych środków ochrony indywidualnych posiadających odporność chemiczną podczas stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych);

- brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy – w 31 obiektach;
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego – w 37 obiektach;
- nieprzestrzeganie przepisów dotyczących bhp w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych lub reprotoksycznych - w 27 obiektach;
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywanej pracy – w 13 obiektach.

Część nieprawidłowości pracodawcy usunęli w formie zaleceń pokontrolnych, na pozostałe wydano decyzje administracyjne. Częściowo nakazy zostały już wykonane.

Ocena środowiska pracy i narażenia zawodowego

W 2025 r. stwierdzono przekroczenie normatywów higienicznych w 14 zakładach pracy w zakresie: najwyższych dopuszczalnych stężeń czynników chemicznych, najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu i drgań mechanicznych o działaniu miejscowym na organizm człowieka. W przekroczeniach parametrów normatywnych pracuje 278 osób.

	PKD	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN w 2025 r.	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach NDS/NDN
powiat	**02**	2	4
	10	2	52
	20	1	1
	21	1	6
	31	1	3
	43	1	43
	45	1	8
Olsztyn	**10**	1	61
	22	2	61
	38	1	38
	46	1	1
Razem		**14**	**278**

Przekroczenie NDS czynników chemicznych stwierdza się w zakładach zajmujących się produkcją wyrobów chemicznych, przekroczenie NDN drgań mechanicznych o działaniu miejscowym na organizm człowieka w zakładzie zajmującym się budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych zaś przekroczenie NDN hałasu w zakładach: przemysłu spożywczego, gumowego, usług leśnych, obróbki drewna, produkujących wyroby metalowe, w zakładach zajmujących się mechaniką samochodową oraz gospodarką odpadami.

Podkreślić należy, że pracodawcy podejmowali każdorazowo czynności naprawcze zmierzające do obniżenia poziomu stężenia lub natężenia czynników szkodliwych.

W zakładach pracy, w których wystąpiły przekroczenia hałasu i drgań mechanicznych o działaniu miejscowym na organizm człowieka pracodawcy sporządzali i wprowadzali w życie program działań organizacyjno-technicznych, zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki szkodliwe. Działania te dostosowywano do potrzeb pracowników należących do grup szczególnego ryzyka poprzez:

- ograniczenie czasu ekspozycji na czynnik szkodliwy tylko do niezbędnego minimum;
- dobór środków ochrony indywidualnej do wielkości charakteryzujących hałas lub drgań mechanicznych;
- serwisowanie i konserwowanie urządzeń oraz narzędzi;
- szkolenie pracowników w celu uświadamiania im poziomu zagrożenia i sposobów minimalizacji.

Hałas jest uznanym czynnikiem szkodliwym powodującym m.in. rozdrażnienie, uczucie znużenia i zmęczenia całego organizmu, który bardzo trudno wyeliminować ze środowiska pracy. Nadmierny hałas wpływa negatywnie na organizm ludzki, co objawia się trudnością w koncentracji, zaburzeniami orientacji, wzrostem ciśnienia krwi, bólami i zawrotami głowy oraz w najgorszym przypadku czasowym lub trwałym uszkodzeniem słuchu.

Narażenie na drgania mechaniczne przenoszone do organizmu przez kończyny górne powoduje głównie zmiany chorobowe w układach:

- krążenia krwi,
- nerwowym,
- kostno-stawowym.

Zespół tych zmian, zwany „zespołem wibracyjnym” jest uznawany w wielu krajach, w tym również w Polsce, za chorobę zawodową.

Najczęściej rejestrowaną postacią zespołu wibracyjnego jest tzw. postać naczyniowa, charakteryzująca się napadowymi zaburzeniami krążenia krwi w palcach rąk. Występujące wówczas napadowe skurcze naczyń krwionośnych objawiają się blednięciem opuszki jednego lub więcej palców i stąd pochodzi jedno z potocznych określeń tej postaci zespołu wibracyjnego jako "choroby białych palców".

Dlatego w zakładach, w których uniknięcie ryzyka tj. obniżenie poziomu hałasu i drgań mechanicznych o działaniu miejscowym na organizm człowieka do norm dopuszczalnych jest niemożliwe ze względów technologicznych, pracodawcy zobowiązani są do podejmowania właściwych działań tj. przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego z zastosowaniem środków profilaktycznych oraz sporządzenia i wprowadzenia w życie programu działań naprawczych.

Ważnym aspektem nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy jest przestrzeganie terminów przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy i prowadzenie na bieżąco rejestru tych czynników. Kontrole przeprowadzone w 2025 r. i w latach wcześniejszych wykazały, że pracodawcy nie respektowali zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 31 obiektach (19% skontrolowanych obiektów). Brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy lub nieuzupełnianie kart badań i pomiarów tego rejestru stwierdzono w 11 obiektach.

Narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym, mutagennym i reprotoksycznym

Na terenie działania PPIS w Olsztynie czynniki rakotwórcze, mutagenne i reprotoksyczne występują w 167 zakładach, w 74 w Olsztynie i w 93 na terenie powiatu olsztyńskiego.

W 2025 roku przeprowadzono kontrole w zakresie narażenia na czynniki rakotwórcze, mutagenne i reprotoksyczne występujące w środowisku pracy w 49 zakładach (OI-22; P-27).

Nadmienić należy, że 2024 roku weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym (Dz. U. poz. 1126).

Podobnie jak w przypadku czynników rakotwórczych lub mutagennych, substancje reprotoksyczne - mogą powodować poważne i nieodwracalne skutki dla zdrowia jako substancje działające szkodliwie na rozrodczość. Pracownicy pracujący w kontakcie z tymi substancjami są zatrudnieni przede wszystkim przy produkcji i stosowaniu pestycydów, produkcji i przetwórstwie tworzyw sztucznych,

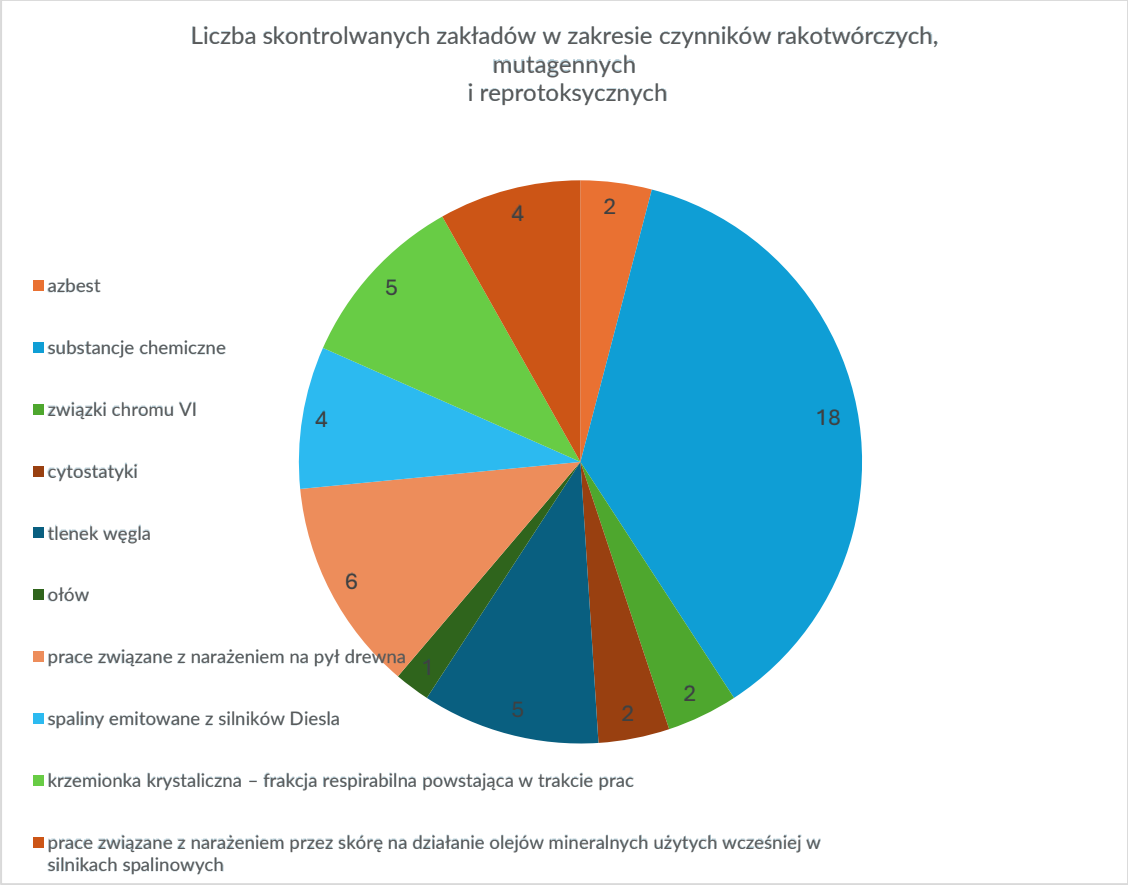

w przemyśle gumowym, farmaceutycznym, metalurgicznym, kosmetycznym, budownictwie jak również w placówkach ochrony zdrowia i warsztatach samochodowych.

Zgodnie z przepisami prawa, prace w narażeniu na substancje lub mieszaniny o działaniu szkodliwym na rozrodczość oraz szkodliwie oddziałujące na dzieci karmione piersią są wzbronione dla kobiet w ciąży i karmiących dziecko piersią oraz dla młodocianych.

Działanie reprotoksyczne wykazują głównie następujące substancje:

- metale i/lub niektóre związki metali: chromu, niklu, kadmu, kobaltu, galu (arsenek galu), ołowiu, cyny (związki organiczne), rtęć i metylortęć, tellur i tlenek telluru;
- związki boru (tritlenek diboru, kwas borowy, borany) i nadboran sodu (+hydraty);
- tlenek węgla;
- ftalany;
- formamid i jego N-metylowe pochodne (N-metyloformamid, dimetyloformamid);
- niektóre pestycydy i biocydy;
- rozpuszczalniki organiczne np. 2-metoksyetanol i 2-etoksyetanol oraz ich octany;
- imidazol i niektóre jego pochodne (1-winyloimidazol, 2-metyloimidazol, 4-metyloimidazol);

Dlatego występowanie w środowisku pracy czynników o działaniu reprotoksycznym było obszarem szczególnego zainteresowania organów państwowej inspekcji sanitarnej w 2025 r.

Oprócz czynności kontrolnych, podejmowano liczne działania edukacyjne ze szczególnym uwzględnieniem narażenia na substancje reprotoksyczne.

Podobnie jak w latach ubiegłych w ramach realizacji wieloletniego „Program oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, prowadzono czynności kontrolne i działania edukacyjne w zakresie

przestrzegania przepisów i zasad BHP podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczeniem wyrobów zawierających azbest.

Substancje chemiczne rakotwórcze:	**Rodzaj czynności:**
azbest	usuwanie wyrobów zawierających azbest
fenoloftaleina, formaldehyd, chromian potasu	stosowanie jako odczynniki chemiczne
związki chromu VI	spawanie stali kwasoodpornej
cytostatyki	podawanie leków pacjentom onkologicznym
Substancje chemiczne reprotoksyczne:	
tlenek węgla	wędzenie, prace w warsztatach samochodowych
ołów	Strzelanie

Procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym, mutagennym i reprotoksycznym:	**Zakłady pracy w których występuje narażenie:**
prace związane z narażeniem na pył drewna	stolarnie, tartaki, zakłady obróbki drewna
spaliny emitowane z silników Diesla	warsztaty samochodowe
krzemionka krystaliczna – frakcja respirabilna powstająca w trakcie prac	zakłady pracy, w których wykorzystuje się następujące sposoby obróbki jak cięcie, szlifowanie, rozdrabnianie surowców zawierających krzemionkę krystaliczną
prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych	warsztaty samochodowe

W 27 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły:

- nieprzekazania właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutegennym lub reprotoksycznym,
- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- braku rejestru pracowników zatrudnionych przy pracach, których wykonywanie powoduje konieczność pozostania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- nieuwzględnienia narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne w ocenie ryzyka zawodowego;
- braku szkoleń pracowników w zakresie ryzyka dla zdrowia, jakie wynika z oceny narażenia na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym.
- braku właściwych środków ochrony indywidualnej chroniących pracownika przed czynnikiem rakotwórczym, mutegennym, reprotoksycznym

W zakładach tych wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzje, których nakazy zostały wykonane.

Rozpowszechnianie zdrowego stylu życia w miejscu pracy

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru Nad Chemikaliami podczas przeprowadzania kontroli sanitarnych zajmują się również promocją zdrowia. Mając bezpośredni kontakt z pracodawcą, jak również pracownikami zajmującymi się sprawami bhp, przybliżają zagadnienia związane z prozdrowotnym zachowaniem. Ma to ogromne znaczenie w zrozumieniu przez pracodawców, jak wielką wartością jest zdrowie. W 2025 r. w 142 nadzorowanych obiektach przeprowadzono działania edukacyjno - informacyjne w zakresie zagadnień tj.:

- badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy w tym: częstotliwość badań i pomiarów, prowadzenie rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy z kartami badań i pomiarów, informowanie pracowników o wynikach badań i pomiarów;
- narażenie pracowników na hałas w środowisku pracy: w tym sporządzanie programu organizacyjno - technicznego, indywidualny (laboratoryjny) dobór ochronników słuchu, nadzorowanie stosowania ochronników słuchu; oznaczenie stref na stanowiskach z przekroczeniem normy hałasu;
- szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy:
- szczepienia ochronne pracowników;
- badania profilaktyczne pracowników w tym: aktualność zaświadczeń o braku przeciwskazań do wykonywania pracy na danym stanowisku;
- czynniki rakotwórcze/mutagenne/reprotoksyczne w środowisku pracy: obowiązek przeprowadzania szkoleń pracowników narażonych na ww. czynniki, prowadzanie wymaganej dokumentacji;
- instrukcje BHP na stanowiskach pracy;
- ocena ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy z uwzględnieniem wszystkich czynników szkodliwych dla zdrowia;
- wymagania dla pomieszczeń pracy: oświetlenie dzienne na stałych stanowiskach pracy, odpowiednia wysokość pomieszczeń pracy, właściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń pracy;
- środki ochrony indywidualnej oraz ochrony zbiorowej pracowników narażonych na szkodliwe czynniki w środowisku pracy np. hałas, czynniki chemiczne, pyły;
- szkodliwości wynikające z palenia tytoniu.

4.3. Choroby zawodowe

Postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych prowadzone są na podstawie przepisów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób.
Z dniem 21 grudnia 2025 r. weszła w życie nowelizacja rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych, w wyniku czego rozszerzono pozycję 17 wykazu o raka jajnika i nowotwór przewodu pokarmowego oraz dodano eozynofilowe zapalenie oskrzeli (w pozycji 6a wykazu).
W roku 2025 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie wpłynęło 31 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników zakładów zlokalizowanych na terenie miasta Olsztyna oraz na terenie gmin powiatu olsztyńskiego.
W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających (w tym uzupełniających dla innych PSSE) sporządzono 25 kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej, w tym 12 dotyczyło osób zatrudnionych w Olsztynie, 13 – pracowników z terenu powiatu olsztyńskiego.
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie wydał 41 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym:
- 21 o stwierdzeniu choroby zawodowej (Ol – 14; P – 7);
- 17 o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (Ol – 11; P – 6);
- 3 decyzje o umorzeniu postępowania (Ol – 1; P – 2).

Strukturę zachorowań na choroby zawodowe na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie przedstawia tabela poniżej.

Gmina	Pozycja z wykazu chorób zawodowych	Nazwa jednostki chorobowej	Liczba stwierdzonych przypadków
Barczewo	20 pkt 1	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: *zespół cieśni w obrębie nadgarstka*	1
	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: *borelioza*	1

Dobre Miasto	20 pkt 1	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: *zespół cieśni w obrębie nadgarstka*	1
Dywity	15 pkt 2	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: *wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych*	1
Olsztynek	20 pkt 1	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: *zespół cieśni w obrębie nadgarstka*	1
	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: *COVID-19*	1
Olsztyn	15 pkt 2	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: *wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych*	1
	15 pkt 3	*Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią*	1
	19 pkt 1	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: *przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki*	2
	20 pkt 1	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: *zespół cieśni w obrębie nadgarstka*	5
	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: *COVID-19*	4
	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: *borelioza*	1
Purda	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: *borelioza*	1

W tym miejscu należy wyartykułować, że za chorobę zawodową, zgodnie z art. 235[1] Kodeksu pracy, uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. W celu rozpoznania choroby zawodowej konieczne jest spełnienie obu tych warunków.

Lekarz zatrudniony w uprawnionej placówce medycznej rozpoznaje lub nie rozpoznaje choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika. Swoje stanowisko wydaje w formie orzeczenia lekarskiego na podstawie oceny narażenia zawodowego, badań lekarskich i diagnostycznych oraz konsultacji u lekarzy specjalistów.

PPIS wydaje decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej albo decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

Decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej wydane w 2025 r. nie spełniały powyższych kryteriów choroby zawodowej:

- w 4 przypadkach stwierdzona jednostka chorobowa nie była ujęta w obowiązującym wykazie chorób zawodowych;
- w 13 przypadkach choroba nie powstała w wyniku wykonywania pracy (w środowisku pracy brak czynników).

4.4. Nadzór nad chemikaliami, produktami biobójczymi, prekursorami narkotykowymi kategorii 2 i 3, produktami kosmetycznymi oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie w 2025 r. kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, dystrybutorów i dalszych użytkowników wymagań rozporządzeń REACH i CLP.
Rozporządzenie REACH (WE nr 1907/2006) reguluje przede wszystkim rejestrację, ocenę i ograniczenia stosowania substancji chemicznych, w tym obowiązki dotyczące ich bezpiecznego stosowania, przekazywania informacji w łańcuchu dostaw (karty charakterystyki, scenariusze narażenia) oraz przestrzeganie ograniczeń określonych w załączniku XVII.
Rozporządzenie CLP (WE nr 1272/2008) określa natomiast zasady klasyfikacji substancji i mieszanin pod względem zagrożeń fizycznych, dla zdrowia i środowiska, a także wymagania dotyczące ich oznakowania (piktogramy, hasła ostrzegawcze, zwroty H i P) oraz pakowania.
Przeprowadzono łącznie 45 kontroli w zakresie obowiązków zawartych w ww. aktach prawnych.

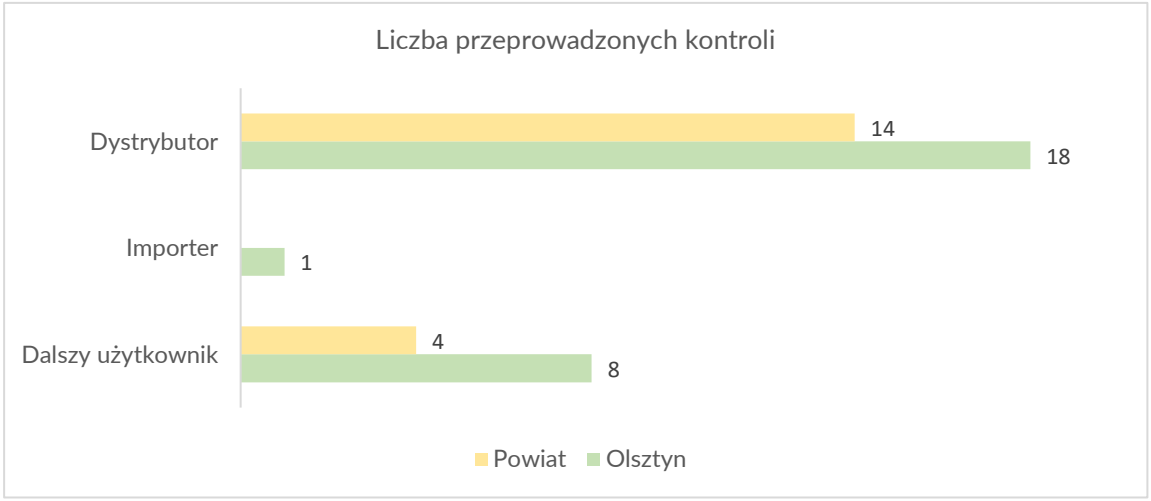

W 23 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły głównie:
- sporządzenia kart charakterystyki mieszanin w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami,
- wprowadzania do obrotu mieszanin niebezpiecznych bez prawidłowego, zgodnego z CLP oznakowania,
- niewywiązania się z obowiązków związanych z UFI i PCN (brak wygenerowania kodu UFI, brak zgłoszenia mieszanin do systemu PCN lub brak aktualizacji zgłoszeń, a także brak numeru UFI na etykietach produktów),
- naruszenia ograniczeń określonych w załączniku XVII do rozporządzenia REACH przy wprowadzaniu do obrotu określonych mieszanin chemicznych,
- prowadzenia reklamy i sprzedaży substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie bez przekazania konsumentom wymaganych informacji o klasach lub kategoriach zagrożeń, co umożliwiało zawieranie umów sprzedaży bez uprzedniego zapoznania się z treścią etykiety.

Wszystkie opisane nieprawidłowości zostały usunięte.
W zakresie detergentów w 2025 r. przeprowadzono 2 kontrole w podmiotach prowadzących działalność na terenie miasta Olsztyna. W przypadku jednej z mieszanin do prania stwierdzono szereg nieprawidłowości np. błędną klasyfikację i oznakowanie produktu, brak nadania kodu UFI i zgłoszenia do PCN, niewłaściwe sporządzenie karty charakterystyki oraz naruszenie ograniczeń wynikających z załącznika XVII do rozporządzenia REACH oraz reklamowanie produktu bez informacji o zagrożeniach.

Jak co rocznie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie uczestniczył w skoordynowanym projekcie Forum ECHA. Był to już trzynasty projekt: REF-13, ukierunkowany na egzekwowanie obowiązków wynikających z rozporządzeń REACH i CLP w odniesieniu do substancji, mieszanin i wyrobów sprzedawanych przez internet.
W ramach tego projektu przeprowadzono kontrolę produktu chemicznego (bazy do sztucznych rzęs) oferowanego przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność na terenie Olsztyna.

Produkty biobójcze

W 2025 r. w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz ich stosowania w działalności zawodowej, przeprowadzono 53 kontrole podmiotów gospodarczych, w tym:
- 6 kontroli podmiotów wprowadzających po raz pierwszy produkty biobójcze do obrotu,
- 19 kontroli podmiotów udostępniających produkty biobójcze w dalszym obrocie,
- 28 kontroli podmiotów stosujących produkty biobójcze w działalności zawodowej.

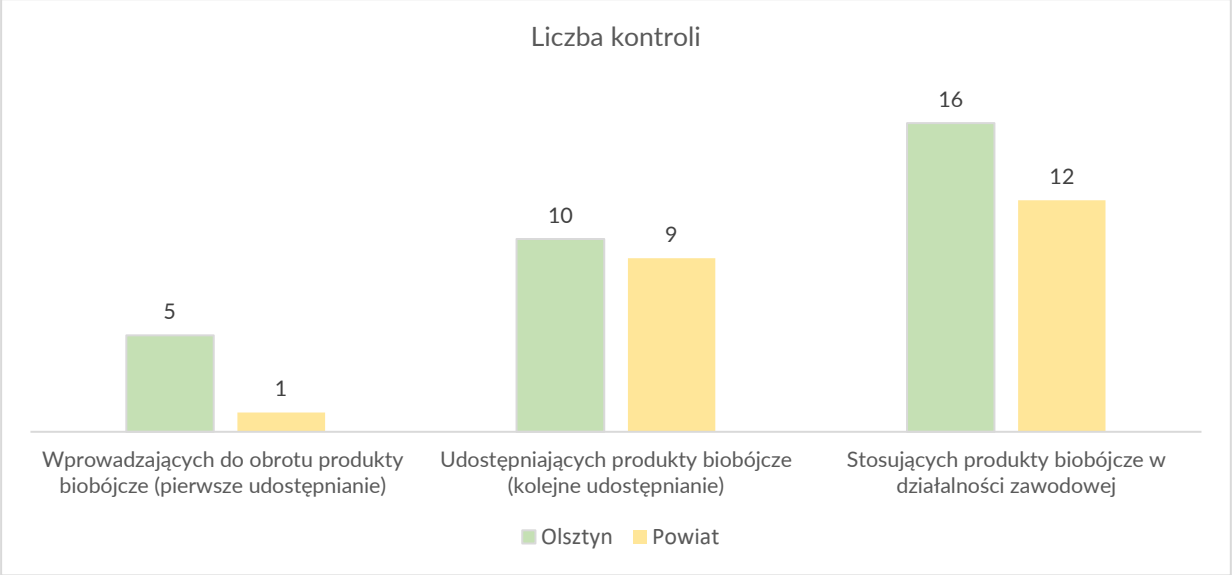

Większość działań miała charakter planowy (51 kontroli), natomiast 2 kontrole przeprowadzono w trybie interwencyjnym.
W zależności od rodzaju kontrolowanego podmiotu i produktu, zakres kontroli obejmował:
- dostępność i poprawność kart charakterystyki produktów biobójczych;
- posiadanie i ważność pozwoleń na wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, wydanych przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych;
- zgodność sposobu udostępniania produktów, w tym przeznaczenia dla określonych grup użytkowników (profesjonalni / nieprofesjonalni), z warunkami pozwolenia;
- poprawność oznakowania opakowań oraz zgodność informacji udostępnianych w sprzedaży internetowej z wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 (CLP);
- czytelność i prawidłowość terminu ważności oraz innych informacji istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa stosowania produktów biobójczych.

Działania celowane – produkty do konserwacji drewna i materiałów budowlanych (PT 8 i PT 10) oraz produkty biobójcze stosowane w higienie weterynaryjnej (PT 3).

W 2025 r. zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego realizowano działania ukierunkowane na produkty biobójcze przeznaczone do konserwacji drewna oraz materiałów budowlanych (grupy produktowe PT 8 i PT 10), obejmujące zarówno produkty do zastosowań profesjonalnych, jak i nieprofesjonalnych, dostępne w sprzedaży stacjonarnej i internetowej.

W ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych zweryfikowano 18 produktów biobójczych.
W obszarze sprzedaży stacjonarnej stwierdzono następujące nieprawidłowości:
- w dwóch przypadkach wprowadzano do obrotu produkty zawierające substancję reprotoksyczną – kwas borny, z naruszeniem ograniczeń określonych w załączniku XVII do rozporządzenia REACH; w związku z tym wydano decyzje administracyjne z rygorem natychmiastowej wykonalności o zakazie udostępniania w powszechnej sprzedaży;
- w odniesieniu do jednego z produktów stwierdzono brak czytelności daty ważności wynikający z częściowego starcia nadruku, co uniemożliwiało jednoznaczne ustalenie terminu przydatności do użycia;
- w jednym przypadku stwierdzono brak kart charakterystyki dla oferowanych produktów biobójczych; za to naruszenie nałożono mandat karny w wysokości 100 zł.

W obszarze sprzedaży internetowej ujawniono, że:
- w jednym przypadku na stronie internetowej, za pośrednictwem której możliwy był zakup produktu biobójczego zaklasyfikowanego jako niebezpieczny, nie zamieszczono pełnych informacji wymaganych rozporządzeniem CLP, w szczególności danych dotyczących klasyfikacji zagrożeń oraz odpowiednich zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia (zwrotów H);
- niewłaściwie sporządzone oznakowanie, niezgodne z informacjami zawartymi w podsekcji 2.2 karty charakterystyki.

W obu przypadkach wszczęto postępowania administracyjne, a stwierdzone nieprawidłowości wykonano.

Realizowano również zadanie dotyczące produktów biobójczych stosowanych w higienie weterynaryjnej (grupa produktowa PT 3), z uwzględnieniem zarówno artykułów przeznaczonych dla zwierząt domowych, jak i hodowlanych, dostępnych w sprzedaży stacjonarnej i internetowej.
Zweryfikowano 4 produkty biobójcze. Nieprawidłowości stwierdzono w jednym wyrobie.

W 2025 r. prowadzono również działania ukierunkowane na weryfikację realizacji warunków pozwoleń przez podmioty udostępniające na rynku produkty biobójcze przeznaczone wyłącznie dla użytkowników profesjonalnych, z uwzględnieniem zarówno sprzedaży stacjonarnej, jak i za pośrednictwem platform e-commerce. Zweryfikowano 16 produktów biobójczych. Kontrole wykazały, że 8 artykułów upowszechniano niezgodnie z obowiązującymi przepisami tj. udostępniano je w powszechnej sprzedaży mimo, iż zgodnie z warunkami pozwolenia przeznaczone były wyłącznie dla użytkowników profesjonalnych.
Podjęte przez PIS w Olsztynie działania kontrolne i administracyjne spowodowały wykonanie nieprawidłowości i z pewnością przyczyniły się do ograniczenia ryzyka związanego z nieuprawnionym udostępnianiem produktów biobójczych przeznaczonych wyłącznie dla wyspecjalizowanych użytkowników oraz do wzmocnienia nadzoru nad bezpieczeństwem obrotu tymi wyrobami na terenie powiatu.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2025 r. uczestniczono w trzecim zharmonizowanym projekcie dotyczącym egzekwowania przepisów w obszarze produktów biobójczych – BEF-3 (Biocide Enforcement Project-3). Projekt koordynowany jest przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA) oraz działającą w jej ramach Grupę Roboczą Forum ds. rozporządzenia w sprawie Produktów Biobójczych (BPRS – Biocidal Products Regulation Sector).
W ramach realizacji tego projektu oceniono zgodność dokumentacji i oznakowania z zatwierdzoną charakterystyką produktu biobójczego (SPC).

Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3

Prekursory narkotyków to substancje chemiczne (wymienione w rozporządzeniu WE nr 273/2004), które na co dzień mają liczne legalne zastosowania np. w przemyśle chemicznym, farmaceutycznym czy kosmetycznym, ale mogą być także wykorzystywane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych. Z tego powodu obrót nimi jest objęty szczególnym nadzorem.

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad obrotem prekursorów kategorii 2 i 3, kontrolując m.in. rejestrację podmiotów, dokumentację obrotu i zgłaszanie podejrzanych transakcji, aby zapobiegać nieuprawnionemu przekierowaniu tych substancji z legalnego obrotu do nielegalnej produkcji narkotyków.

Dotyczy to następujących substancji:

- kategoria 2 – bezwodnik octowy, czerwony fosfor, kwas fenylooctowy, kwas antranilowy, piperydyna i nadmanganian potasu (bezwodnik octowy oraz czerwony fosfor należą do podkategorii 2A,
  a pozostałe do podkategorii 2B);
- kategoria 3 – kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy, toluen, eter etylowy, aceton i keton metylowo-etylowy.

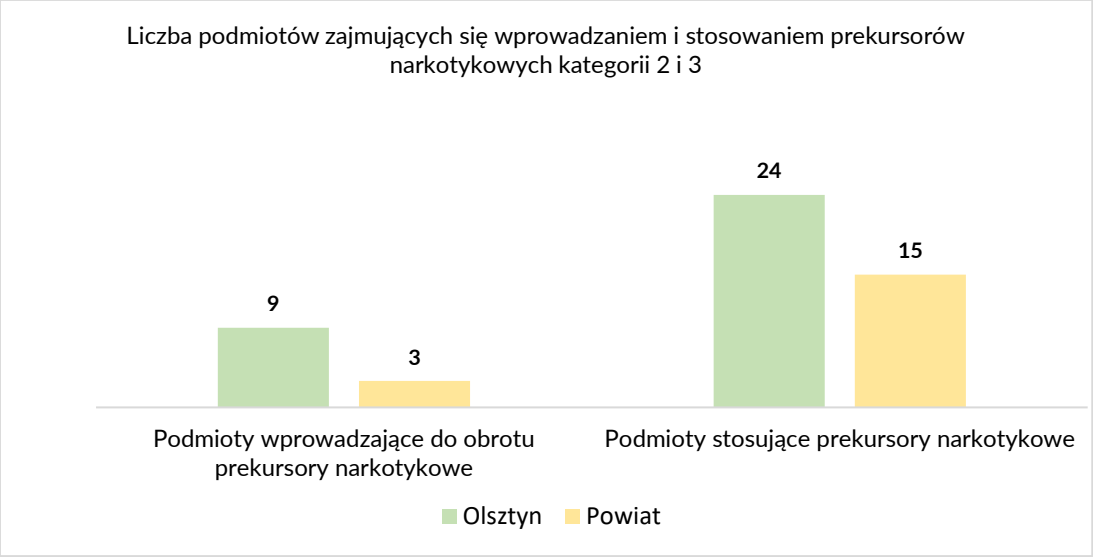

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

W ewidencji PSSE w Olsztynie znajduje się 249 obiektów (OL-171, P-78), których obszarem działalności są produkty kosmetyczne, w tym:

- 10 zakładów znajduje się w wykazie wytwórców,
- 10 importerów spoza UE, którzy są jednocześnie osobami odpowiedzialnymi,
- 7 przedsiębiorców w statusie osób odpowiedzialnych, korzystających z usług podwykonawców na terenie PL,
- 227 podmiotów prowadzi obrót, w tym: hurtowy 19, a pozostałe sprzedaż detaliczną dla klienta indywidualnego w sklepach stacjonarnych oraz internetowych.

W roku 2025 przeprowadzono 33 kontrole (OL-25, P-8)

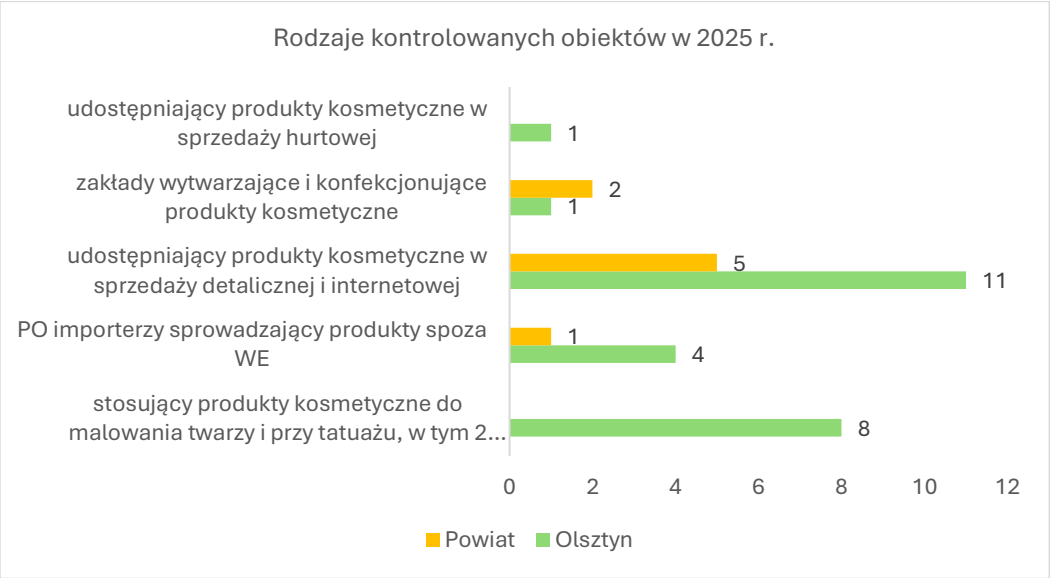

Większość kontroli miała charakter planowy. Podejmowano również działania kontrolne w systemie interwencyjnym oraz działania wynikające z notyfikacji Safety Gate Alerts.

Realizowane przez PPIS w Olsztynie zadania oraz obszary szczególnego zainteresowania w zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi w 2025 r. to:

- weryfikacja produktów kosmetycznych pod kątem prawidłowości znakowania, także w zakresie obecności wymaganych informacji w języku polskim, zarówno u udostępniających jak i osób odpowiedzialnych;
- kontrola produktów kosmetycznych w odniesieniu do ich składu i zawartości substancji zakazanych tj.: Lyral (Hydroxyisohexyl 3-cyclohexene carboxaldehyde) oraz Lilial (Butylphenyl Methylopropional) i pirytronian cynku;
- weryfikacja potencjalnych importerów produktów kosmetycznych spoza WE i spełnienia przez nich wymagań dotyczących produktów kosmetycznych;
- ocena znakowania kosmetyków kat. I przeznaczonych dla dzieci;
- weryfikacja warunków przechowywania oraz zgodności z wymaganiami prawnymi produktów kosmetycznych zlokalizowanych na standach reklamowych producenta, będących w innych lokalizacjach, pod nadzorem zewnętrznego tzw. opiekuna marki, w wyprzedażach czy w akcjach promocyjnych; ocena stanu i szczelności opakowań oraz warunków i sposobu ich przechowywania;
- weryfikacja zgodności z wymaganiami ISO 22716:2007 opracowanych i wdrożonych w zakładach wytwarzających i konfekcjonujących produkty kosmetyczne Dobrych Praktyk Produkcji (GMP).

W okresie letnim czerwiec – wrzesień 2025 r. prowadzono kontrole w zakresie znakowania i warunków przechowywania grupy kosmetyków sezonowych tj. serie z filtrami UV do opalania, kosmetyków ochronnych i pielęgnacyjnych stosowanych po opalaniu, mini kosmetyków podróżnych tj.: produktów kosmetycznych o poj. od 50 do 100 ml.

W okresie wakacyjnym od czerwca do końca sierpnia, mając na uwadze potencjalne ryzyko, jakie może wynikać ze stosowania produktów do "malowania/ozdabiania ciała" niewiadomego pochodzenia, skontrolowano obiekty typu: sale zabaw dla dzieci czy studia tatuażu, mogące oferować usługi oraz produkty do malowania/ozdoby skóry tzw. tatuaże z henny, kredki, farby do twarzy, naklejki na skórę. W wyniku prowadzonych kontroli nie stwierdzono niezgodności.

Szczególną uwagę w okresie od października do grudnia, zwracano na zestawy prezentowe kosmetyków, w których udostępniane są produkty z różnych grup (np. balsam, szampon, dezodorant, krem)
z odmiennymi terminami minimalnej trwałości.

W II połowie 2025 r. rozpoczęto kampanię informacyjną o zakazie sprzedaży, oferowania oraz stosowania w usługach od 1 września 2025 r., produktów do stylizacji paznokci zawierających TPO

(INCI: Trimethylbenzoyl Diphenylphosphine Oxide). Zalecano, aby nie kupować „na zapas", przeprowadzić inwentaryzację magazynów i wdrożyć procedury wycofania produktów. Rozporządzeniem Komisji (UE) 2025/877 z 12 maja 2025 r. usunięto TPO (INCI: Trimethylbenzoyl Diphenylphosphine Oxide z załącznika III rozporządzenia nr 1223/2009 w sprawie produktów kosmetycznych (dotąd – dopuszczonego w systemach stylizacji paznokci w ilościach do 5% dla użytku profesjonalnego) i dodano do załącznika II, czyli na listę substancji całkowicie zakazanych w produktach kosmetycznych.

W wyniku prowadzonych kontroli zweryfikowano znakowanie około 5849 szt. udostępnianych produktów kosmetycznych (w tym: 2413 szt. z grupy do twarzy, 2386 szt. do ciała, 709 szt. produktów do włosów oraz 341 szt. kosmetyków do pielęgnacji jamy ustnej oraz 121 testerów.

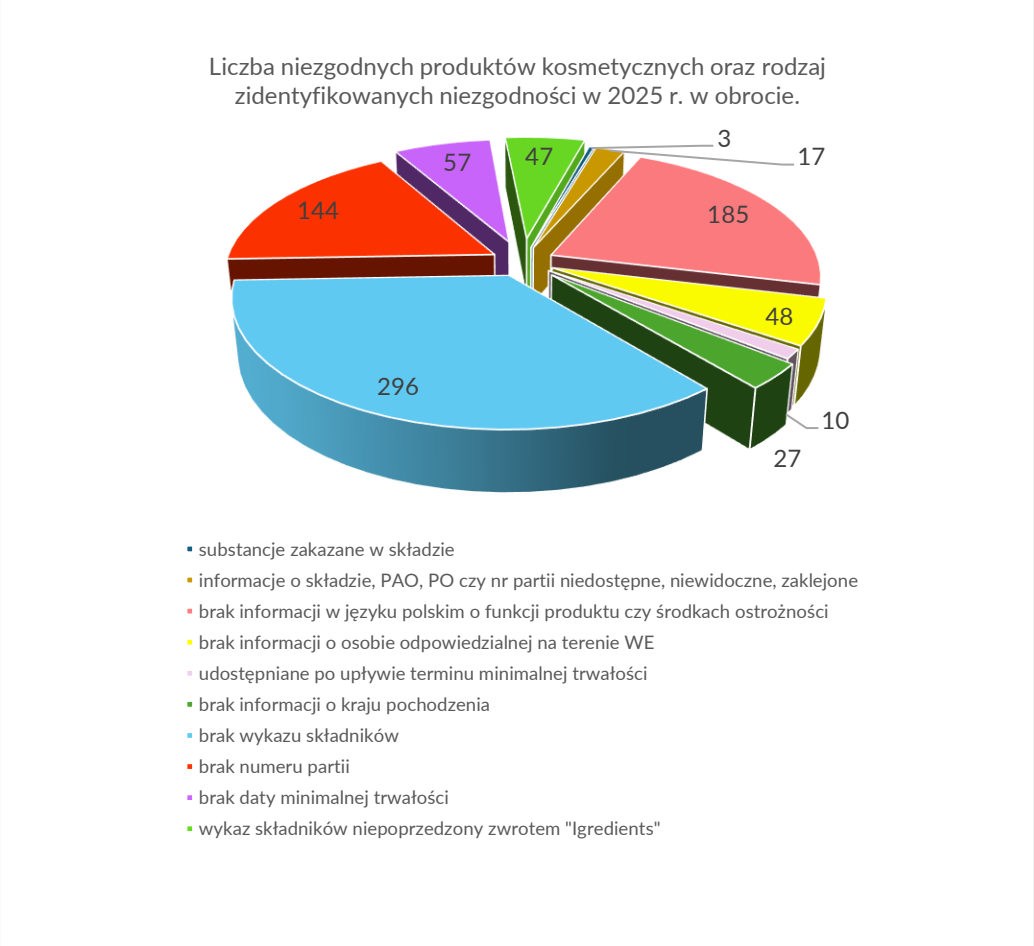

Przeprowadzono 4 kontrole zgodności importowanych spoza WE produktów kosmetycznych z wymaganiami prawnymi.

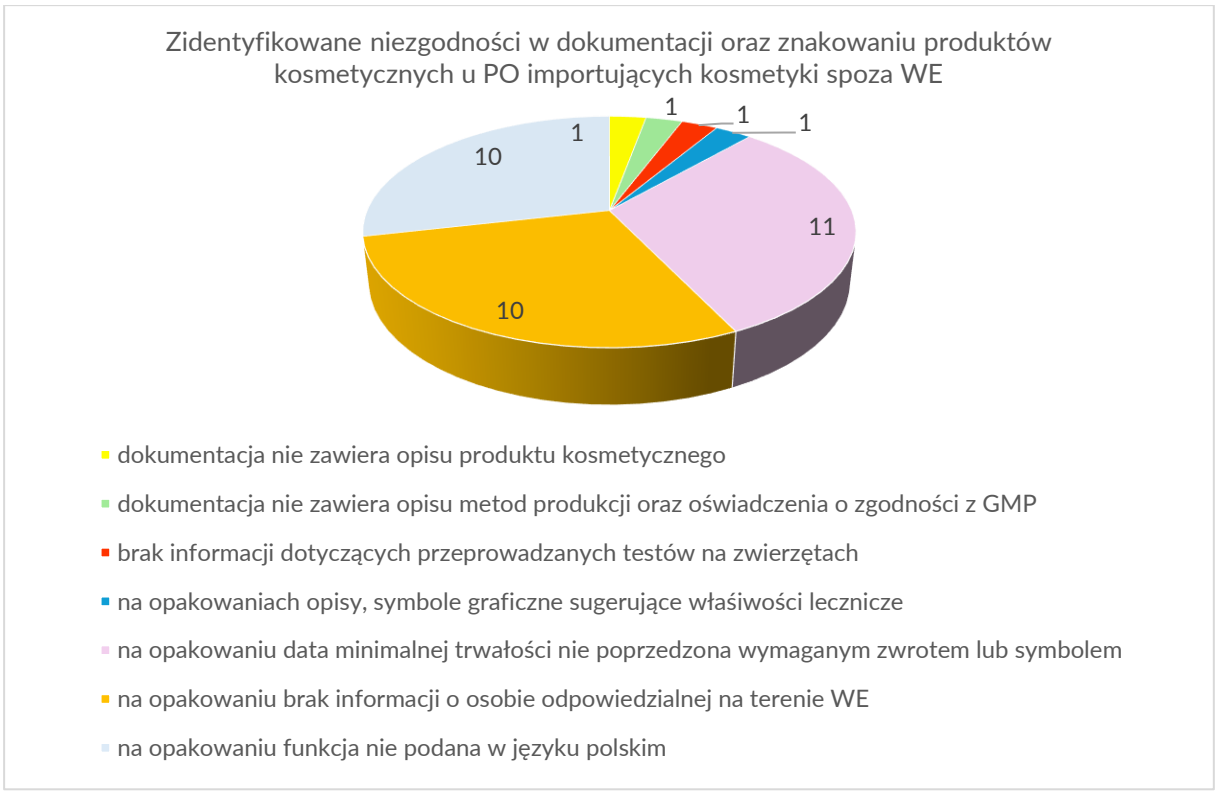

W 2025 r. wykonano 4 badania czystości mikrobiologicznej produktów kosmetycznych przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci tj.: krem do pielęgnacji dzieci i niemowląt od 1 dnia życia, szampon od 1 dnia życia, pianka do mycia rąk, szampon, żel i płyn do kąpieli 3 w 1. Próby pobrano u 2 przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną. Zbadane produkty kosmetyczne nie stanowiły ryzyka stosowania i spełniały wymagania z zakresu czystości mikrobiologicznej produktów kat. I.
W wyniku prowadzonej działalności kontrolnej, w związku ze stwierdzonymi uchybieniami w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi wydano 15 decyzji administracyjnych (OL-12, P-3), w tym:

5 nakazujących, 9 umarzających postępowanie, 1 decyzję zmieniającą (OL-1). Wszystkie nakazy decyzji wykonano w wyznaczonych terminach.

Ponadto na skutek stwierdzanych nieprawidłowości PPIS w Olsztynie wszczął z urzędu 6 postępowań administracyjnych w przedmiocie nałożenia administracyjnych kar pieniężnych (OL-5, P-1) na podstawie:

1. art. 26 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu wytwarzania produktów kosmetycznych bez zachowania zasad dobrej praktyki produkcji;
2. art. 28 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu naruszenia obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009;
3. art. 30 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych bez spełnienia wymogów dotyczących dokumentacji produktu, o którym mowa w art. 11 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009;
4. art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu naruszenia obowiązków dotyczących oznakowania, o których mowa w art. 19 ust. 1 lit. a, lit. c, lit. d, lit. e, lit. f, lit. g oraz art. 19 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009;
5. art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu naruszenia obowiązków dotyczących udostępniania na rynku produktu kosmetycznego bez spełnienia wymogów związanych z oświadczeniami o produkcie o których mowa w art. 20 ust. 1 lub 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009;
6. art. 41 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych, z tytułu udostępniania na rynku produktów kosmetycznych po upływie daty minimalnej trwałości.

Nałożono 4 kary administracyjne (OL-3, P-1) na kwotę 7 600 zł. W 2 przypadkach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie odstąpił od wymierzenia kary pieniężnej i poprzestał na pouczeniu.

Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w 2025 r. sprawował stały nadzór nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi poprzez następujące działania:

- monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie zatruć i zgonów oraz prowadzenie rejestru zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi;
- ostrzeganie przed zagrożeniem, jakie mogą stwarzać środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne poprzez działalność oświatową.

W roku sprawozdawczym kontynuowano współpracę ze szpitalnymi oddziałami ratunkowymi w Olsztynie w zakresie zgłaszania przypadków zatruć środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.
W 2025 r. zgłoszono 13 zatruć ww. środkami i substancjami.
Dane dotyczące zatruć na bieżąco wprowadzano do SMIOD – Systemu Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych oraz przekazywano do PWIS.

4.5. Działalność kontrolno-represyjna

W nadzorze Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru Nad Chemikaliami PSSE w Olsztynie znajdują się 824 obiekty (Ol-433; P-391), zatrudniające ponad 49 000 pracowników.

Obszar	Liczba zakładów ogółem	Liczba zakładów wg liczby zatrudnionych			
		do 9 pracowników	10-49 pracowników	50-249 pracowników	250 pracowników i więcej
Powiat Grodzki - Olsztyn	**433**	**139**	**190**	**85**	**19**
	100%	32%	44%	20%	4%
Gminy powiatu olsztyńskiego	**391**	**149**	**166**	**62**	**14**
	100%	38%	42%	16%	4%
Suma ogółem	**824**	**288**	**356**	**147**	**33**

Są to zakłady pracy o różnym profilu działalności oraz obiekty produkcji, obrotu, dystrybucji: substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, detergentów, prekursorów kat. 2 i kat. 3.

Dodatkowo w nadzorze znajduje się 249 zakładów zajmujących się obrotem i wytwarzaniem produktów kosmetycznych.
W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2025 r.:
- dokonano 240 kontroli i wizji (w tym: 25 wizji związanych z postępowaniem w sprawie chorób zawodowych, 33 kontrole dotyczące nadzoru nad produktami kosmetycznymi oraz 4 kontrole związane z nadzorem nad substancjami psychoaktywnymi)
  89 kontroli przeprowadzono w obiektach znajdujących się na terenie powiatu, pozostałe 151 w obiektach na terenie Miasta Olsztyna,
- pobrano 4 próby produktów kosmetycznych do badań mikrobiologicznych
- w trakcie prowadzonego postępowania wydano:
- 142 decyzje (Ol - 77 decyzji, P - 65 decyzji),
- 41 decyzji w sprawie chorób zawodowych (Ol - 26; P - 15), w tym: 21 decyzji o stwierdzeniu (Ol - 14, P - 7); 17 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (Ol - 11, P - 6); 3 decyzje o umorzeniu postępowania (Ol - 1, P - 2),
- 105 decyzji płatniczych (Ol - 55, P - 50),
- 21 mandatów na kwotę 3850 zł. (na ternie miasta Olsztyn 11 mandatów na kwotę 2450 zł, na terenie powiatu olsztyńskiego 10 mandatów na kwotę 1 400 zł),
- 3 upomnienia,
- 54 postanowienia, w tym 53 w sprawach dotyczących chorób zawodowych (Ol - 30; P - 24),
- 4 decyzje nakładające administracyjne kary pieniężne (OL-8, P-1) na kwotę 7 600 zł.,
- 2 decyzje w sprawie odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej i poprzestanie na pouczeniu,
- 1 wniosek do Sądu o ukaranie.

4.6. Współpraca z innymi instytucjami

W 2025 r. kontynuowano współpracę z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Olsztynie oraz z Państwową Inspekcją Pracy.
Współpraca z WOMP związana była przede wszystkim z opracowaniem kart oceny narażenia zawodowego na stanowiskach pracy i wyjaśnianiem wątpliwości związanych z tą oceną, przed wydaniem orzeczenia lekarskiego w sprawie choroby zawodowej.
Współpraca z Państwową Inspekcją Pracy opierała się głównie na przekazywaniu informacji o wydanych decyzjach w sprawie chorób zawodowych.
Kontynuowano również współpracę z innymi PSSE, w ramach której zwracano się o uzupełnienie kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej oraz sporządzono 5 kart na wniosek innych PSSE.

4.7. Wnioski

1. Pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru Nad Chemikaliami w 2025 r. realizowali działania profilaktyczne, administracyjne i kontrolne, których celem było:
- poprawa warunków pracy oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy,
- zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa produktów kosmetycznych i tym samym zmniejszenie ryzyka ich stosowania przez konsumentów,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa konsumentów poprzez weryfikację z wymaganiami prawnymi produktów chemicznych, biobójczych oraz kosmetycznych wprowadzanych i udostępnianych na rynku.
2. Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2025 r. w zakresie nadzoru nad chemikaliami wskazują na utrzymujące się problemy z prawidłową klasyfikacją, oznakowaniem oraz dokumentowaniem mieszanin chemicznych i produktów biobójczych. Konieczne jest dalsze ukierunkowanie działań nadzorczych i szkoleniowych na te obszary, w szczególności wobec podmiotów wprowadzających produkty do obrotu i prowadzących sprzedaż internetową.
3. Stwierdzone naruszenia w zakresie udostępniania produktów przeznaczonych wyłącznie dla użytkowników profesjonalnych w obrocie ogólnodostępnym oraz nieprawidłowości w obszarze prekursorów narkotykowych potwierdzają potrzebę dalszego wzmacniania nadzoru nad rynkiem oraz upowszechniania wśród przedsiębiorców wiedzy o aktualnych wymaganiach prawnych, tak aby ograniczyć ryzyko dla zdrowia konsumentów i zapobiegać nielegalnemu wykorzystaniu substancji chemicznych.
4. Biorąc pod uwagę rozległość zagadnień związanych z nadzorem nad chemikaliami i produktami kosmetycznymi, mnogość produktów i ich szerokie stosowanie, wskazany jest zatem ciągły i progresywny nadzór nad nimi, aby społeczeństwo mogło bezpiecznie korzystać z udogodnień jakie dają.
5. Należy zwrócić uwagę na spełnianie wymagań, w związku z rozwijającym się importem kosmetyków i wzrostem popytu na produkty międzynarodowe np. pochodzące z terenów z Azji czy Afryki.

5. Higiena Dzieci i Młodzieży

5.1. Zadania

Do zakresu działania Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży należy sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w publicznych i niepublicznych placówkach nauczania, innych placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, pieczy zastępczej, szkołach wyższych, a w szczególności w zakresie:
- nadzoru nad stanem sanitarnym i higienicznym przedszkoli i szkół wszystkich typów, w tym również warsztatów szkolnych, pracowni chemicznych, komputerowych oraz wykonywanie badań środowiska pracy ucznia tj. dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii, higienicznej oceny tygodniowego rozkładu zajęć uczniów, oceny wagi tornistrów uczniów, oceny natężenia oświetlenia pomieszczeń do nauki i stanowiska pracy ucznia, zapewnienia miejsca na pozostawienie w szkole podręczników, ocena warunków do przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego, ocena organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej,
- nadzoru nad stanem sanitarnym i higienicznym żłobków i klubów dziecięcych,
- nadzoru nad stanem sanitarnym i higienicznym placówek pracy pozaszkolnej dzieci i młodzieży,
- nadzoru nad sanitarnymi i higienicznymi warunkami nauczania w szkołach wyższych,
- nadzoru nad sanitarnymi i higienicznymi warunkami placówek wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.

5.2 Obiekty nadzorowane – 986

w tym:
- placówki stałe – **407**
- obiekty sezonowe – **579** turnusów zimowego i letniego wypoczynku.

W 2025 r. powstało 10 nowych obiektów tj. na terenie Olsztyna 3 żłobki, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówka opiekuńczo-wychowawcza, placówka kształcenia ustawicznego oraz 4 nowe na terenie powiatu tj. żłobek i przedszkole w Dobrym Mieście oraz 2 szkoły specjalne przy OREW w Biskupcu.
Zlikwidowano/wykreślono z ewidencji 30 placówek tj. na terenie Olsztyna m.in. 4 żłobki, 8 przedszkoli, 3 szkoły prowadzące edukację domową, 2 szkoły - specjalna i językowa, 3 placówki kształcenia ustawicznego, dom studenta, policealna szkoła zawodowa oraz 6 placówek na terenie powiatu: 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, placówkę kształcenia ustawicznego.

Liczba placówek objętych nadzorem (stan na koniec roku sprawozdawczego)				**Liczba przeprowadzonych kontroli**			**Liczba dzieci i młodzieży w skontrolowanych placówkach**
Nazwa placówki	Liczba obiektów	Olsztyn	Powiat	Liczba kontroli	Olsztyn	Powiat	
Żłobki, kluby dziecięce	48	31	17	35	22	13	983
przedszkola, punkty przedszkolne	132	93	39	62	43	19	4296
szkoły podstawowe, szkoły specjalne	70	34	36	43	27	16	12148
szkoły ponadpodstawowe	31	30	1	19	19	0	5620
zespoły szkół	39	17	22	27	13	14	7590
szkoły wyższe	4	4	0	4	4	0	1905
domy studenckie	11	11	0	4	4	0	875
Pozostałe, w tym placówki opiekuńczo-wychowawcze	72	50	22	28	22	6	5263
Razem (placówki stałe)	**407**	**270**	**137**	**222**	**154**	**68**	**38680**
Wypoczynek (liczba turnusów)	579	252	327	156	52	104	7152
Razem (stałe i wypoczynek)	**986**	**522**	**464**	**378**	**206**	**172**	**52451**

5.3. Stan higieniczny i techniczny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Stan sanitarno-techniczny placówek ulega ciągłej poprawie. Gmina Olsztyn, samorządy jak i niepubliczne organa prowadzące placówki dokonują w obiektach remontów bieżących i kapitalnych, znacząco poprawiając warunki funkcjonowania, m.in.:

- w Przedszkolu Miejskim Nr 24 w Olsztynie wyegzekwowano decyzję z 2017 r. dotyczącą zapewnienia właściwego natężenia oświetlenia sztucznego w salach dydaktycznych.
- w Szkole Podstawowej nr 12 ul. Turowskiego w Olsztynie wyegzekwowano decyzję z 2024 r. dotyczącą zapewnienia właściwego stanu technicznego wejścia do budynku szkoły, właściwego stanu techniczno – sanitarnego ścian, sufitów w pomieszczeniach szatni oraz podłóg na korytarzach szkolnych i szatniach bloku sportowego.
- w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 w Olsztynie wyegzekwowano decyzję z 2024 r. dotyczącą niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń dydaktycznych tj. ścian, sufitów oraz korytarzy na I i II piętrze.
- w I Liceum Ogólnokształcącym w Olsztynie wyegzekwowano część obowiązków z decyzji z 2024 r. dotyczących niewłaściwego stanu techniczno-sanitarnego ścian i sufitów w salach zajęć oraz naprawy parkietu w małej sali gimnastycznej oraz naprawy parkietu w sali fitness.

Dodatkowo w 2025 r. przeprowadzono nowe inwestycje, remonty w nw. placówkach:

- Szkoła Podstawowa w Dywitach - dokonano budowy zadaszenia nad istniejącym boiskiem wielofunkcyjnym,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 przy ul. Kościuszki 70 w Olsztynie - przeprowadzono remont muru ogrodzeniowego,
- Branżowe Centrum Umiejętności w Zakresie Fryzjerstwa ul. Mickiewicza 5 Olsztyn - powstała nowa profesjonalna pracownia fryzjerska,
- Przedszkole Miejskie Nr 20 i Przedszkole Miejskie Nr 24 w Olsztynie – przeprowadzono remonty generalne (termomodernizacja budynków), wymiana okien, wymiana instalacji eklektycznej, wentylacji, systemów grzewczych oraz dróg dojazdowych,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Stawigudzie (budynek szkoły przy ul Leśnej) – dokonano wymiany okien i oświetlenia,
- Szkoła Branżowa I Stopnia, ul. Mickiewicza 5, w Olsztynie – przeprowadzono remont wszystkich pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz wykonano wymiany oświetlenia w większości sali lekcyjnych,
- Społeczny Zespół Przedszkolno-Szkolny 101 ul. Mroza 25, w Olsztynie – powstała nowo wybudowana sala gimnastyczna z zapleczem sanitarnym i szatniami,
- III Liceum Ogólnokształcące ul. Sybiraków w Olsztynie - oddano do użytku nowe boisko do siatkówki,
- przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Purdzie wybudowano nową halę sportową (sala gimnastyczna o powierzchni 800 m^2, zaplecze szatniowe, sanitarne, 3 dodatkowe sale sportowe o powierzchni 51 m^2, 40 m^2, 60 m^2).

Nadal, wiele pomieszczeń w nadzorowanych obiektach wymaga poprawy ze względu na konieczność:

- zapewnienia właściwych warunków sanitarno-technicznych m.in. pomieszczeń do nauki, sali gimnastycznych, sanitariatów, korytarzy szkolnych w 11 placówkach oświatowych na terenie Olsztyna (w Szkole Podstawowej Nr 1, 2, 6, 13, 18, 33, w I i w III Liceum Ogólnokształcącym, w Zespole Szkół Ekonomicznych, w Zespole Szkół Samochodowych, w Zespole Szkół Ekonomiczno-Handlowych) oraz 2 na terenie powiatu: w Szkole Podstawowej Nr 1 i w Zespole Szkół w Olsztynku;
- zapewnienia właściwych parametrów oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach do nauki w 5 placówkach oświatowych na terenie Olsztyna (w Szkole Podstawowej Nr 1, 9, 10, 13, 15);

- zapewnienia właściwej nawierzchni boisk, placów rekreacyjnych i ogrodzeń w 4 szkołach podstawowych (w Szkole Podstawowej Nr 2, 10, 13 i 14 w Olsztynie), w Zespole Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie, w Zespole Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Olsztynie oraz w Zespole Szkół w Olsztynku.

5.4. Nadzór nad środowiskiem szkolnym pod względem zapewnienia uczniom higienicznych warunków nauki

Warunki pracy ucznia w szkole mają wpływ na jego zdrowie i proces nauczania, dlatego personel szkoły zobowiązany jest do stworzenia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia. Sprawowanie nadzoru w tym zakresie ma na celu ochronę zdrowia dziecka/ ucznia przed ujemnymi zjawiskami związanymi z pobytem dziecka w szkole i innej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

5.4.1 Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

O prawidłowej konstrukcji tygodniowego rozkładu zajęć ucznia decyduje zasada równomiernego rozłożenia zajęć lekcyjnych w ciągu tygodnia nauki. Na ocenę składa się czas rozpoczynania zajęć lekcyjnych oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy poszczególnymi dniami tygodnia. W obu przypadkach zalecane jest, aby ta różnica nie była większa niż 1 godzina.
Ocenę prawidłowości konstrukcji rozkładu zajęć ucznia przeprowadza się podczas kontroli sanitarnej. Ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 42 placówkach, w tym:
- na terenie Olsztyna w 17 placówkach (8 szkołach podstawowych, 5 liceach, 4 zespołach szkół),
- na terenie powiatu w 25 placówkach (14 szkołach podstawowych, 11 zespołach szkół).

Dokonano oceny planu lekcji w 561 oddziałach (szkoły podstawowe – 269, licea - 67, zespoły szkół - 225). W skontrolowanych szkołach plany lekcji były prawidłowe.

5.4.2 Ocena dostosowania stanowiska pracy do wzrostu ucznia

Wielogodzinne przebywanie uczniów w szkole wymaga zapewnienia im odpowiedniego stanowiska pracy. Dla każdego ucznia o określonym wzroście i określonej wysokości podkolanowej powinno być dostosowane krzesło i stół. Gdy uczeń siedzi w ławce odpowiednio skonstruowanej i dobranej do wzrostu, może korzystać z oparcia, znacznie odciążając mięśnie tułowia, jak również może wygodnie kłaść oba przedramiona na pulpicie ławki. Pozycja ta stwarza również warunki do optymalnego ułożenia narządów wewnętrznych, zwłaszcza w jamie brzusznej.
Prawidłowość dostosowania mebli do wzrostu uczniów ocenia się na podstawie Polskiej Normy. Obecnie Polska Norma ustala 8 numerów (rozmiarów) mebli. Badaniom podlegają uczniowie szkół podstawowych oraz dzieci przedszkolne.
Analizę oceny dostosowania mebli szkolnych do wymagań ergonomii w 2025 r. przeprowadzono w 7 wybranych szkołach podstawowych i 2 zespołach szkół (w SP Nr 1, SP Nr 3, NSP Art School na terenie Olsztyna oraz na terenie powiatu w SP w Głotowie, SP w Tuławkach, w SP w Czerwonce i w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Klebarku Wielkim i Biesalu).
Podkreślić należy, że w 2025 r. dokonano oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w 72 oddziałach na 1215 stanowiskach pracy uczniów, a nieprawidłowości w tym zakresie nie odnotowano.

5.4.3. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

Jak co roku, PPIS w Olsztynie w 2025 r. dokonał oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Badaniem objęto 5 szkół: 3 miejskie na terenie Olsztyna (Szkoła Podstawowa Nr 2, Szkoła Podstawowa Nr 14 i Szkoła Podstawowa nr 29) i 2 wiejskie (Szkoła Podstawowa w Kolnie i Szkoła Podstawowa we Wrzesinie). Celem badania było określenie odsetka uczniów „dźwigających" tornistry o wadze stanowiącej powyżej 10 % ich masy ciała tzw. „niska norma" i ponad 15 % masy ciała tzw. „wysoka norma".
Ocenie poddano 1195 uczniów w 66 oddziałach szkolnych.
Przeprowadzone badania wykazały:
- ciężar tornistra nie przekraczał 10 % wagi uczniów u 810 badanych, co stanowi 68% przebadanych osób,

- wagę tornistra w zakresie 10%-15% masy ciała ucznia stwierdzono u 290 uczniów, co stanowi 24% przebadanych osób,
- ciężar tornistra przekraczający 15% wagi ciała ucznia odnotowano w 95 przypadkach, co stanowi 8% przebadanych uczniów.

W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w roku ubiegłym odnotowano poprawę, bowiem w 2024 r. odsetek uczniów, którzy przekroczyli tzw. „wysoką normę" wynosił 11%, a przekroczenie tzw. „niskiej normy" odnotowano u 35% badanych uczniów.

Podczas badań w szkole przeprowadzono pogadankę z uczniami, których ciężar tornistra przekraczał 15% ich wagi, na temat właściwego doboru plecaka, konieczności zmniejszenia jego wagi, a także skutków zdrowotnych noszenia zbyt ciężkich plecaków. Placówkom przekazano do wykorzystania służbowego materiały informacyjno-edukacyjne „Zalecenia dotyczące tornistrów szkolnych", a także zestawienie wyników pomiaru ciężaru tornistrów. Podkreślić należy, że w ww. szkołach zapewniono możliwość pozostawienia podręczników oraz przyborów szkolnych uczniom klas IV-VIII w indywidualnych szafkach, a uczniom klas I-III w klasach.

5.4.4 Opieka medyczna w placówkach oświatowo-wychowawczych

We wszystkich skontrolowanych szkołach podstawowych, zespołach szkół na terenie Olsztyna oraz powiatu zapewniono opiekę pielęgniarską. W większości placówki posiadają wydzielone gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

Podobnie jak w latach poprzednich, najczęstszym problemem higieniczno-zdrowotnym zgłaszanym przez rodziców oraz dyrektorów szkół i przedszkoli była pojawiająca się wszawica, owsica u dzieci. Co roku pracownicy inspekcji przeprowadzają rozmowy z dyrektorami szkół na temat możliwości i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia u dzieci objawów tych chorób. Na stronie internetowej tut. urzędu umieszczono materiały instruktażowe dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia obecności tych pasożytów. W tym miejscu należy zaznaczyć, że w świetle obowiązujących przepisów owsica i wszawica nie są ujęte w załączniku do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zatem powiatowy inspektor sanitarny nie ma możliwości wdrażania postępowania administracyjnego. Dlatego ważne jest, aby działania higieniczne podejmowane były przez rodziców i opiekunów dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli.

5.4.5 Nadzór nad gospodarką substancjami chemicznymi i ich mieszaninami w szkołach

Nadzór prowadzony jest na bieżąco. Dotyczy zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin tj. kart charakterystyki substancji chemicznych, środków ochrony indywidualnej dla nauczyciela i ucznia, środków do udzielania pierwszej pomocy, właściwego oznakowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Należy podkreślić, że coraz częściej nauka chemii opiera się na pokazach lub tylko teoretycznie, pomimo posiadania warunków do prowadzenia doświadczeń chemicznych. Spośród skontrolowanych 79 obiektów szkolnych, nieliczne doświadczenia chemiczne prowadzone były tylko w 25 szkołach. Liczba szkół, w których stosowane są niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny z roku na rok maleje.

5.5. Nadzór nad sezonowymi placówkami wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2025 r. zgłoszono turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie Olsztyna oraz na terenie powiatu w gminach: Barczewo, Biskupiec, Dywity, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Kolno, Olsztynek, Purda, Stawiguda, Jonkowo, Świątki, Jeziorany.

Rodzaj placówek		Liczba placówek (turnusów)				Liczba uczestników wypoczynku w skontrolowanych placówkach
		zgłoszonych		Liczba kontroli		
		Olsztyn	Powiat	Olsztyn	Powiat	
Wypoczynek letni	formy wyjazdowe	87	270	22	87	5904
	w miejscu zamieszkania	136	37	16	8	643
	Razem	223	307	38	95	6547
Wypoczynek zimowy	formy wyjazdowe	4	10	3	3	193
	w miejscu zamieszkania	25	10	11	6	412
	Razem	29	20	14	9	605
Razem:		**579**		**156**		**7152**

Nadzorem objęte były półzimowiska i zimowiska, półkolonie oraz wypoczynek w obiektach hotelarskich.
Na terenie Olsztyna małe formy wypoczynku organizowane były jak co roku przez osiedlowe domy kultury, pływalnie i szkoły podstawowe oraz stowarzyszenia prowadzące statutowo działalność sportowo-rekreacyjną. Formy wyjazdowe to kolonie/obozy, głównie o charakterze sportowo-rekreacyjnym, zlokalizowane w domach studenta na terenie Kortowa, w bursach olsztyńskich szkół oraz w obiekcie Manor Hotel.
W powiecie olsztyńskim wypoczynek organizowano w formie kolonii: w obiektach hotelarskich, w obiektach wykorzystywanych okazjonalnie do wypoczynku. Organizowano również obozy pod namiotami, ze stałą infrastrukturą komunalną i obozy pod namiotami bez stałej infrastruktury komunalnej, sporadycznie w formie półzimowisk i półkolonii.
Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.8. Działalność kontrolno-represyjna

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego:
- przeprowadzono 378 kontrole (w placówkach stałych - 222, w placówkach sezonowych – 156),
- wydano 30 decyzji merytorycznych i 3 decyzje płatnicze.

5.9. Wnioski ze sprawowanego nadzoru

- Następuje systematyczna poprawa stanu sanitarnego i technicznego placówek oświatowych. Podejmowane są stałe działania mające na celu dostosowanie istniejącej bazy lokalowej do obowiązujących przepisów i standardów.
- Ważne jest prowadzenie działań edukacyjno-oświatowych wśród pracowników placówek oświatowych jak i rodziców o dobrych nawykach higienicznych, które pozwalają uniknąć zachorowań/ powstrzymać rozprzestrzenianie się m.in. wszawicy oraz innych chorób pasożytniczych.

IV. Działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wynikającego z art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ma na celu zapewnienie, na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach w taki

sposób, aby w trakcie eksploatacji tych obiektów nie powodowały one zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia ludzi.
Dokonywana ocena pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczyła takich przedsięwzięć inwestycyjnych jak: obiekty handlowe, przemysłowe i usługowe, w tym obiekty gastronomiczne oraz obiekty turystyczne, obiekty naukowe, wychowania i nauczania (np. przedszkola, żłobki), obiekty ochrony zdrowia i opieki (szpitale, zakłady przeznaczone pod działalność leczniczą), stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków, stacje napraw oraz kontroli pojazdów, budynki produkcyjne itp.

Działając m. in. na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w ramach **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,** Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w roku 2025 dokonał uzgodnień dotyczących zakresu
i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów ogólnych gmin i miast oraz opiniował projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planów ogólnych gmin i miast wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, m.in.:
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy przemysłowej w obrębie nr 1 m. Biskupiec oraz w obrębie Biskupiec Kolonia, gmina Biskupiec.
- Zintegrowany plan inwestycyjny terenów produkcyjnych i usługowych położonych przy ulicy Jeziorańskiej w Dobrym Mieście.
- Plany ogólne: gminy Dobre Miasto, gminy Barczewo; gminy Gietrzwałd; miasta Olsztyna.

W ramach postępowań dotyczących **oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko**, na podstawie ww. ustawy, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w roku 2025 zajmował stanowiska przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w sprawach: obowiązku lub braku obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgodnień warunków realizacji, np. dla inwestycji polegających na:
- prowadzeniu instalacji do magazynowania odpadów niebezpiecznych o całkowitej pojemności ponad 50 ton oraz odpadów innych niż niebezpieczne przy ulicy Lubelskiej 35H w Olsztynie.
- budowie Wytwórni Mas Bitumicznych – instalacji do produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej oraz kruszywa sztucznego 0/1 na części działek o numerach ewidencyjnych 6/34, 6/35 obręb Bark Wrócikowo, gmina Barczewo.
- budowa zespołu obiektów usługowo-rozrywkowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Łutynówko, gmina Olsztynek.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych lub ich części, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie **uzgadniał projekty budowlane i technologiczne planowanych inwestycji**, np.:
- Nadbudowa części i rozbudowa bryły budynku A4 Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. prof. dr Stanisława Popowskiego w Olsztynie o Centrum Chorób Serca u Dzieci wraz z zagospodarowaniem terenu na działce nr 38 w obrębie 75 przy ul. Żołnierskiej 18A w Olsztynie.
- Przebudowa klinicznego szpitalnego oddziału ratunkowego SK MSWiA z WMCO w Olsztynie, al. Wojska Polskiego 37, 10-228 Olsztyn, dz. nr 5/1, 6 obr. 0025 Olsztyn.
- Nadbudowa skrzydła Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie na potrzeby realizacji zadań Krajowej Sieci Kardiologicznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie po dokonanych **kontrolach** w obiektach zajmował stanowiska w sprawach: **nowych bądź przebudowywanych obiektów budowlanych**

przekazywanych do użytkowania oraz **adaptacji istniejących budynków przy rozpoczynaniu nowych działalności** wymagających spełnienia szczególnych warunków sanitarnohigienicznych np.:

- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dywitach na dz. nr 870/2, 270, 629 obr. Dywity gm. Dywity.
- Budynek szkolny usytuowany przy ul. Czapli w Olsztynie, dz. nr 116 obr. 0145.
- Nadbudowa o dwie kondygnacje budynku o funkcji leczniczo - rehabilitacyjnej Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce, dz. nr 2/85 obr. Ameryka, gm. Olsztynek.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie przeprowadził również **kontrole w trakcie realizacji** obiektów, np. takich jak:

- Samodzielny gminny budynek zakładu opieki zdrowotnej w Dywitach – dz. nr 870 obręb Dywity.
- Żłobek w Klewkach, Klewki 13 b, gmina Purda.
- Budynek zamieszkania zbiorowego z garażem podziemnym na dz. nr 109/8 obr. 0063 m. Olsztyn ul. Marii Curie-Skłodowskiej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie **uzgadniał projekty decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego**, m.in. dla inwestycji pn.:

- Budowa hali magazynowej z montownią prefabrykowanych konstrukcji stalowych na działce nr 167/18 położonej w obrębie geodezyjnym Myki, gm. Dywity.
- Urządzenie lądowiska dla śmigłowców na części działki nr 318, obręb Zerbuń, gm. Jeziorany.
- Budowa zespołu budynków hotelowo-usługowych na terenie byłego ośrodka wypoczynkowego w Łęguckim Młynie, na części działki nr 30/13, obręb geodezyjny Łęguty 0007, gm. Gietrzwałd.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia społeczeństwu zdrowych warunków życia w miejscu ich zamieszkania i pobytu, w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, zwracano uwagę m.in. na:

- oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów o innym przeznaczeniu, celem ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy na otoczenie,
- zapewnienie właściwej gospodarki wodno - ściekowej, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów w sposób, który nie zagraża życiu i zdrowiu ludzi,
- zabezpieczenie ludzi przed uciążliwością związaną z hałasem (komunikacja drogowa, zakłady usługowe, produkcyjne itp.) poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i technologicznych np. ekrany akustyczne, rozmieszczenie urządzeń bądź instalacji na terenie działki lub obiektu celem uzyskania właściwej odległości od zabudowań mieszkalnych,
- zabezpieczenie ludzi przed wpływem zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez uciążliwe zakłady np. poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń czy zmianę technologii,
- zagwarantowanie odpowiednich pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków pobytu ludzi w budynkach, w odniesieniu do funkcji pomieszczeń, poprzez zapewnienie w nich m.in. właściwego oświetlenia, wysokości, powierzchni, jakości środowiska wewnętrznego (w tym: właściwej wymiany, czystości i temperatury powietrza), bezpiecznych i higienicznych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, a także właściwego układu pomieszczeń w ciągu technologicznym, gwarantującego np. zabezpieczenie człowieka przed czynnikami szkodliwymi, bezpieczeństwo produkowanych środków itp. oraz innych istotnych warunków z punktu widzenia wymagań sanitarnohigienicznych.

Dane liczbowe

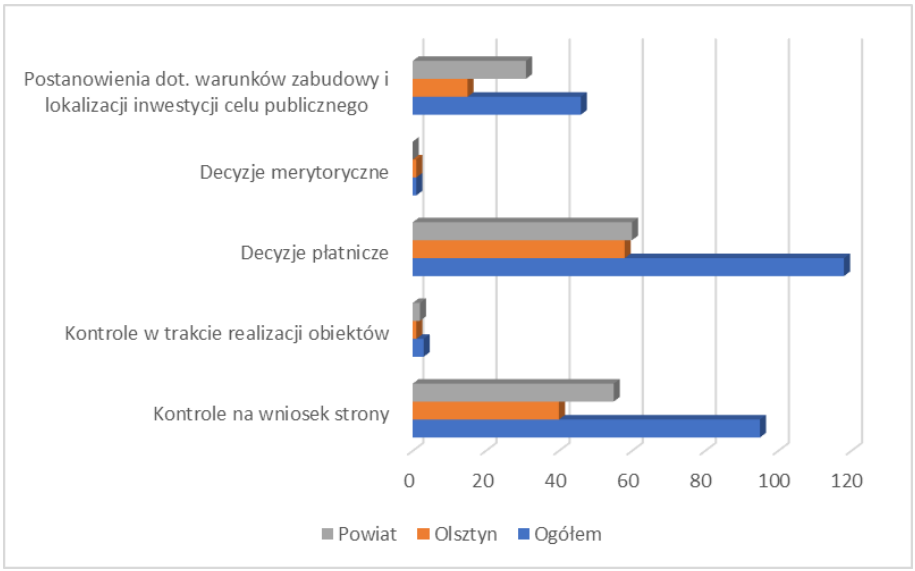

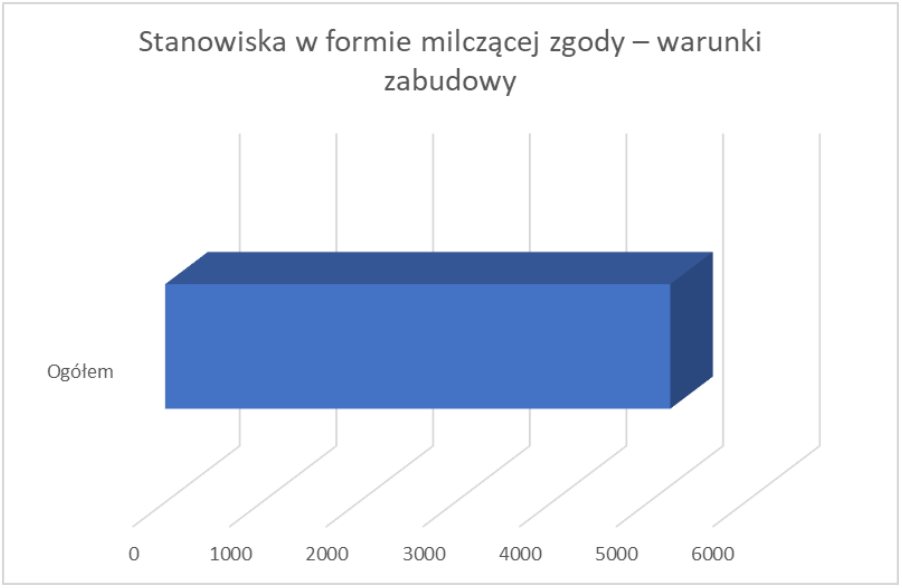

1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

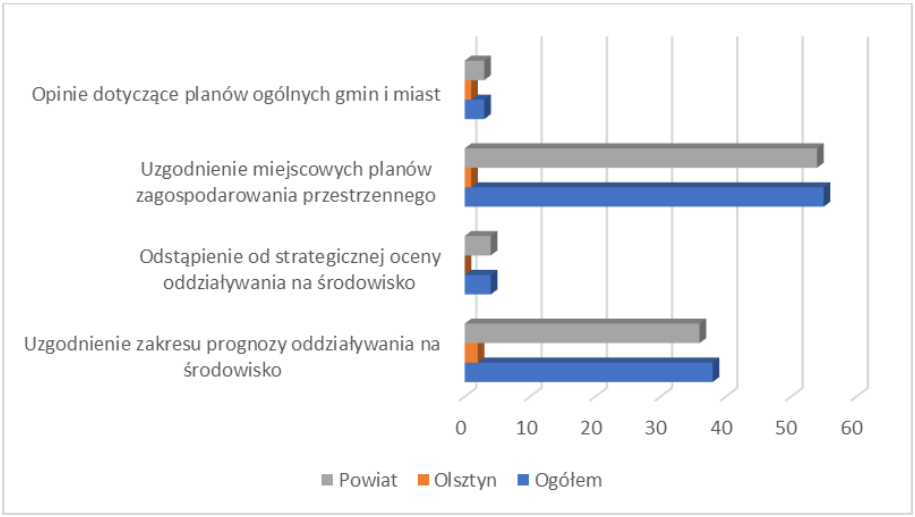

2. Ocena oddziaływania przedsięwzięć na środowisko

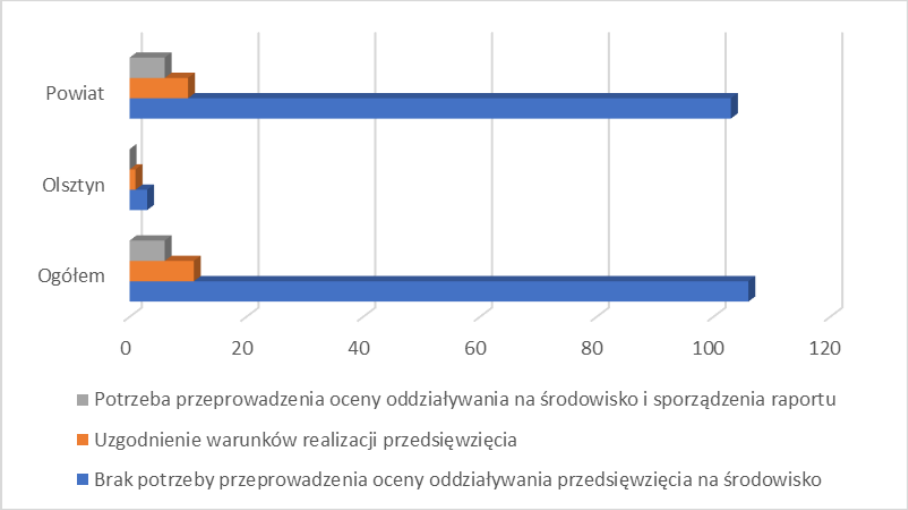

3. Uzgodnienie dokumentacji projektowej

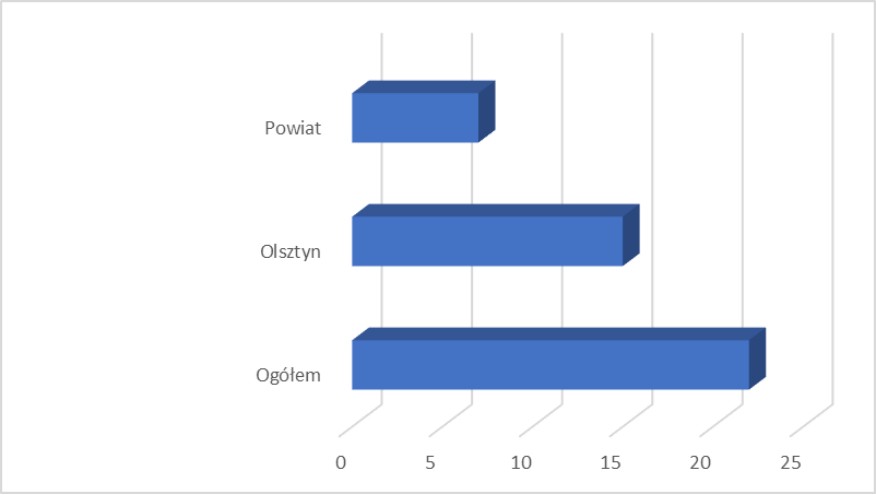

4. Dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych

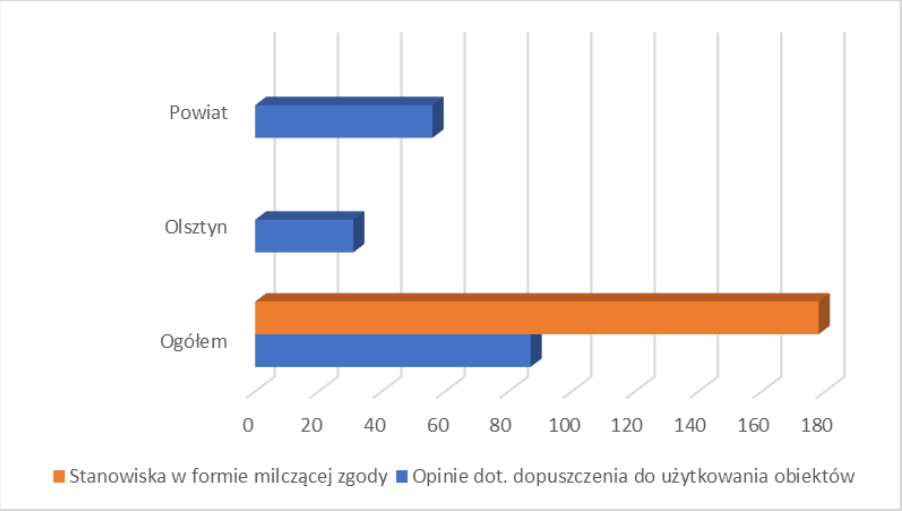

5. Uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego

Wyartykułować należy, że w związku ze zmianą w 2024 r. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, znacznie zwiększyła się liczba spraw dotyczących uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego (w 2023 r. wpłynęło 407 wniosków; w 2024 r. wpłynęło 1758 wniosków, czyli o 432 % więcej niż w roku poprzedzającym; natomiast w 2025 r. wpłynęło 5271 wniosków, czyli o 1295 % więcej niż w roku 2023).

Nowelizacja ustawy wprowadziła obowiązek sporządzenia oraz uchwalenia przez gminy planów ogólnych, które zastępują dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z przepisami przejściowymi gminy zostały zobowiązane do uchwalenia planów ogólnych do 30 czerwca 2026 r.
W 2025 roku spośród 13 jednostek administracyjnych funkcjonujących na terenie powiatu olsztyńskiego (12 gmin oraz Miasto Olsztyn), cztery jednostki samorządu terytorialnego wystąpiły z wnioskiem o wydanie opinii w zakresie uzgodnienia planów ogólnych. Wnioski zostały złożone przez Gminę Dobre Miasto, Gminę Barczewo, Gminę Gietrzwałd oraz Miasto Olsztyn.
Wskazuje to na umiarkowany poziom aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie procedury uzgadniania planów ogólnych w roku sprawozdawczym 2025.

Wnioski

Sprawując zapobiegawczy nadzór sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie ochrony zdrowia publicznego. Stanowiska zajmowane są na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu. Poprzez uzgadnianie dokumentacji projektowej stawia się wymagania Inwestorom już na etapie planowania inwestycji w zakresie spełnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych.
Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą planowanych do realizacji w regionie przedsięwzięć.

V. Ocena funkcjonowania Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej

Działania z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej mają na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych i edukację społeczeństwa w zakresie ochrony zdrowia. Jest to proces umożliwiający zwiększenie kontroli nad własnym zdrowiem i jego poprawę poprzez dokonywanie właściwych prozdrowotnych wyborów.
Kluczowe obszary działania sekcji PZiOZ to realizacja programów, akcji i działań profilaktycznych:

- Program „Młodzi świadomi”
- Program „Trzymaj formę”
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV
- Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”
- Program „Czyste powietrze wokół nas”
- Program „Bieg po zdrowie”
- Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”
- Program „Wybierz życie pierwszy krok”
- Program „Podstępne WZW”
- Program „Znamię! Znam je?”
- Światowy Dzień Zdrowia i Otwarty Dzień Państwowej Inspekcji Sanitarnej
- Akcja Myję ręce, bo wiem więcej
- Akcja Moje dziecko idzie do szkoły
- Akcje Zdrowe Ferie oraz Zdrowe Wakacje
- Kampania Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy
- Kampania EFSA #Safe2Eat, # PlantHealth4Life
- profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych
- Światowy Dzień bez Tytoniu i Światowy Dzień Rzucania Palenia
- Światowy Tydzień/Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
- profilaktyka chorób nowotworowych
- profilaktyka grypy sezonowej i COVID
- promocja szczepień ochronnych
- profilaktyka zarażeń pasożytniczych
- zagrożenia zdrowotne wynikające z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV
- profilaktyka chorób układu pokarmowego i zatruć grzybami

Program edukacyjny #MłodziŚwiadomi

To ogólnopolska inicjatywa Państwowej Inspekcji Sanitarnej, mająca na celu edukację w zakresie chorób przenoszonych drogą płciową (STD/STI) oraz poprawę wiedzy o profilaktyce, diagnostyce i konsekwencjach zdrowotnych związanych z kontaktami seksualnymi.

Program został stworzony w odpowiedzi na rosnącą liczbę zachorowań na infekcje przenoszone drogą płciową oraz na niski poziom świadomości o tych chorobach w społeczeństwie. Wiele osób nie zna realnych zagrożeń związanych z ryzykownymi zachowaniami seksualnymi, a w przestrzeni publicznej krąży wiele nieprawdziwych informacji i mitów, co może prowadzić do lekceważenia ryzyka i nieodpowiedzialnych decyzji.

Program adresowany jest do szerokiego grona odbiorców, w tym:
- uczniów klas III–V szkół ponadpodstawowych,
- studentów wszystkich typów uczelni,
- grup zawodowych narażonych na zakażenia podczas pracy,
- innych osób, które chcą poszerzyć swoją wiedzę na temat chorób przenoszonych drogą płciową.

W ramach #MłodziŚwiadomi uczestnicy mają możliwość zdobycia rzetelnej wiedzy oraz umiejętności dotyczących:
- rodzajów chorób przenoszonych drogą płciową i sposobów ich przenoszenia,
- rozpoznawania objawów zakażeń,
- dostępnych metod diagnostyki i leczenia,
- konsekwencji zdrowotnych braku reakcji i nieleczenia,
- sposobów zapobiegania zakażeniom.

Sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE Olsztyn zrealizowała program w 20 szkołach ponadpodstawowych w formie dwóch 45 minutowych bloków edukacyjnych, co pozwoliło na wnikliwe omówienie powyższych zagadnień i objęcie edukacją ok. 2000 osób.

Tematyka była popularyzowana również w mediach społecznościowych, a także podczas wielu imprez prozdrowotnych.

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!" realizowany metodą projektu.

Cel programu:
Edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, opierając się na odpowiedzialności indywidualnej i wolnym wyborze jednostki.

Program był kierowany do uczniów kl. V-VIII, rodziców i nauczycieli. Do programu przystąpiły 52 szkoły podstawowe. Ogółem działaniami programowymi objęto 14 800 osób.
Na uwagę zasługuje Ogólnopolski **Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!"**. Adresowano go do uczniów klas VI-VIII wszystkich szkół podstawowych zainteresowanych zdobyciem i pogłębianiem wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia, w szczególności w zakresie zbilansowanej diety i aktywności fizycznej.
Do etapu I – szkolnego konkursu przystąpiły 3 szkoły podstawowe zgłaszając 279 uczniów. Do etapu II – powiatowego konkursu zakwalifikowało się 20 uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 25 w Olsztynie, którzy pod czujnym okiem pracowników Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE Olsztyn rozwiązywali test wiedzy on-line składający się z 40 pytań zamkniętych. Do etapu III – ogólnopolskiego konkursu zakwalifikowało się 3 uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 25 w Olsztynie, co stanowiło niemały wyczyn, gdyż do Finału konkursu, który odbył się w Warszawie, zakwalifikowało się zaledwie 16 uczniów z całej Polski.

Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Celem tego programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS oraz promocja testowania w kierunku HIV. Program kierowano głównie do osób dorosłych i młodzieży.

Jak co roku tematyka wzbudzała duże zainteresowanie. Ogółem działaniami objęto ok. 10 490 osób.

W ramach jego realizacji wykłady kierowano do młodzieży w 20 szkołach ponadpodstawowych. Edukowano również osoby dorosłe, udzielano poradnictwa metodycznego na wielu stoiskach informacyjno-edukacyjnych podczas imprez prozdrowotnych, gdzie dystrybuowano również materiały tematyczne.

Ponadto popularyzowano Punkt Konsultacyjno-Diagnostycznego w kierunku HIV w Olsztynie oraz kampanie społeczne w tym: **„Światowy Dzień AIDS"** i **Europejski Tydzień Testowania.**

Profilaktyka palenia tytoniu

Światowy Dzień bez Tytoniu oraz Światowy Dzień Rzucania Palenia

Celem obchodów jest zwrócenie uwagi ogółu społeczeństwa na skutki zdrowotne oraz społeczne i ekonomiczne wynikające z palenia tytoniu oraz promowanie działań mających na celu ograniczenie używania tytoniu i produktów nikotynowych.

W ramach interwencji wykorzystywano różne formy oddziaływania tj.: wykłady, konferencje, poradnictwa metodyczne, rozmowy indywidualne, ekspozycje graficzne, stoiska informacyjno-edukacyjne z dystrybucją materiałów tematycznych i badaniem tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Ogółem działaniami objęto ponad 14 000 osób.

Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas".

Celem programu jest między innymi: wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci, przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Program kierowano do dzieci 5-6 letnich, rodziców i nauczycieli. Do programu przystąpiło 26 przedszkoli tj. ponad 2650 osób.

Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie".

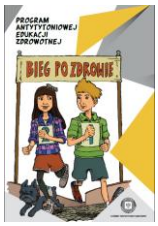

Celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Skierowany był do uczniów kl. IV szkół podstawowych oraz ich rodziców. Do programu przystąpiło 7 Szkół Podstawowych.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość".

Celem programu jest **z**większenie świadomości młodzieży na temat szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych na organizm człowieka.
Działania kierowano do uczniów, rodziców i nauczycieli. Do programu przystąpiło 5 szkół średnich. Tematyka realizowana była głównie w formie wykładów, debat, prelekcji i filmów. Duże zainteresowanie młodzieży wzbudzał film mający na celu profilaktykę FAS pt. „Wieczne dziecko".

W ramach poza programowych działań prowadzono edukację na temat szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych na organizm człowieka w różnych środowiskach, między innymi w 22 placówkach nauczania i wychowania, na 15 stoiskach informacyjno-edukacyjnych organizowanych podczas imprez prozdrowotnych oraz w 106 placówkach letniego wypoczynku.

Ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne"

Celem programu jest **z**większanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Program skierowany był do dzieci w wieku 5-6 lat, rodziców i nauczycieli. Do programu przystąpiło 6 przedszkoli. Ogółem programem objęto ponad 1 600 osób.

Program edukacyjny dotyczący profilaktyki czerniaka "Znamię! Znam je?"

Celem głównym jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka.

Działania kierowano do uczniów z 21 szkół ponadpodstawowych. Ogółem działaniami programowymi w szkołach objęto ponad
2 400 osób.

Tematyka była również szeroko popularyzowana w placówkach letniego wypoczynku oraz podczas zorganizowanych 9 stoisk informacyjno-edukacyjnych, gdzie udzielano poradnictwa metodycznego oraz dystrybuowano materiały edukacyjne.

Program profilaktyczny dotyczący profilaktyki zakażeń HAV, HBV, HCV "Podstępne WZW"

Celem programu jest upowszechnienie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby.
Działania kierowano do uczniów szkół ponadpodstawowych. Do programu przystąpiło 18 szkół średnich. Ogółem działaniami w szkołach objęto ponad 2 160 osób.

Tematyka była również szeroko popularyzowana podczas zorganizowanych 9 stoisk informacyjno-edukacyjnych, gdzie udzielano poradnictwa metodycznego oraz dystrybuowano materiały edukacyjne.

Akcja „Moje dziecko idzie do szkoły".

Celem akcji jest ukształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych uczniów oraz podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia.

Akcja była kierowana do rodziców i uczniów kl. I. W programie uczestniczyło 5 szkół podstawowych z Olsztyna. Ogółem edukacją w szkołach objęto ponad 1900 rodziców. W ramach realizacji interwencji udzielano również poradnictwa metodycznego i dystrybuowano materiały tematyczne na 12 stoiskach informacyjno-edukacyjnych.

Światowy Dzień Zdrowia – pod hasłem „Zdrowe początki, pełna nadziei przyszłość".

Temat przewodni Światowego Dnia Zdrowia zwracał uwagę na prawo każdego człowieka do dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacji i informacji, a także bezpiecznej wody pitnej, czystego powietrza, dobrego odżywiania, wysokiej jakości warunków mieszkaniowych, godnych warunków pracy i środowiska oraz wolności od dyskryminacji. Z tej okazji zorganizowano przy współpracy z WSSE Olsztyn Dzień Otwarty Państwowej Inspekcji Sanitarnej, podczas którego prowadzono punkty edukacyjno-informacyjne na poszczególnych piętrach siedziby, na których promowano zachowania zdrowotne oraz zapoznano osoby zainteresowane z pracą instytucji czuwającej nad bezpieczeństwem zdrowotnym mieszkańców. Ogółem działaniami objęto ponad 1 800 osób.

Letni i zimowy wypoczynek

W ramach prowadzonych działań podejmowano tematy: bezpieczeństwa zabaw na świeżym powietrzu, profilaktyki wścieklizny, przeciwdziałania przeziębieniu i grypie, higieny osobistej ze szczególnym uwzględnieniem higieny rąk, prawidłowego odżywiania i nawadniania, profilaktyki używania środków psychoaktywnych, przeciwdziałania chorobom zakaźnym oraz inną tematykę w zależności od potrzeb. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 393 placówkach oraz podczas festynów obejmując nimi ok. 13 000 osób.

Higiena osobista i przeciwdziałanie chorobom zakaźnym, w tym chorobom pasożytniczym.

Prowadzone działania miały na celu zwiększenie świadomości na temat higieny osobistej i profilaktyki chorób zakaźnych, w tym chorób pasożytniczych. Jednym z wielu działań było zorganizowanie we współpracy z WSSE Olsztyn akcji edukacyjnej „Myję ręce, bo wiem więcej”, na którą zaprosiliśmy dzieci z olsztyńskich szkół i przedszkoli, a także mieszkańców Olsztyna i innych zainteresowanych.
Równolegle w siedzibie Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Olsztynie odbyła się konferencja Światowy Dzień Higieny Rąk skierowana do mieszkańców Warmii i Mazur oraz pracowników ochrony zdrowia. Celem konferencji było wsparcie kampanii pt., Higiena rąk, to Bezpieczna Opieka", która jest częścią światowej inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa pacjentów realizowanej przez WHO.
W wydarzeniu wziął udział dr n. med. Paweł Grzesiowski - Główny Inspektor Sanitarny. Ogółem wszystkimi działaniami objęto ponad 25 100 osób.

Popularyzowanie szczepień obowiązkowych i zalecanych

W ramach interwencji wykorzystywano różne formy oddziaływania tj.: wykłady, rozmowy indywidualne, ekspozycje graficzne, stoiska informacyjno-edukacyjne z dystrybucją materiałów tematycznych i poradnictwem. Celem akcji było uświadamianie społeczeństwu, że szczepienia obowiązkowe i zalecane to najskuteczniejsza metoda ochrony przed groźnymi chorobami zakaźnymi i zakażeniami oraz minimalizacja ryzyka ciężkich powikłań. Ogółem działaniami objęto ok. 21 300 osób.

Współpraca ze środowiskiem.

W ramach współpracy z Telewizyjną Agencją Producencką TAP 1 i WSSE w Olsztynie brano udział w realizacji programu telewizyjnego „Nasze zdrowie". Współpracowano również z TVP3, TVO oraz Radiem Olsztyn udzielając informacji nt. profilaktyki chorób zakaźnych, w tym chorób odkleszczowych oraz popularyzowano szczepienia ochronne. Współorganizowano 22 działania prozdrowotne, którymi objęto ponad 11 000 osób. Były to między innymi imprezy plenerowe, festyny, pikniki i inne działania okolicznościowe:

- Europejski Dzień Numeru Alarmowego 112 w Hali Urania w Olsztynie współpraca: Hala Urania, Policja, WSSE w Olsztynie,
- Warmia Inspiration Mindset współpraca: Hala Urania, WSSE Olsztyn,
- Mistrzostwa Pierwszej Pomocy w Olsztynie współpraca: Warmińsko- Mazurski Oddział Okręgowy PCK,
- stoisko Międzynarodowy Dzień Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w Olsztynie współpraca: Warmińsko- Mazurski Oddział Okręgowy PCK,

- Zdrowie pod Kontrolą w Galerii Warmińskiej w Olsztynie współpraca: Galeria Warmińska, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA, WSSE,
- XIX Mistrzostwa Warmii i Mazur w Ratownictwie Medycznym współpraca; WSSE, Policja w Olsztynie,
- Dzień Otwarty PIS w Olsztynie współpraca; WSSE w Olsztynie,
- Stoisko - Starostwo Powiatowe w Olsztynie,
- Stoisko – Urząd Miasta Olsztyna,
- Akcja „Myję ręce, bo wiem więcej" współpraca: WSSE w Olsztynie,
- Stoisko – Przedszkole nr 29 w Olsztynie,
- Stoisko – Szkoła Podstawowa nr. 33 w Olsztynie współpraca: dyrekcja szkoły,
- Dzień Dziecka z PCK współpraca: Warmińsko- Mazurski Oddział Okręgowy PCK,
- Stoisko „Przy lesie" – Zielona Górka w Olsztynie współpraca: WSSE Olsztyn,
- Stoisko – Szkoła Podstawowa nr 9 w Olsztynie współpraca: dyrekcja szkoły,
- Kręci Mnie Bezpieczeństwo nad Wodą – Plaża Miejska w Olsztynie współpraca: WSSE, Komenda Wojewódzka Policji, w Olsztynie,
- Festyn Gminny STAWIGUDIADA współpraca: Gminny Ośrodek Zdrowia w Stawigudzie,
- Rodzinny Piknik Lotniczy „Pod Niebem Kopernika" w Gryźlinach współpraca: Starostwo Powiatowe w Olsztynie, WSSE Olsztyn,
- Stoisko na placu Solidarności w Olsztynie współpraca: WSSE Olsztyn
- Stoisko Edukacyjne „Czwartki z Mikołajem Kopernikiem" na Zamku w Olsztynie współpraca: Urząd Miasta Olsztyna, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie,
- Światowy Dzień Cukrzycy w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie współpraca: Stowarzyszenie Diabetyków w Olsztynie,
- Stoisko Światowy Dzień AIDS w Zespole Szkół Mechaniczno- Energetycznych w Olsztynie.

Zamieszczamy również na bieżąco rzetelne informacje w mediach społecznościowych i zapraszamy do ich odwiedzania:

- strona internetowa: https://www.gov.pl/web/psse-olsztyn
- facebook: https://www.facebook.com/PSSEOlsztyn
- platforma X: https://twitter.com/PSSEOlsztyn

VI. Ocena przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

Podstawowym aktem prawnym, określającym politykę państwa wobec wyrobów tytoniowych jest ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Zgodnie z tą ustawą, jednym z priorytetów działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest przede wszystkim ochrona praw osób niepalących, poprzez tworzenie środowiska wolnego od dymu tytoniowego.

W 2025 r. skontrolowano 1375 obiektów w zakresie oceny przestrzegania zapisów w/w ustawy (podmioty lecznicze, zakłady pracy, jednostki organizacyjne systemu oświaty, lokale gastronomiczne, obiekty wypoczynku, obiekty użyteczności publicznej).

W wyniku prowadzonych działań kontrolnych stwierdzono, że wszystkie skontrolowane obiekty były prawidłowo oznaczone słownie i graficznie informacjami o zakazie palenia tytoniu i papierosów elektronicznych. W jednym obiekcie stwierdzono, iż mimo zakazu, palono tytoń.

VII. Podsumowanie i zadania dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2026 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie na podstawie niniejszej analizy stwierdza, że bezpieczeństwo sanitarne powiatu grodzkiego Olsztyn i gmin powiatu olsztyńskiego w 2025 roku było zachowane. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie w imieniu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie z wielkim zaangażowaniem realizowali ustawowe zadania mające na celu ustalenie stanu faktycznego i jego zgodności z obowiązującymi wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi.

Wnioski:
Wzorem lat ubiegłych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie będzie doskonalić działania na rzecz bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi w oparciu o analizę ryzyka/ ocenę zagrożeń zdrowia i życia ludzkiego w ramach sprawowania zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.
Ponadto PPIS w Olsztynie będzie kontynuował realizację zadań w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku oraz zapobieganiu powstawania chorób, w tym zakaźnych, społecznych (cywilizacyjnych)i zawodowych zgodnie z Planem Zasadniczych Zadań opracowanym w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego.

Teresa Parys
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Olsztynie

/dokument podpisany elektronicznie/